

Hakcipta © tesis ini adalah milik pengarang dan/atau pemilik hakcipta lain. Salinan boleh dimuat turun untuk kegunaan penyelidikan bukan komersil ataupun pembelajaran individu tanpa kebenaran terlebih dahulu ataupun caj. Tesis ini tidak boleh dihasilkan semula ataupun dipetik secara menyeluruh tanpa memperolehi kebenaran bertulis daripada pemilik hakcipta. Kandungannya tidak boleh diubah dalam format lain tanpa kebenaran rasmi pemilik hakcipta.

KECENDERUNGAN KEUSAHAWANAN DALAM KALANGAN BANDUAN SABITAN PENJARA KAJANG

**Oleh:
SYAIMA MD ROZLAN**

UUM
Universiti Utara Malaysia

**Tesis ini untuk dikemukakan kepada
Othman Yeop Abdullah, Graduate School of Business
Universiti Utara Malaysia
Bagi Memenuhi Keperluan Pengijazahan
Sarjana Sains (Pengurusan)**

**Pusat Pengajian Pengurusan
Perniagaan**

SCHOOL OF BUSINESS MANAGEMENT

Universiti Utara Malaysia

PERAKUAN KERJA KERTAS PENYELIDIKAN
(Certification of Research Paper)

Saya, mengaku bertandatangan, memperakukan bahawa
(I, the undersigned, certified that)

SYAIMA BINTI MD ROZLAN (810989)

Calon untuk Ijazah Sarjana

(Candidate for the degree of)

MASTER OF SCIENCE (MANAGEMENT)

telah mengemukakan kertas penyelidikan yang bertajuk
(has presented his/her research paper of the following title)

**KECENDERONGAN KEUSAHAWANAN DALAM KALANGAN BANDUAN
SABITAN PENJARA KAJANG**

Seperti yang tercatat di muka surat tajuk dan kulit kertas penyelidikan
(as it appears on the title page and front cover of the research paper)

Bahawa kertas penyelidikan tersebut boleh diterima dari segi bentuk serta kandungan dan meliputi bidang ilmu
dengan memuaskan.

(that the research paper acceptable in the form and content and that a satisfactory knowledge of the field is covered
by the research paper).

Nama Penyelia : **DR. ARMANURAH BINTI MOHAMAD**
(Name of 1st Supervisor)

Tandatangan :
(Signature)

Tarikh : **13 OGOS 2017**
(Date)

KEBENARAN PENGGUNAAN

Tesis ini dikemukakan sebagai memenuhi sebahagian daripada keperluan pengijazahan Sarjana Sains (Pengurusan). Saya bersetuju membenarkan pihak perpustakaan Universiti Utara Malaysia menjadikan tesis ini sebagai bahan rujukan. Saya juga bersetuju membenarkan sebarang bentuk salinan sama ada secara keseluruhan atau sebahagian daripada tesis ini untuk tujuan akademik dengan mendapatkan kebenaran penyelia tesis atau Dekan Pusat Pengajian Pengurusan Perniagaan. Sebarang bentuk salinan atau penggunaan sama ada secara keseluruhan atau mana-mana bahagian daripada tesis ini bagi tujuan komersial tidak dibenarkan sama sekali tanpa kebenaran daripada penyelidik. Pernyataan rujukan kepada penyelidik dan Universiti Utara Malaysia perlu dinyatakan dalam penggunaan sebarang bentuk bahan-bahan yang terdapat di dalam tesis ini.

Permohonan bagi mendapatkan kebenaran untuk membuat salinan atau menggunakan secara keseluruhan atau sebahagian tesis ini boleh dibuat dengan menulis kepada:

Dekan, Othman Yeop Abdullah, Graduate School of Business
Universiti Utara Malaysia, 06010 UUM Sintok,
Kedah Darul Aman, Malaysia.

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk meninjau kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Sejalan dengan itu, pengkaji telah mengemukakan enam pemboleh ubah, iaitu ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat untuk dinilai sebagai pemboleh ubah-pemboleh ubah yang mempengaruhi kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan. Kajian ini dibuat dengan menggunakan instrumen soal selidik ke atas 300 orang responden banduan sabitan dari Penjara Kajang. Data-data yang diperoleh daripada kaji selidik ini dianalisis dengan menggunakan perisian *Statistical Package for Social Science (SPSS)*. Ujian-t dan ujian ANOVA digunakan untuk melihat perbezaan antara faktor demografi dengan kecenderungan keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang. Ujian Korelasi digunakan untuk melihat hubungan antara pemboleh ubah ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan. Manakala ujian Regresi pula digunakan bagi melihat pengaruh pemboleh ubah-pemboleh ubah tersebut ke atas kecenderungan keusahawanan banduan sabitan di Penjara Kajang. Dapatan kajian menunjukkan tahap kecenderungan keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga berada pada tahap tinggi. Ciri-ciri keusahawanan dan bantuan kewangan didapati berada pada tahap sederhana tinggi. Namun tahap persepsi masyarakat berada pada tahap sederhana rendah. Kajian ini juga mendapati terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan jantina. Didapati bahawa tahap kecenderungan keusahawanan di kalangan banduan lelaki lebih tinggi berbanding dengan banduan wanita. Namun, tidak terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan banduan sabitan yang signifikan berdasarkan umur, bilangan adik beradik dan status perkahwinan. Analisis korelasi Pearson menunjukkan terdapat hubungan yang signifikan antara ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga, persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan. Manakala analisis regresi berganda menunjukkan ciri-ciri keusahawanan mempunyai pengaruh tertinggi terhadap kecenderungan keusahawanan banduan sabitan, diikuti latihan kemahiran dan sokongan keluarga.

Kata Kunci: Banduan sabitan, Kecenderungan keusahawanan, Ciri-ciri keusahawanan, Latihan kemahiran, Sokongan keluarga

ABSTRACT

This study aimed to explore entrepreneurial intention among convict conviction from Kajang prison. Accordingly, researcher has put forward six variables namely entrepreneurial characteristic, training skills, financial support, family support and public perception as variables that influenced entrepreneurship intention among convicts of Kajang prison. Data was collected using the questionnaire distributed to 300 convicts from Kajang prison as respondents. This survey was analysed via Statistical Package for Social Science (SPSS). The t-test and ANOVA analysis were uses to explore the difference of entrepreneurship intention according to demographic factors. Correlation test was used to identify the relationship between entrepreneurial characteristic, training skills, financial support, family support, public perception and entrepreneurial intention. The Regression analysis was conducted to determine the influence of six variables towards the entrepreneurship intention of convicts. The finding showed that the level of entrepreneurship intention, training skills and family support were high. However, entrepreneurial characteristic and financial support were moderately high. The finding also revealed public perception at moderately low level. This study showed significant differences in entrepreneurship intention based on gender. However, there was no significant difference in entrepreneurship intention based on age, numbers of siblings and marriage status. Pearson correlation analysis showed significant relationship between entrepreneurial chracteristic, training skills, financial support, family support and public perception towards entrepreneurial intention among convicts. Multiple regression analysis showed that entrepreneurial chracteristic has the highest influence on the entrepreneurial intention among the convict conviction, followed by the training skills and family support.

Key words: Convict conviction, Entrepreneurship intention, Entrepreneurial chacteristic, Training skills, Family support

PENGHARGAAN

Alhamdulillah, segala puji bagi Allah serta setinggi-tinggi kesyukuran saya panjatkan kerana dengan izin-Nya saya mampu menyempurnakan penulisan ilmiah ini dengan jayanya. Terlebih dahulu saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada pembimbing utama saya iaitu, Dr. Armanurah Mohamad selaku penyelia kerana sentiasa bersedia memberikan bimbingan, tunjuk ajar, teguran dan kata-kata perangsang sepanjang proses menyempurnakan penulisan ilmiah ini. Penyelidik juga ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan yang tidak terhingga kepada pihak pengurusan dan pentadbiran Jabatan Penjara Malaysia, Jabatan Penjara Kajang, Jabatan Penjara Wanita Kajang dan Pegawai TPP Harlina Mohamad (Penguasa Penjara) dan KTP Arniza Mohtar (Seksyen Pemulihan) di atas segala kejasama dan bantuan yang telah diberikan.

Seterusnya, penghargaan dan terima kasih kepada insan-insan tercinta iaitu ibu saya, Anisah Dahili dan ayah, Md Rozlan Md Tam kerana telah memberi peluang serta sokongan yang jitu dengan berkorban masa, tenaga dan wang ringgit untuk saya meneruskan pengajian sehingga peringkat ini. Semoga segala usaha yang dicurahkan mendapat keredhaan dan sebaik-baik balasan di sisi Allah serta memberikan manfaat kepada mana-mana pihak yang berkenaan.

KEBENARAN PENGGUNAAN	I
ABSTRAK.....	II
ABSTRACT.....	III
PENGHARGAAN.....	IV
SENARAI RAJAH.....	VIII
SENARAI JADUAL.....	IX
 BAB 1 PENDAHULUAN	 1
1.1 PENDAHULUAN	1
1.2 LATAR BELAKANG PENJARA MALAYSIA	4
1.3 LATAR BELAKANG PENJARA KAJANG	8
1.4 PENYATAAN MASALAH	12
1.5 PERSOALAN KAJIAN	17
1.6 OBJEKTIF KAJIAN	18
1.7 SKOP DAN BATASAN KAJIAN	19
1.8 KEPENTINGAN KAJIAN	20
BAB 2 ULASAN KARYA	21
2.1 PENGENALAN	21
2.2 USAHAWAN	21
2.3 KEUSAHAWANAN	23
2.4 KECENDERUNGAN KEUSAHAWANAN	25
2.5 THEORY OF PLANNED BEHAVIOUR (TPB) OLEH AJZEN (1991)	27
2.6 CIRI-CIRI KEUSAHAWANAN	32
2.7 LATIHAN DAN KEMAHIRAN	38
2.8 BANTUAN KEWANGAN	41
2.9 SOKONGAN KELUARGA	43
2.10 PERSEPSI MASYARAKAT	45
2.11 PROFIL DEMOGRAFI	46
2.11.1 Jantina	47
2.11.2 Umur	49
2.11.3 Bilangan Adik Beradik	50
2.11.4 Status Perkahwinan	51
BAB 3 METODOLOGI KAJIAN	53
3.1 PENGENALAN	53

3.2	KERANGKA KAJIAN	53
3.2.1	Kerangka Kajian	54
3.3	HIPOTESIS KAJIAN	54
3.4	DEFINISI OPERASI	56
3.4.1	Kecenderungan Keusahawanan	56
3.4.2	Latihan Kemahiran	56
3.4.3	Ciri- Ciri Keusahawanan	57
3.4.4	Bantuan Kewangan	57
3.4.5	Sokongan Keluarga	57
3.4.6	Persepsi Masyarakat	58
3.5	REKA BENTUK KAJIAN	58
3.6	POPULASI DAN SAMPEL KAJIAN	59
3.7	INSTRUMEN KAJIAN	59
3.7.1	Bahagian A: Demografi	61
3.7.2	Bahagian B: Ciri-Ciri Keusahawanan	61
3.7.3	Bahagian C: Latihan Kemahiran	62
3.7.4	Bahagian D: Bantuan kewangan	62
3.7.5	Bahagian E: Sokongan Keluarga	62
3.7.6	Bahagian F: Persepsi Masyarakat	63
3.7.7	Bahagian G: Kecenderungan Keusahawanan	63
3.8	KAJIAN RINTIS	63
3.9	KESAHAN DAN KEBOLEHPERCAYAAN INSTRUMEN KAJIAN	64
3.9.1	Kesahan Kajian	65
3.9.1.1	Dapatan Kesahan Muka (face validity)	65
3.9.1.2	Dapatan Kesahan Kandungan (Content Validity)	67
3.9.1.3	Kesahan konstruk (Construct Validity)	71
3.9.2	Kebolehpercayaan Kajian	79
3.10	PENGUMPULAN DATA	81
3.10.1	Data Primer	81
3.10.2	Prosedur Kutipan Data	82
3.11	UJIAN ANALISIS	83

3.11.1	Statistik Deskriptif	84
3.11.2	Analisis Inferensi	86
3.11.2.1	Korelasi Pearson	86
3.11.2.2	Regresi Berganda	87
3.11.2.3	Ujian-t Sampel Tidak Bersandar	88
3.11.2.4	Ujian Analisis Sehalu (ANOVA)	89
3.12	Ringkasan	90
BAB 4 DAPATAN KAJIAN		92
4.1	UJIAN NORMALITI	92
4.1.1	Penentuan Normaliti Data Menggunakan Keadah Pengujian Statistik	93
4.2	DATA DEMOGRAFI KAJIAN	95
4.2.1	Latar Belakang Diri Banduan Sabitan Penjara Kajang	95
4.2.2	Latar Belakang Pendidikan Banduan Sabitan Penjara Kajang	96
4.3	TAHAP PEMBOLEH UBAH BERSANDAR DAN TIDAK BERSANDAR	97
4.3.1	Tahap Kecenderungan Keusahawanan Banduan Sabitan Penjara Kajang	98
4.3.2	Tahap Ciri-Ciri Keusahawanan, Latihan Kemahiran, Bantuan Kewangan, Sokongan Keluarga Dan Persepsi Masyarakat Dalam Kalangan Banduan Sabitan Penjara Kajang	100
4.3.2.1	Tahap Ciri-ciri Keusahawan Banduan Sabitan Penjara Kajang	100
4.3.2.2	Tahap Latihan Kemahiran Banduan Sabitan Penjara Kajang	102
4.3.2.3	Tahap Bantuan Kewangan Banduan Sabitan Penjara Kajang	104

4.3.2.4	Tahap Sokongan Keluarga Banduan Sabitan	
	Penjara Kajang	105
4.3.2.5	Tahap Persepsi Masyarakat Terhadap Banduan	
	Sabitan Penjara Kajang	106
4.4	PENGUJIAN HIPOTESIS	108
4.4.1	Perbezaan Kecenderungan Keusahawanan Dalam Kalangan Banduan Sabitan Penjara Kajang Berdasarkan Faktor-Faktor Demografi	108
4.4.2	Analisis Ujian-t	109
4.4.3	Analisis Varians Satu Hala (One-Way ANOVA)	114
4.4.4	Analisis Korelasi Pearson	116
4.4.5	Analisis Regresi Berganda	122
4.5	RUMUSAN	127
BAB 5	PERBINCANGAN DAN CADANGAN	130
5.1	PENDAHULUAN	130
5.2	RINGKASAN DAPATAN KAJIAN	130
5.3	PERBINCANGAN KAJIAN	132
5.3.1	Tahap Kecenderungan Keusahawanan Banduan Sabitan Penjara Kajang	132
5.3.2	Tahap Ciri Keusahawanan, Latihan Kemahiran, Bantuan Kewangan, Sokongan Keluarga Dan Persepsi Masyarakat Dalam Kalangan Banduan Sabitan Penjara Kajang	133
5.3.3	Perbezaan Kecenderungan Keusahawanan Banduan Sabitan Penjara Kajang Berdasarkan Faktor Demografi.	137
5.3.4	Hubungan Antara Ciri-Ciri Keusahawanan, Latihan Kemahiran, Bantuan Kewangan, Sokongan Keluarga Dan Persepsi Masyarakat Terhadap Kecenderungan Keusahawanan Banduan Sabitan Penjara Kajang	139
5.4	IMPLIKASI KAJIAN	142
5.5	CADANGAN	144
5.6	HALA TUJU KAJIAN AKAN DATANG	149
5.7	KESIMPULAN	149

RUJUKAN	151
LAMPIRAN A	191

SENARAI RAJAH

Rajah 1.1	Indeks kesejahteraan rakyat Malaysia, 2000-2012	2
Rajah 1.2	Carta organisasi Kementerian Dalam Negeri Jabatan Penjara Malaysia (Sumber Jabatan Penjara Malaysia, 2015)	7
Rajah 2.1	Model Theory of Planned Behaviour (TPB)	30
Rajah 3.1	Kerangka Konseptual Kajian Kecenderungan Keusahawanan dalam Kalangan Banduan Sabitan Penjara Kajang	54

SENARAI JADUAL

Jadual 3.1	Instrumen kajian	60
Jadual 3. 2	Penilaian instrumen untuk kesahan muka dan kesahan kandungan	68
Jadual 3.3	Item yang diperbaiki	70
Jadual 3.4	Nilai KMO dan interpretasi	73
Jadual 3.5	Faktor pemberat yang signifikan berdasarkan saiz sampel	73
Jadual 3.6	Nilai KMO, anti image, jumlah dimensi konstruk dan total variance explained bagi setiap konstruk	75
Jadual 3.7	Nilai pemberat faktor mengikut konstruk	76
Jadual 3.8	Jumlah item selepas kesahan konstruk (Analisis faktor)	78
Jadual 3.9	Tafsiran Nilai Alpha Cronbach	80
Jadual 3.10	Kebolehpercayaan Soal Kaji Selidik	81
Jadual 3.11	Bentuk Analisis bagi Menjawab Persoalan Kajian	83
Jadual 3.12	Skala skor min dan interpretasi	85
Jadual 3.13	Tafsiran Pekali Kolerasi	87
Jadual 4.1	Ujian normaliti	94
Jadual 4.2	Latar belakang diri banduan sabitan Penjara Kajang	95
Jadual 4.3	Latar belakang pendidikan banduan sabitan Penjara Kajang	97
Jadual 4.4	Tahap kecenderungan keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang	99

Jadual 4.5	Tahap ciri-ciri keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang	101
Jadual 4.6	Tahap latihan kemahiran banduan sabitan Penjara Kajang	103
Jadual 4.7	Tahap bantuan kewangan sabitan Penjara Kajang	105
Jadual 4.8	Tahap sokongan keluarga banduan sabitan Penjara Kajang	106
Jadual 4.9	Tahap persepsi masyarakat terhadap banduan sabitan Penjara Kajang	107
Jadual 4.10	Nilai min kecenderungan keusahawanan berdasarkan jantina	110
Jadual 4.11	Ujian-t untuk perbezaan di antara jantina dan kecenderungan keusahawan	110
Jadual 4.12	Ujian-t untuk perbezaan di antara umur dan kecenderungan keusahawanan	112
Jadual 4.13	Nilai min kecenderungan keusahawanan berdasarkan status perkahwinan	114
Jadual 4.14	Ujian-t untuk perbezaan di antara status perkahwinan dan kecenderungan keusahawanan	114
Jadual 4.15	Ujian Kehomogenan Varians	115
Jadual 4.16	Ujian ANOVA perbezaan kecenderungan keusahawanan berdasarkan bilangan adik beradik	115
Jadual 4.17	Korelasi antara ciri-ciri keusahawanan dan kecenderungan keusahawanan	117
Jadual 4.18	Korelasi antara latihan kemahiran dan kecenderungan keusahawanan	118
Jadual 4.19	Korelasi antara bantuan kewangan dan kecenderungan keusahawanan	119

Jadual 4.20	Korelasi antara sokongan keluarga dan kecenderungan keusahawanan	120
Jadual 4.21	Korelasi antara persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan	121
Jadual 4.22	Korelasi hubungan antara pemboleh ubah	121
Jadual 4.23	Dapatan regresi berganda stepwise	126
Jadual 4.24	Analisis Varians	126
Jadual 4.25	Kesimpulan bagi dapatan pengujian hipotesis	128

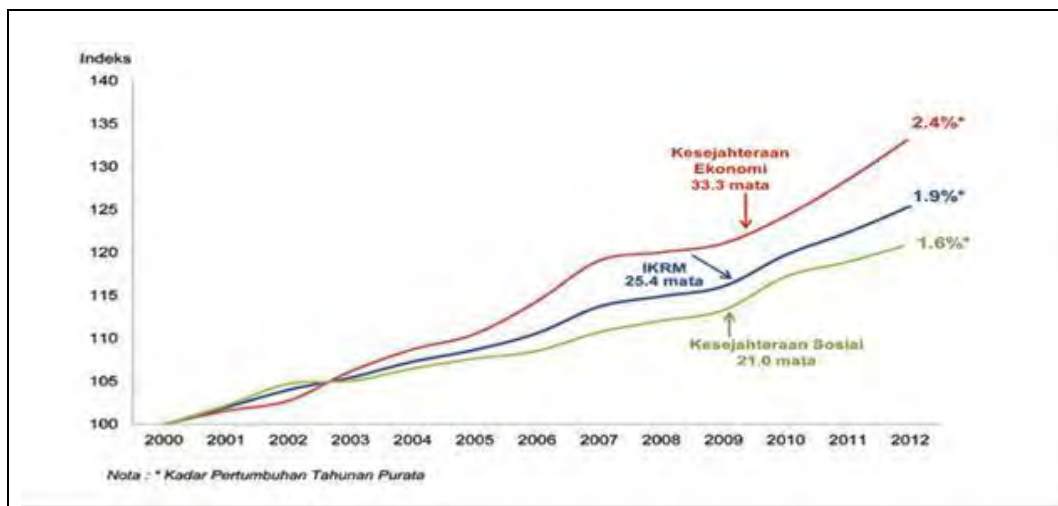
BAB 1

PENDAHULUAN

1.1 PENDAHULUAN

Malaysia adalah sebuah negara yang terkenal dengan budaya dan adat ketimurannya. Kesan daripada penjajahan telah membentuk jati diri dan nilai ketimuran yang tinggi di dalam setiap keluarga. Nilai ketimuran ini dipupuk dari generasi nenek moyang sehingga ke anak cucu. Namun, penerapan budaya ketimuran semakin berkurang dari semasa ke semasa. Arus kemodenan yang telah berkembang di Malaysia telah menyebabkan masyarakat semakin lupa dan tidak mengabil endah dalam mengekalkan budaya ketimuran. Senario ini boleh menyebabkan kadar jenayah di Malaysia semakin meningkat tahun demi tahun. Jenayah boleh ditafsirkan sebagai perbuatan kejahatan seperti mencuri, merompak, membunuh dan lain-lain (Kamus Dewan Edisi ke 4)

Keadaan ini boleh dibuktikan melalui penurunan Indeks Kesejahteraan Rakyat Malaysia (IKRM) 2000-2012 (Laporan Kesejahteraan Malaysia, 2013). IKRM adalah gambaran mengenai tahap kesejahteraan rakyat yang melibatkan aspek ekonomi dan sosial. Kadar indeks kesejahteraan sosial adalah terendah berbanding dengan 2 indeks lain, iaitu Kesejahteraan Ekonomi dan IKRM seperti yang dipamirkan dalam Rajah 1.1. Rajah 1.1 menunjukkan kadar jenayah semakin meningkat selaras dengan peningkatan ekonomi dan sosial. Hal ini menyebabkan masyarakat berasa kurang selesa dan terancam.

Rajah 1.1

Indeks kesejahteraan rakyat Malaysia, 2000-2012

(Sumber Laporan Kesejahteraan Malaysia, 2013)

Pada tahun 2009, indeks keseimbangan menjadi mangsa jenayah adalah 58.5 peratus dan berkurangan kepada 54.0 peratus pada tahun 2010 dan 52.5 peratus pada tahun 2011 (Unit Pengurusan Prestasi dan Perlaksanaan, 2013). Walau bagaimanapun indeks ini meningkat kepada 56.0 peratus pada tahun 2012 (Kementerian Dalam Negeri dan Unit Pengurusan Prestasi dan Pelaksanaan, 2013). Ini menjelaskan lagi bahawa kadar jenayah semakin meningkat selaras dengan pembangunan dan sosial ekonomi negara. Oleh itu, keadaan ini menjurus kepada penambahan bilangan banduan pada setiap tahun. Berdasarkan data dari Kementerian Dalam Negeri, setakat November 2012 berkenaan penghuni penjara di Malaysia terdapat 37,947 jumlah banduan dan hanya terdapat 43 buah jumlah penjara di Malaysia. Jumlah maksimum kapasiti 43 buah penjara ialah 50,700 orang banduan dan terdapat 4 buah penjara yang telah mencapai tahap kapasiti maksimum, iaitu Penjara Kajang, Penjara Tawau, Penjara Sandakan dan Penjara Kota Kinabalu (Utusan Malaysia, 2012).

Sehubungan itu pihak Penjara Malaysia telah menjalankan perbagai aktiviti terhadap banduan penjara termasuklah program keusahawanan dengan harapan apabila bebas kelak mereka tidak kembali mengulangi jenayah dan kembali ke penjara. Selain itu, banduan juga dapat meningkatkan keyakinan diri untuk berhadapan dengan masyarakat. Dengan adanya program keusahawanan dan pelbagai aktiviti-aktiviti yang dilaksanakan oleh pihak penjara dapat memberi peluang kepada banduan untuk mencari peluang pekerjaan sama ada melalui sektor swasta, kerajaan ataupun dengan bekerja sendiri.

Program seperti ini juga dapat memupuk dan meningkatkan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Selari dengan objektif pemulihan dan program keusahawanan yang dilaksanakan oleh Penjara Malaysia, program-program yang keusahawanan yang telah dilaksanakan oleh pihak penjara dapat meningkatkan ciri-ciri keusahawanan dalam diri banduan dan sekaligus dapat meningkatkan minat mereka terhadap bidang keusahawanan. Ini dapat melatih banduan agar menjadi warganegara yang berguna serta produktif setelah mereka keluar daripada penjara kelak.

Justeru itu, kajian ini dijalankan untuk meninjau kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang berdasarkan faktor-faktor ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga, persepsi masyarakat terhadap banduan sabitan.

1.2 LATAR BELAKANG PENJARA MALAYSIA

Penjara adalah sebuah organisasi yang berbeza dengan masyarakat moden dan berbeza dari segi penampilan fizikal malah merupakan satu tempat di mana satu kumpulan pekerja yang dilatih untuk berkhidmat, mengurus dan menjaga satu kumpulan manusia yang digelar sebagai “banduan/tahanan/juvana” (Jabatan Penjara Malaysia, 2015). Menurut Ibrahim Samad (2013) selain daripada memberi perkhidmatan perlindungan kepada masyarakat dan keselamatan kepada negara, penjara juga adalah sebagai institusi koreksional untuk membentuk dan memulihkan tingkah laku banduan agar selari dengan keperluan norma dan juga nilai-nilai masyarakat. Terdapat beberapa kategori banduan, iaitu banduan prabebas (banduan yang mempunyai baki hukuman tidak melebihi setahun), banduan usaha sama (banduan yang bekerja di luar, tempat tinggal di penjara selain disediakan kenderaan oleh pihak penjara), banduan parol (banduan yang enam bulan sebelum dibebaskan), dan banduan sabitan, iaitu banduan yang disabitkan dan dihukum oleh mahkamah dan sedang menjalani hukuman penjara. Banduan sabitan juga dikenali sebagai banduan yang berulang kali masuk penjara.

Jabatan Penjara Malaysia adalah sebuah organisasi koreksional yang bertanggungjawab terhadap penghuni penjara yang menjalani hukuman, memberi layanan adil dan jagaan selamat terhadap banduan penjara dan menyediakan program pemulihan terhadap banduan penjara berdasarkan Pelan Pembangunan Insan (Jabatan Penjara Malaysia, 2015). Jabatan Penjara Malaysia dipertanggungjawabkan di bawah Kementerian Dalam Negeri yang diketuai oleh Komisioner Jeneral Penjara dengan mendokong misi Jabatan Penjara Malaysia iaitu „Kami melindungi masyarakat

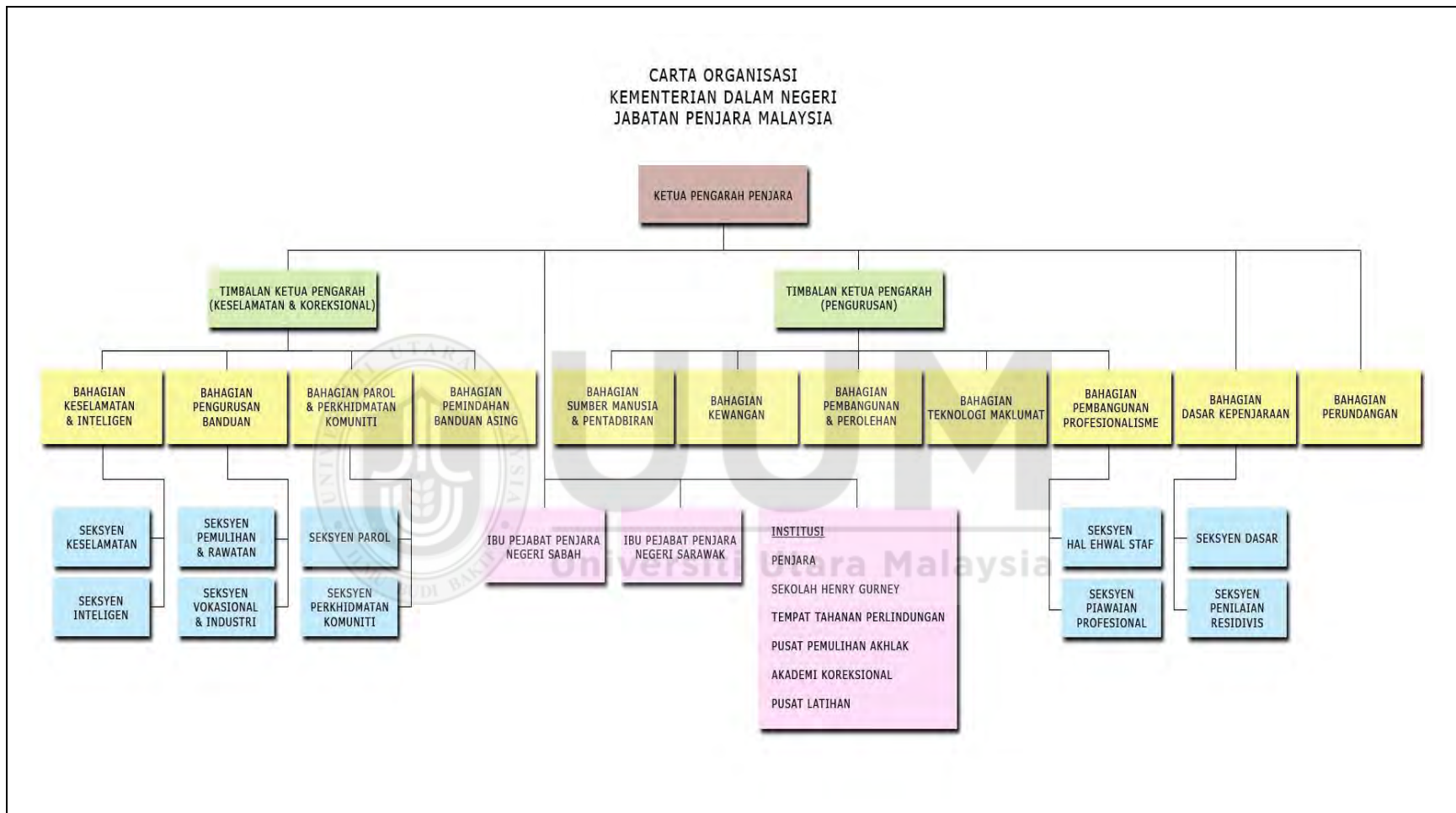
dengan menyediakan penahanan yang selamat dan sistem pemulihan yang berkesan”. Terdapat dua orang Timbalan Ketua Pengarah Penjara yang ditugaskan untuk melicinkan pengurusan dan pentadbiran penjara, iaitu Bahagian Pengurusan dan Bahagian Keselamatan dan Koreksional. Pusat pentadbiran dan pengurusan Jabatan Penjara Malaysia terletak di Ibu Pejabat Malaysia, Bukit Wira Kajang, Selangor. Manakala bagi di Sabah dan Sarawak terdapat Ibu Pejabat Penjara masing-masing.

Di Malaysia, terdapat 29 buah institusi penjara, tiga Sekolah Henry Gurney, satu Tempat Tahanan Perlindungan bagi tujuan menahan tahanan di bawah Akta Keselamatan Dalam Negeri 1960, dan empat Pusat Pemulihan Akhlak untuk menahan tahanan di bawah Perintah Darurat dan Ketenteraman Awam 1969 dan tahanan di bawah Akta Dadah Berbahaya 1952 (Langkah-Langkah Pencegahan Khas-1985 (LLPK). Selain itu, juga terdapat 14 Pengarah Parol Negeri di setiap negeri di Malaysia dan terdapat empat institusi kakitangan pegawai kanan dan pegawai rendah (Jabatan Penjara Malaysia, 2015).

Untuk mewujudkan perkhidmatan yang berkesan, struktur pentadbiran terkini Jabatan Penjara Malaysia telah diwujudkan. Struktur Organisasi baru mempunyai 11 bahagian sepertimana yang telah tercatat dalam Carta Organisasi Jabatan Penjara Malaysia (Penjara Malaysia Kajang, 2015) dalam Rajah 1.2. Bahagian ini terdiri daripada Bahagian Keselamatan dan Inteligen, Bahagian Pengurusan Banduan, Bahagian Parol dan Perkhidmatan Komuniti, Bahagian Pembangunan dan Perolehan, Bahagian Pemindahan Banduan Asing, Bahagian Kewangan, Bahagian Sumber Manusia dan Pentadbiran, Bahagian Dasar Kependaraan, Bahagian Teknologi Maklumat, Bahagian Pembangunan Profesionalisme dan Bahagian Perundangan.

Setiap bahagian akan diketuai oleh Pengarah Bahagian. Ketua Seksyen adalah bertanggungjawab kepada Pengarah Bahagian untuk memastikan semua dasar kepenjaraan pada peringkat institusi dilaksanakan selaras dengan prosidur, objektif dan juga matlamat yang telah ditetapkan oleh Jabatan dan Kementerian Dalam Negeri. Pusat Pengurusan, pelaksanaan dan pemantauan dasar ialah di Ibu Pejabat Penjara Malaysia yang terletak di Bukit Wira, Kajang, Selangor. Ketua institusi akan bertanggungjawab untuk memastikan semua dasar, arahan, undang-undang dan peraturan dilaksanakan mengikut prosidur yang ditetapkan. Pelaksanaan dasar dan arahan di setiap peringkat institusi adalah selari dengan dasar dan arahan Jabatan Penjara Malaysia.

Rajah 1.2

Carta organisasi Kementerian Dalam Negeri Jabatan Penjara Malaysia (Sumber Jabatan Penjara Malaysia, 2015)

1.3 LATAR BELAKANG PENJARA KAJANG

Kajian ini dijalankan ke atas banduan sabitan di Penjara Kajang. Penjara Kajang atau dikenali sebagai Penjara Pusat Selangor merupakan salah satu institusi penjara yang terletak di bawah pentadbiran Jabatan Penjara Malaysia. Penjara Kajang terletak di kawasan Sungai Jelok, Kajang, iaitu lebih kurang 3 kilometer dari bandar Kajang. Sejarah awal penubuhan Penjara Kajang adalah pada tahun 1975 yang dibina di atas tanah seluas 161.3 hektar dan beroperasi pada pertengahan tahun 1985. Pada permulaannya Penjara Kajang menempatkan seramai 30 orang banduan yang dibawa dari Penjara Pudu, Kuala Lumpur pada Oktober 1980. Banduan ditempatkan di Bahagian Pra Bebas dan ditugaskan untuk menjaga kebersihan kawasan dan penyelenggaraan bangunan penjara yang baru siap dibina.

Penjara Kajang terbahagi kepada 4 bahagian, iaitu bahagian utama (banduan yang ditahan di atas melakukan kesalahan jenayah dan melanggar undang-undang imigresen), bahagian rawatan dan pemulihan dadah (banduan yang dijatukan hukuman kerana kesalahan penyalahaan penggunaan dadah dan pengedaran dadah), bahagian pra bebas (orang parol atau dikenali sebagai o/p) yang tarikh bebasnya tidak melebihi 9 bulan, warga negara Malaysia, tidak melakukan pelanggaran undang-undang, tiada kes mahkamah dan sebagainya. Manakala yang bahagian terakhir adalah penjara wanita. Penjara wanita telah dipisahkan daripada Penjara Kajang dengan diberi tanggungjawab mengurus pentadbiran secara keseluruhannya oleh Pihak Penjara Wanita Kajang sendiri (Jabatan Penjara Malaysia, 2015).

Objektif utama Penjara Kajang adalah memberi pemulihan kepada banduan penjara dan pada masa yang sama memberi banduan kemahiran vokasional serta keusahawanan. Perbagai program pemulihan telah dianjurkan oleh pihak Penjara Kajang untuk meningkatkan lagi tahap kemahiran banduan dan salah satunya adalah kemahiran keusahawanan dengan harapan bekas banduan akan lebih mudah mendapat pekerjaan dan diterima semula dalam kalangan masyarakat. Antara bahagian pemulihan yang dirangka oleh Jabatan Penjara Kajang adalah Sekyen Perusahaan dan Vokasional. Fungsinya adalah untuk memberikan program keusahawanan dan vokasional kepada banduan agar mereka berpeluang memperolehi latihan vokasional dan pengalaman yang membantu mereka berdikari selepas dibebaskan. Terdapat tiga bengkel yang diwujudkan, iaitu bengkel perusahaan, bengkel akaun amanah dan bengkel skim usahawan.

Bengkel perusahaan diwujudkan untuk memberi pendedahan latihan kemahiran asas kepada banduan supaya mereka dapat berdikari hasil daripada latihan yang telah mereka perolehi di penjara. Di bawah bengkel perusahaan, Penjara Kajang juga telah memperkenalkan konsep Penjara Sejahtera di mana konsep ini adalah untuk penambahbaikan dan pemodenan program pemulihan yang diterapkan dalam pengurusan kepenjaraan dengan melibatkan tiga elemen penting, iaitu keselamatan, pemulihan dan pengurusan. Salah satu program di bawah konsep Penjara Sejahtera ialah mewujudkan projek perintis bengkel industri roti serta membekalkan keperluan roti kepada banduan mengikut Program Sara Diri di mana seramai 40 orang banduan diberikan latihan bersijil (Harian Metro, 2014). Program ini adalah bertujuan untuk meningkatkan kemahiran banduan melalui latihan kemahiran bersijil supaya mereka lebih berkecukupan. Inisiatif ini juga dapat memberi banduan pendapatan sepanjang tempoh pemenjaraan dan selepas menjalani hukuman, banduan boleh menggunakan

sijil ini untuk bekerja di syarikat swasta. Selain itu program pembelian atas talian telah diperkenalkan bertujuan untuk mewujudkan konsep keusahawanan antara banduan dan hasil jualan mereka dijual dilaman web „My Pride“ yang boleh dibeli secara terus oleh masyarakat luar melalui pesanan web atau tempahan melalui panggilan telefon. Kementerian Dalam Negeri juga telah menyalurkan peruntukan yang besar melalui Bidang Keberhasilan Utama Negara (NKRA) untuk melaksanakan program-program pemulihan banduan seperti Program Pembangunan Insan, Sistem Parol, We-Care, Program Pemasyarakatan dan banyak lagi. Program ini adalah bertujuan untuk meningkatkan keinsafan dalam kalangan banduan, sekali gus dapat melahirkan banduan yang mampu berdaya saing dengan masyarakat luar.

Manakala bengkel akaun amanah adalah bertujuan untuk memberi peluang kepada banduan yang berkemahiran untuk melibatkan diri dalam aktiviti vokasional yang memerlukan tahap kemahiran yang tinggi. Banduan yang menyertai bengkel akaun amanah ini berpeluang untuk mendapat pendapatan yang lebih tinggi mengikut kadar yang ditetapkan berbanding dengan bengkel perusahaan tradisional, iaitu untuk memberi latihan kepada banduan yang baru diterima masuk ke penjara dan tidak mempunyai kemahiran dalam kerja-kerja vokasional.

Akhir sekali adalah bengkel skim usahasama yang diperkenalkan pada tahun 1981 bertujuan untuk memperkenalkan pendekatan perusahaan usahawan dengan syarikat swasta. Tujuannya adalah untuk mengatasi masalah penyediaan peluang latihan yang terhad terhadap banduan serta untuk mendedahkan banduan kepada penggunaan teknologi bersesuaian dengan arus kemodenan. Selain itu bengkel skim usahasama ini juga bertujuan untuk memberi banduan pendapatan yang tinggi dan pengalaman yang boleh diguna pakai untuk diambil kerja oleh syarikat swasta apabila mereka

bebas kelak. Hasil pendapatan yang diperolehi oleh banduan adalah dibahagi mengikut pecahan, iaitu 45% hasil kerajaan, 40% banduan, 10% tabung akaun amanah dan 5% kumpulan wang hadiah pengawai penjara (Jabatan Penjara Malaysia, 2015).

Realitinya, banduan sabitan telah menerima pelbagai jenis latihan kemahiran berkaitan dengan keusahawanan ketika berada di dalam penjara dan seseorang banduan mungkin memiliki kepakaran atau kemahiran dalam bidang tertentu, namun tidak memiliki pengetahuan dan pendedahan terhadap ilmu bidang keusahawanan. Program-program keusahawanan yang dilakukan oleh pihak penjara dapat memupuk ciri-ciri keusahawanan dalam diri banduan. Justeru itu, ianya juga dapat meningkatkan kecenderungan keusahawanan. Menurut Robinson et al., (1991) menyatakan bahawa ciri-ciri keusahawanan seperti inovatif, kreatif dan keyakinan diri akan menyumbang kepada kecenderungan keusahawanan. Oleh itu, latihan kemahiran dan juga program-program yang dilaksanakan oleh pihak penjara dapat meningkatkan ciri-ciri keusahawanan dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Justeru itu program-program keusahawanan merupakan medium terbaik kepada banduan sabitan di penjara dalam menceburi bidang keusahawanan selain daripada pemulihan diri.

Oleh itu, kajian ini adalah untuk melihat adakah terdapatnya kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan dan mengkaji adakah terdapatnya hubungan di antara ciri-ciri keusahawanan, persepsi masyarakat, sokongan keluarga, bantuan kewangan dan latihan kemahiran terhadap kecenderungan keusahaawanan banduan sabitan Penjara Kajang.

1.4 PENYATAAN MASALAH

Kebanyakan banduan yang telah dibebaskan menghadapi pelbagai cabaran dan risiko. Ini termasuklah risiko untuk berhadapan dengan keluarga, cabaran untuk mencari peluang pekerjaan dan terutamanya cabaran untuk berhadapan dengan masyarakat. Penerimaan masyarakat terhadap bekas banduan juga adalah salah satu faktor yang akan membantu mereka supaya tidak terasa tersisih dan tidak kembali melakukan kesalahan. Selain itu antara punca utama banduan kembali melakukan kesalahan adalah kesukaran bekas banduan untuk mendapatkan peluang pekerjaan. Menurut Matthew (2009), tanpa pekerjaan, bekas banduan berisiko lebih tinggi dan cenderung untuk melakukan jenayah berbanding dengan bekas banduan yang mendapat pekerjaan selepas meninggalkan penjara (Jackson, 1990). Kebanyakan bekas banduan sukar mendapatkan pekerjaan adalah kerana majikan berhati-hati dengan pengambilan pekerja dan undang-undang dalam pengambilan pekerjaan yang amat menitik beratkan keselamatan terhadap bidang-bidang pekerjaan tertentu.

Kajian lain yang dilakukan oleh Fauziah et al., (2011) terhadap bekas penagih rehab mendapati bahawa seramai 98 peratus penagih rehab menyatakan bahawa mereka menerima tahap sokongan sederhana dan rendah daripada keluarga, masyarakat dan majikan. Keadaan ini menjelaskan bahawa kebanyakan majikan sukar untuk memberi kerjasama dalam pekerjaan dan tidak yakin dengan kebolehan dan komitmen bekas penagih untuk bekerja. Kenyataan ini dikuatkan lagi dengan mendapati bahawa 78.5 peratus responden menyatakan bahawa majikan tidak yakin untuk mengambil mereka bekerja dan 73.8 peratus lagi menyatakan bahawa pihak majikan akan memberhentikan mereka sekiranya mereka terjebak kembali kepada jenayah (Fauziah et al., 2011).

Menurut Ruta dan Mirjam (2007) seseorang bekas banduan yang mengambil keputusan untuk bekerja sendiri setelah bebas daripada penjara adalah salah satu keputusan yang tepat. Ini kerana adalah kesukaran yang mereka tempuhi untuk diterima bekerja dengan organisai-organisasi tertentu. Kesukaran untuk mencari pekerjaan dalam kalangan banduan adalah disebabkan faktor rekod jenayah yang telah dikenakan ke atas mereka sehingga menyebabkan peluang mereka mencari pekerjaan amat sukar dan risiko yang terhasil adalah sangat besar, terutamanya kepada risiko keselamatan awam dan risiko di dalam hubungan masyarakat. Ini disokong oleh kajian barat daripada Holzer, Rapheal dan Stoll (2006) terhadap 3,000 lebih pertubuhan di kawasan bandar utama dan mendapati bahawa lebih 60 peratus majikan menunjukkan mereka “tidak mungkin” atau “tidak pasti” untuk mengambil bekas banduan bekerja disebabkan oleh rekod jenayah yang pernah disabitkan ke atas mereka.

Kajian luar negara telah dijalankan oleh Sonfield (2009) berkaitan dengan program-program yang telah dilakukan untuk banduan yang bakal dibebaskan dan usaha untuk membantu meningkatkan peluang mencari dan melakukan pekerjaan terhadap bekas banduan melalui perniagaan kecil-kecilan bagi mengurangkan pengulangan tingkah laku jenayah. Kajian ini mendapati, bekas banduan mempunyai kemahiran keusahawanan dan pengurusan yang tinggi. Kajiannya merumuskan sekiranya bekas banduan diberi peluang untuk melakukan perniagaan sendiri, mereka dilihat mempunyai potensi yang tinggi untuk berjaya di dalam bidang keusahawanan dan menjadi aset kepada pembangunan negara.

Dengan adanya pengalaman dan kemahiran yang dipelajari semasa menjalani hukuman di penjara, banduan dapat mengorak langkah dan membina kehidupan yang

baru apabila mereka digelar sebagai bekas banduan. Menurut Armanurah (2014) menyatakan bahawa sesorang usahawan boleh dipengaruhi oleh pendidikan dan juga latihan. Dalam konteks ini, para banduan sabitan Penjara Kajang memang telah didedahkan dengan latihan serta kemahiran yang boleh dijadikan faktor untuk menjadi seorang usahawan dan seterusnya memiliki perniagaan sendiri. Kajian yang telah dijalankan oleh Rashid dan Fa'iz (2011) terhadap pengharapan pelatih serenti terhadap latihan vokosional yang dilalui oleh mereka di penjara mendapati bahawa pengharapan dalam aspek untuk membentuk semula jati diri telah dikenal pasti sebagai pengharapan utama (94.8%), diikuti pengharapan untuk membuka perniagaan sendiri (91.9%), pengharapan untuk meningkatkan lagi kemahiran sedia ada (89.0%) dan yang terakhir adalah pengharapan untuk diterima bekerja (85.4%).

Daripada kajian ini dapat dilihat bahawa niat untuk membuka perniagaan sendiri adalah tinggi dan pada masa kini, banduan-banduan yang telah dibebaskan daripada penjara ada yang telah mempunyai perniagaan kecil-kecilan seperti pengukiran kayu, penjualan roti dan kek (Penjara Kajang Malaysia, 2015). Namun mereka tidak mendapat peluang dari sudut pinjaman kewangan untuk meluaskan perniagaan mereka dan masalah untuk mendapatkan modal perniagaan juga akan menyebabkan niat untuk memulakan perniagaan terhenti. Berdasarkan hasil kajian terhadap pelatih serenti mendapati bahawa terdapat niat yang tinggi untuk membuka perniagaan sendiri. Kajian seumpama ini juga perlu dikaji dalam kalangan banduan sabitan untuk melihat kecenderungan keusahawanan dalam kalangan mereka.

Selain daripada itu permasalahan yang dapat dilihat ialah pandangan serong serta pelbagai toman masyarakat terhadap bekas banduan adakalanya menjadi faktor

penyumbang kepada kegagalan golongan tersebut kembali menjalani hidup sebagai individu yang bebas. Tersepit dengan situasi tersebut dan cabaran hidup di luar yang sukar ditangani akan menyebabkan ada antara mereka kembali kepada cara hidup lama yang menyebabkan mereka kembali kepada penjara buat kali seterusnya. Keadaan ini berlaku juga akibat keengganan orang ramai memberi ruang atau peluang kedua kepada bekas banduan untuk menempatkan diri dalam masyarakat.

Masyarakat juga haruslah memahami bahawa bekas banduan telah menebus kesalahan melalui hukuman yang mereka jalani di penjara. Hukuman yang diterima mendidik banduan untuk kembali ke pangkuan masyarakat. Bekas banduan tidak boleh dianggap sebagai tidak berguna, berbahaya dan beban kepada masyarakat dan mereka berhak untuk mendapatkan peluang kedua dan layanan yang sama rata daripada masyarakat. Hidup tanpa pekerjaan amat mempengaruhi masa depan bekas banduan walaupun mereka diberikan kemahiran di dalam penjara. Selain itu, sikap rendah diri dan kurang keyakinan dalam kalangan bekas banduan tetap akan ada. Oleh itu persepsi masyarakat amat memainkan peranan yang penting untuk menaikkan semangat banduan untuk teruskan kehidupan dan kerjaya mereka.

Secara kesimpulannya dapat dilihat bahawa banduan mempunyai keinginan untuk bekerja secara sendiri atau menjalankan perniagaan berbanding bekerja dengan majikan. Namun terdapat pelbagai faktor yang mempengaruhi banduan daripada berdikari atau melemahkan keinginan berniaga dalam diri banduan. Walaupun terdapatnya niat untuk berniaga di kalangan banduan namun, persepsi masyarakat dan sokongan keluarga terhadap banduan yang negatif menyebabkan niat mereka terbatal dan menjuruskan mereka untuk kembali kepada jenayah asal apabila mereka

bebas kelak. Ini kerana pandangan orang yang berdekatan adalah mempengaruhi terhadap kecenderungan keusahawanan dan juga sikap tingkah laku.

Selain daripada itu, bantuan kewangan juga adalah faktor yang mempengaruhi kecenderungan keusahawanan. Walaupun banduan sabitan Penjara Kajang telah memperolehi pelbagai latihan kemahiran semasa berada dalam tahanan namun, apabila mereka bebas dari penjara kelak mereka suka untuk mendapatkan dana atau bantuan kewangan untuk memulakan perniagaan. Ini adalah kerana tiadanya bantuan kewangan khas untuk banduan disebabkan oleh status mereka sebagai bekas banduan.

Sehubungan itu, untuk mengelakkan risiko banduan kembali kepada jenayah asal, kajian kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan perlu ditinjau. Ini supaya pihak yang berkaitan boleh mengenal pasti program atau latihan keusahawanan yang bersesuaian dengan banduan supaya mereka mempunyai keyakinan dan cenderung untuk menerokai bidang keusahawanan yang diminati selepas keluar daripada penjara.

Walaupun telah banyak kajian-kajian empirikal yang berkaitan dengan kecenderungan keusahawanan telah dijalankan (Segal.G et al., 2005) namun tidak banyak kajian yang dilakukan ke atas kecenderungan keusahawanan terhadap banduan sabitan. Oleh itu, pengkaji akan melakukan kajian terhadap banduan sabitan di Penjara Kajang untuk meninjau kecenderungan mereka dalam bidang keusahawanan dengan mengkaji beberapa faktor iaitu ciri-ciri keusahawanan yang dimiliki oleh banduan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat.

1.5 PERSOALAN KAJIAN

Berdasarkan pernyataan masalah di atas, persoalan kajian telah dibentuk. Secara khususnya terdapat sembilan persoalan kajian kepada kajian ini.

- i. Apakah tahap kecenderungan keusahawanan secara keseluruhannya dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang?
- ii. Apakah tahap ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.
- iii. Adakah terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang berdasarkan faktor demografi iaitu, jantina, umur, bilangan adik beradik dan status perkahwinan.
- iv. Adakah terdapat hubungan signifikan antara ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga, persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang?
- v. Adakah ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat menyumbangkan kepada kecenderungan keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang?

1.6 OBJEKTIF KAJIAN

- i. Meninjau tahap kecenderungan keusahawanan secara keseluruhan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.
- ii. Meninjau tahap ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.
- iii. Mengenal pasti perbezaan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang berdasarkan jantina, umur, bilangan adik beradik dan status perkahwinan.
- iv. Mengenal pasti adakah terdapat hubungan yang signifikan antara ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga, persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.
- v. Mengenal pasti sumbangan ciri-ciri keusahawanan, sokongan kewangan, latihan kemahiran dan persepsi masyarakat terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

1.7 SKOP DAN BATASAN KAJIAN

Skop kajian ini melibatkan para banduan sabitan di Penjara Kajang yang sedang mengikuti beberapa bidang kemahiran seperti tenunan, pembuatan kek dan pertukangan. Kajian ini bertujuan menguji kecenderungan keusahawanan para banduan sabitan berdasarkan kepada beberapa elemen, iaitu ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, sokongan keluarga, bantuan kewangan dan persepsi masyarakat terhadap bekas banduan sabitan Penjara Kajang.

Antara batasan kajian ialah kajian ini dijalankan pada tempoh masa yang singkat dengan menggunakan kajian secara *cross-sectional* dan kajian ini hanya terhad kepada banduan sabitan Penjara Kajang, Selangor. Hasil kajian ini tidak boleh digeneralisasikan sebagai mewakili keseluruhan banduan di Malaysia. Kajian ini juga tertakluk kepada prosedur-prosedur yang telah ditetapkan oleh Jabatan Penjara Malaysia yang perlu dipatuhi dan telah mengambil sedikit masa untuk mendapatkan kelulusan dari pihak berkenaan.

1.8 KEPENTINGAN KAJIAN

Kepentingan utama kajian ini dijalankan adalah untuk mengkaji kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Secara umumnya kajian ini dapat memberi maklumat kepada pihak kerajaan dan agensi-agensi yang berkaitann dalam merangka pelbagai program dan kaedah untuk merangsang banduan menceburkan diri dalam bidang keusahawanan setelah mereka bebas dari penjara kelak. Ini dapat mengelakkan mereka terjerumus kembali dalam jenayah disebabkan pengangguran. Pihak kerajaan dan swasta boleh menjalankan pelbagai usaha umpamanya penyediaan kemudahan dan peruntukan kewangan yang lebih efektif dan sistematik berpandukan maklumat-maklumat daripada kajian ini.

Hasil kajian ini juga dapat meningkatkan bahan ilmiah tentang kecenderungan keusahawanan banduan dan seterusnya kajian ini boleh memberi kesedaran kepada masyarakat dan pandangan positif terhadap banduan yang telah bebas. Selain itu, kajian ini membantu membuka pandangan positif masyarakat terhadap banduan serta memberi peluang kepada banduan yang telah bebas untuk menceburi pekerjaan dalam sektor swasta atau kerajaan.

BAB 2

ULASAN KARYA

2.1 PENGENALAN

Bab ini akan membincangkan tentang kajian-kajian lepas berkaitan dengan kecenderungan keusahawanan dan pembolehubah-pembolehubah bebas yang terdapat di dalam kajian ini. Ia meliputi definisi konsep penting iaitu usahawan dan keusahawanan, ciri-ciri usahawan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga, persepsi masyarakat dan kajian-kajian lepas mengenai kecenderungan keusahawanan.

2.2 USAHAWAN

Pada awalnya, istilah usahawan telah diambil daripada perkataan *entreprenure* dalam bahasa Perancis yang bermaksud *between taker* atau *go-between* yang bererti individu yang kedudukannya adalah di antara pembekal dan pengguna. Namun, pada pertengahan abad, usahawan didefinisikan sebagai individu yang mengendalikan projek pengeluaran berskala besar (Abdul et al., 2011). Secara ringkasnya, menurut Jabatan Perangkaan Malaysia (2009) usahawan didefinisikan sebagai individu yang terlibat sebagai majikan dan pengusahaan sendiri. Greene (2000) menyatakan bahawa usahawan adalah individu yang menjalankan perniagaan sendiri, manakala menurut Wim Naude (2010) mentakrifkan usahawan sebagai pengusaha dan peniaga yang sanggup menanggung risiko, berinovasi tinggi dan mempunyai kreativiti yang tinggi untuk meningkatkan perniagaan.

Definisi usahawan oleh Tan (2000) yang dipetik dari Zafir & Fadhilah (2006) pula menyatakan bahawa usahawan adalah individu yang mampu untuk mengenal pasti dan mengambil peluang daripada perubahan ekonomi, mampu untuk menyediakan keperluan kewangan, bersifat bertanggungjawab tinggi tahap pengambilan risiko dan mampu untuk memperbaiki teknik pengurusan strategi selaras dengan perubahan teknologi. Menurut Azrain (2010) usahawan boleh difinisikan sebagai individu yang berusaha untuk mengusahakan perniagaan sehingga berjaya bersertakan niat untuk memperolehi keuntungan dengan menggunakan strategi untuk berjaya. Selari dengan definisi usahawan oleh Hull, Bosley dan Udel (1980) yang dipetik daripada Azrain (2010) menyatakan bahawa usahawan adalah individu yang membeli atau mewarisi perniagaan dengan niat untuk meluaskan perniagaan disertakan dengan usaha yang berterusan.

Merujuk kepada kajian-kajian yang terdahulu terdapat pelbagai definisi usahawan yang telah diutarakan. Pada tahun 1931, Cantillon menyatakan bahawa usahawan adalah seorang yang membeli hasil negara dari orang yang menjual dengan membayar harga tertentu untuk menjual borong atau runcit pada harga tertentu. Manakala Joseph Schumpeter (1934) mendefinisikan usahawan sebagai seorang yang memperkenalkan sesuatu yang baru dan membangunkan teknologi yang belum pernah dicuba.

Begitu juga dengan Kirzner (1985) menyatakan usahawan sebagai seorang yang sentiasa peka terhadap peluang-peluang yang tidak disedari oleh orang lain. Manakala menurut Thomas dan Norman (1994) dan Halloran (1994) pula mendefinisikan usahawan adalah individu yang mencipta perniagaan baru di mana ianya merupakan satu risiko ketidakpastian bertujuan untuk mendapatkan

keuntungan dan perkembangan dengan mengenal pasti peluang dan mengumpulkan sumber-sumber yang diperlukan untuk memulakan perniagaan. Definisi oleh Cantillon (1931) pula menerangkan usahawan ialah individu yang mengambil risiko untuk bekerja sendiri. Usahawan juga dikatakan mempunyai ciri-ciri psikologi seperti komitmen terhadap pekerjaan dan menyukai cabaran (Mitton, 1989). Disamping itu, Siti Hawa (2009) menyatakan bahawa usahawan adalah individu yang mempunyai kepekaan yang tinggi terhadap peluang dan mampu menukarkan peluang kepada keuntungan serta mampu untuk menanggung risiko. Menurut Fayolle (2007) pula menyatakan bahawa usahawan memiliki peranan di dalam pertumbuhan sistem ekonomi liberal. Usahawan juga mewujudkan syarikat-syarikat dan mencipta peluang pekerjaan selain daripada mengambil bahagian dalam pembaharuan ekonomi.

Kesimpulannya, daripada definisi-definisi di atas boleh disimpulkan usahawan adalah individu yang merebut peluang baru dengan menggunakan peluang tersebut untuk mendapatkan keuntungan demi kepuasan diri sendiri dan untuk kepentingan masyarakat serta sanggup menghadapi perbagai risiko, mempunyai sifat inovasi, kreatif dan berpandangan jauh.

2.3 KEUSAHAWANAN

Keusahawanan didefinisikan sebagai satu aktiviti individu atau sekumpulan individu yang berkaitan untuk memula, mengekalkan atau mendapat keuntungan dengan pengeluaran dan pengedaran barangan serta perkhidmatan (Mohantty, 2005). Manakala menurut Heggins (1997) yang dipetik dari Mohanty (2005) menyatakan

bahawa keusahawanan adalah berfungsi sebagai peluang pelaburan dan pengeluaran, melakukan perusahaan untuk menjalankan proses pengeluaran baru, meningkatkan modal, pengambilan pekerja, mengatur bekalan bahan mentah dan memilih pengurus untuk operasi harian. Hindle & Rushworth (2000) yang dipetik dari Margeret (2010) pula mendefinisikan keusahawanan sebagai aktiviti yang membawa kepada penciptaan dan pengurusan sesuatu organisasi baru dan inovatif.

Menurut Coulter (2001), keusahawanan ditakrifkan sebagai satu proses melibatkan individu atau sekumpulan individu yang menggunakan peluang untuk mencipta produk yang baru dan mencuba untuk mencapai kehendak dan keperluan pelanggan melalui inovatif dan kreativiti (Margeret, 2010). Manakala menurut Nurwahida (2007), Sarri & Trihopoulou (2005), menyatakan keusahawanan adalah daya penggerak untuk pencapaian pembangunan ekonomi pembangunan melalui penciptaan, menyumbang dan pada masa yang sama untuk membentuk peribadi inovatif dan kreatif. Ini kerana keusahawanan dikatakan sebagai proses yang melibatkan inovasi, pembuatan produk baru, perkhidmatan, sumber-sumber, teknologi serta melibatkan pembuatan keputusan dan tindakan. Sekali gus keusahawanan juga adalah satu aktiviti yang menyumbangkan nilai kepada masyarakat (Azrain, 2010).

Berdasarkan definisi di atas, jelas menunjukkan bahawa keusahawanan adalah suatu proses penciptaan atau inovasi melalui 4 dimensi, iaitu individu, organisasi, alam persekitaran dan proses kerjasama antara kerajaan dan pendidikan (Kuratko dan Hodgetts, 2007). Keusahawanan juga boleh dikatakan sebagai sikap, nilai, pengetahuan dan kemahiran yang membolehkan seseorang individu itu mampu

mencari dan merebut peluang dan seterusnya menyusun strategi-strategi dan berusaha untuk membangunkan perniagaan dan sekali gus meningkatkan faedah ekonomi serta keuntungan syarikat dan juga negara (Nick, 2011).

Kesimpulannya, keusahawanan adalah merupakan proses penghasilan sesuatu yang baru sama ada dari segi produk atau perkhidmatan dengan bertujuan untuk mendapatkan keuntungan dan kepuasan diri dengan melalui perbagai risiko. Di samping itu, keusahawanan juga adalalah sebagai enjin pembangunan ekonomi untuk sesebuah negara.

2.4 KECENDERUNGAN KEUSAHAWANAN

Terdapat beberapa kajian awal berkaitan dengan kecenderungan keusahawanan telah dijalankan. Pada tahun 1961, McClelland telah membuat kajian berkaitan dengan *The Achieving Society*, di mana pengkaji lebih mengfokuskan kepada kajian berkaitan dengan kesan ciri-ciri usahawan terhadap tingkah laku keusahawanan. Pada tahun 1980 dan 1990 pula para pengkaji lebih cenderung mengkaji kesan kecenderungan keusahawanan terhadap tingkah laku keusahawanan. Terdapat dua model yang sering digunakan untuk mengkaji kecenderungan keusahawanan, iaitu *Entrepreneurial Event Model* (Shapro, 1982) dan *Theory of Planned Behavior* (Ajzen, 1991)

Kecenderungan keusahawanan adalah bermula dari niat dan memberi kesan kepada tingkah laku keusahawanan seseorang individu untuk memulakan perniagaan (Z.X.Peng et al., 2012). Oleh itu, niat keusahawanan membantu menjelaskan

mengapa ramai usahawan membuat keputusan untuk memulakan perniagaan walaupun sebelum mereka mencari peluang perniagaan (Krueger et al., 2000).

Bird (1988) adalah seorang pengkaji awal yang menggunakan konsep kecenderungan keusahawanan (Maizura, 2009). Bird (1988) mendefinisikan kecenderungan keusahawanan sebagai keadaan minda yang mengarah tumpuan seseorang ke arah matlamat yang ingin dicapai. Menurut Tubss dan Ekeberg (1991) pula mentafsirkan bahawa kecenderungan keusahawanan boleh digambarkan sebagai perwakilan kognitif kedua-dua objektif iaitu berusaha dan bertindak untuk mencapai matlamat tersebut.

Pada tahun 2008, Hisrich telah mentafsirkan kecenderungan keusahawanan adalah faktor motivasi seseorang individu untuk meneruskan usaha keusahawanan. Manakala menurut Bird dan Jelinik (1988) menyatakan bahawa kecenderungan keusahawanan digambarkan sebagai hubungan antara usahawan, iaitu individu dan bagaimana sesuatu usaha itu dirancang. Sebagai contoh, sekiranya seseorang individu itu mempunyai keinginan untuk menjadi usahawan, mereka pasti mempunyai niat untuk menjalankan perniagaan dan berusaha untuk merancang bagaimana untuk menjalankan perniagaan mereka seperti mencari modal dan lain-lain.

Terdapat beberapa kajian lepas berkaitan dengan kecenderungan keusahawanan contohnya seperti kajian daripada Natifah (2006) terhadap pelajar jurusan Peraukaunan Kolej Matrikulasi, Pulau Pinang mendapati bahawa terdapatnya tahap keusahawanan sederhana tinggi dalam kalangan pelajar. Kajian ini disokong oleh Roslan Hussin (2003) ke atas 42 pelajar Sekolah Menengah Agama Rakyat di Perak, mendapati bahawa terdapatnya tahap kecenderungan keusahawanan sederhana tinggi

dalam kalangan pelajar dan berpotensi untuk dibentuk menjadi usahawan. Selain daripada itu, kajian yang dilakukan oleh Siti Nur Aisyah (2014) terhadap 160 orang asli di Kampung Lunuk Legong juga turut mendapati bahawa terdapatnya kecenderungan keusahawanan yang sederhana tinggi dalam kalangan penduduk orang asli.

Kesimpulannya, kecenderungan keusahawanan adalah berkait rapat dengan niat dan memberi kesan kepada tingkah laku keusahawanan individu untuk memulakan perniagaan. Oleh itu, kecenderungan keusahawanan akan dikaji dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang untuk melihat tahap kecenderungan keusahawanan banduan sabitan berdasarkan beberapa faktor iaitu, ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, sokongan keluarga, bantuan kewangan dan persepsi masyarakat.

2.5 THEORY OF PLANNED BEHAVIOUR (TPB) OLEH AJZEN (1991)

Teori ini sering digunakan dalam kajian kecenderungan keusahawanan (Kolvereid, 1996; Alexei dan Kolvereid, 1999; Autio et al. 2001; Krueger et al., 2000; Linan, 2004; Moriano, 2005; Summers, 2000; Van Gelderen et al., 2006). Teori ini adalah bertujuan untuk meramal dan memahami faktor yang mempengaruhi perilaku yang bukan di bawah kemahuan individu tersebut. Dalam konteks ini, tahap keinginan dianggap sebagai faktor motivasi yang mempengaruhi tingkah laku atau perilaku (Ajzen, 1991). Ini dikukuhkan lagi dengan pernyataan Hisrich (2008) yang menyatakan bahawa terdapat dua bentuk persepsi dalam faktor motivasi iaitu

keyakinan personaliti dan tahap keinginan seseorang individu yang digambarkan melalui sikap individu tersebut.

Berdasarkan Rajah 2.1, *Model Thoery of Planned Behavior* ini menerangkan tentang sikap terhadap tingkah laku atau perilaku seseorang individu. Menurut (Ajzen, 1991) menyatakan bahawa perilaku atau tingkah laku seseorang ditentukan oleh niat yang terdiri daripada tiga determinan, iaitu:

I) Sikap Terhadap Perilaku (*Attitude toward behavior*)

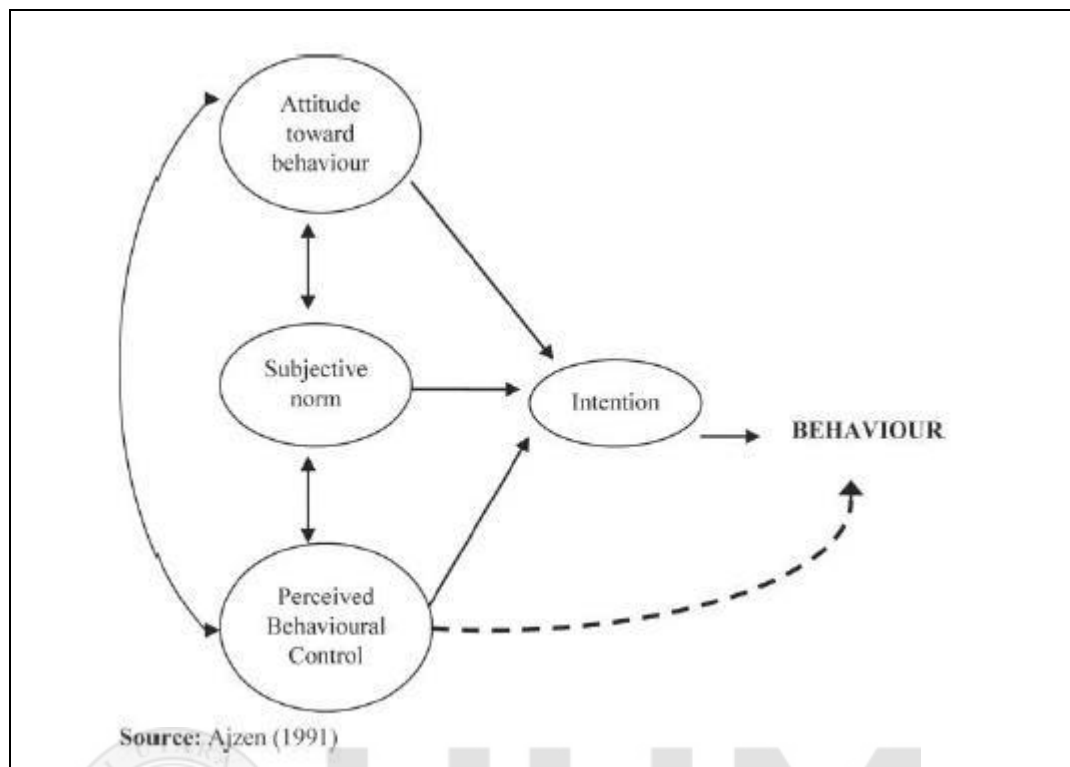
Sikap terhadap perilaku dikatakan dipengaruhi oleh keyakinan individu tersebut terhadap hasil yang diinginkan atau tidak diinginkan. Individu yang mempunyai keyakinan yang positif terhadap sesuatu perilaku akan memiliki kecenderungan yang tinggi untuk melakukan sesuatu perilaku manakala individu yang mempunyai keyakinan yang rendah terhadap sesuatu perilaku akan memiliki kecenderungan yang rendah untuk melakukan sesuatu perilaku. Sikap terhadap perilaku juga dikatakan sebagai darjah penilaian individu menyenangkan atau tidak menyenangkan sesuatu tingkah laku (Ajzen 1991; Fishbein dan Ajzen 1975; Hisrich et al 1988).

II) Norma Subjektif (*Subjective norm*)

Norma subjektif dikatakan berkait dengan pandangan individu terhadap pandangan individu lain daripada orang-orang yang berdekatan dengannya dan ianya mempengaruhi perilaku individu tersebut. Individu memiliki keyakinan apabila individu atau kelompok tertentu menerima atau tidak menerima tindakannya (Norma kelompok). Ini akan menjadi norma subjektif dalam diri individu tersebut yang akan membentuk perilakunya berdasarkan norma kelompok. Dalam kata erti lain, norma subjektif adalah desakan sosial atau tekanan sosial yang mempengaruhi sesuatu tingkah laku atau perilaku sama ada dilaksanakan ataupun tidak (Ajzen 1991; Krueger et al, 2000).

III) Darjah Kawalan Tingkah laku (*Perceived Behavioural Control*)

Tahap keinginan yang berkait rapat dengan tingkah laku di mana tingkah laku digerakkan pada masa yang sama tingkah laku yang diinginkan digerakkan (Fisher dan Ajzen, 1975). Menurut Ajzen (1991) juga turut menyatakan bahawa sesuatu tingkah laku juga adalah bergantung kepada pengalaman lepas seseorang individu. Semakin tinggi sikap dan norma subjektif terhadap perilaku dan semakin tinggi darjah kawalan tingkah laku, semakin kuat kecenderungan seseorang individu untuk melaksanakan tingkah laku yang di bawah pertimbangan (Ajzen, 1991).

Rajah 2.1
Model Theory of Planned Behaviour (TPB)

TPB telah digunakan di dalam pelbagai bidang yang berbeza. Contohnya seperti kajian yang telah dijalankan oleh Chen dan Chal (2007) dengan menggunakan teori ini untuk menentukan faktor yang mempengaruhi graduan di Taiwan untuk menjadi guru tadika. Hasil kajian ini menunjukkan bahawa ketiga-tiga faktor dalam teori ini mempengaruhi kecenderungan graduan untuk menjadi guru tadika. Dalam konteks keusahawanan pula, TPB mempunyai kedudukan yang tersendiri (Conner, Ammitage, 2001). Terdapat kajian yang berjaya dengan mengaplikasi teori ini bagi mengenal faktor yang mempengaruhi keusahawanan dalam kalangan pelajar universiti (Autio, Keeley, Klofsten, Parker dan Hay, 2001; Wu & Wu, 2008; Karali, 2013). Berdasarkan kajian Autio et al., (2001), TPB telah digunakan untuk mengenal pasti faktor-faktor yang mempengaruhi kecenderungan keusahawanan dalam kalangan pelajar universiti di Finland, Amerika Syarikat, United Kingdom dan Sweden. Hasil daripada kajian menunjukkan bahawa terdapatnya kesan di antara

sikap, pengaruh norma dan darjah kawalan tingkah laku terhadap gelagat kepada kecenderungan pelajar keusahawanan.

Kesimpulannya TPB adalah meramal dan menerangkan tingkah laku atau perilaku manusia berkait dengan niat individu untuk melaksanakan sesuatu perilaku. Ia juga mengambil kira pandangan individu yang berkait dengan unsur-unsur budaya tempatan kerana ia melibatkan tekanan sosial terhadap perilaku. Malah teori ini juga mampu untuk mengkaji proses jangka panjang bukan sahaja tindakan segera. Teori Ajzen (1991) juga menyatakan bahawa tahap kecenderungan keusahawanan adalah bergantung kepada tingkah laku seseorang individu, norma subjektif dan juga kemahuan seseorang.

Oleh itu, dalam kajian ini ketiga – tiga dimensi dari teori Ajzen (1991) akan digunakan untuk mengkaji perhubungan di antara ciri-ciri keusahawanan banduan sabitan (sikap terhadap perilaku), persepsi masyarakat dan sokongan keluarga terhadap banduan sabitan (norma subjektif) terhadap darjah kawalan tingkah laku banduan kearah kecenderungan keusahawanan.

2.6 CIRI-CIRI KEUSAHAWANAN

Berdasarkan daripada kajian-kajian lepas terdapat perbezaan pendapat dan huraian berkaitan dengan ciri-ciri seseorang usahawan dan tiada ciri-ciri *standard* yang ditetapkan kerana ianya terlalu subjektif dan bergantung kepada sikap peribadi individu. Berdasarkan kajian-kajian empirikal terdahulu menyatakan bahawa menjadi seorang usahawan dan bertindak sebagai keusahawanan adalah melalui proses pembelajaran yang mana memberi kesan kepada personaliti seseorang usahawan. McClelland (1961), (Brockhaus (1980) dan Krueger et al., (2000) adalah pengakaji awal yang menyatakan bahawa ciri-ciri keusahawanan adalah mempengaruhi individu tersebut dalam membuat keputusan terhadap perniagaan. Ciri-ciri keusahawanan dikatakan sebagai pencetus kepada kecenderungan keusahawanan (Krauss dan Frese, 2005). Menurut Robinson et al., (1991), sikap inovatif, keyakinan diri dan juga mengenal pasti peluang adalah ciri-ciri seorang usahawan.

Ciri pertama yang ingin dibincangkan dalam kajian ini adalah inovasi dan kreativiti. Perkataan inovasi berasal dari perkataan Latin *Innovare* yang bermaksud “Untuk membuat sesuatu yang baru” (Tidd et al., 1997). Manakala menurut (Dinidou dan Sarri, 2006; Fagerberg, 2005) menyatakan bahawa inovasi adalah idea awal untuk mencipta produk atau proses baru dan percubaan pertama untuk menghasilkannya. Flynn et al., (2003) mendefinisikan inovasi sebagai proses menukar peluang yang diperolehi kepada idea dan menggunakan idea ini secara meluas. Manakala Equisit (2005) menyatakan bahawa inovasi adalah proses baru untuk membuat produk dan juga perkhidmatan.

Kreativiti dan inovasi adalah berkait rapat dengan usahawan (Wan Liz Ozman dan Sulzari, 2002). Melalui sifat kreatif dan inovasi seseorang usahawan dapat bersaing di dalam perniagaan mereka dan dapat menghasilkan produk baru atau perkhidmatan kepada pengguna. Ini diperjelaskan lagi dengan kajian terdahulu oleh Stenberg dan Lubart (1999) yang menyatakan bahawa kreativiti berkait rapat dengan keusahawanan kerana mereka mendefinisikan keusahawanan sebagai satu bentuk kreativiti yang boleh dilabelkan sebagai perniagaan baru yang asli dan berguna. Kajian terkini oleh Zhao (2005) dan Flynn et al., (2003) juga mendapati bahawa keusahawanan dan inovasi adalah berkait antara satu sama lain dan berinteraksi positif untuk membantu sesebuah organisasi berkembang. Kenyataan ini dikukuhkan lagi dengan kajian terkini yang dilakukan oleh Katerina et al., (2010) terhadap perusahaan sederhana dan kecilan-kecilan mendapati bahawa terdapatnya hubungan positif di antara kreativiti dan inovasi. Ini menunjukkan bahawa kreativiti dan inovasi adalah faktor penting dalam pembentukan perniagaan. Hal ini juga bersamaan dengan kajian Mueller dan Thomas (2002) yang menunjukkan bahawa inovasi adalah faktor utama dalam memulakan sesebuah perniagaan.

Seorang usahawan dikatakan mempunyai ciri-ciri inovasi (Schumpeter, 1990; Milton, 1989 dan Drucker, 1986). Ini dibuktikan dengan kajian lepas yang dilakukan oleh Hian (1996) terhadap pelajar jurusan perniagaan MBA di Universiti Hong Kong mendapati pelajar daripada jurusan perniagaan mempunyai tahap inovasi lebih tinggi berbanding dengan pelajar bukan dari jurusan perniagaan. Ini menunjukkan bahawa usahawan mempunyai ciri inovasi yang lebih ketara berbanding dengan bukan usahawan. Oleh itu, dalam kajian ini konsep inovasi akan digunakan seperti yang dicadangkan oleh Jakson (2007) iaitu ciri inovatif dan kreatif berkait dengan

pemikiran dan tindakan seseorang usahawan dalam membentuk kecenderungan terhadap keusahawanan.

Ciri kedua yang dibincangkan didalam kajian ini ialah keyakinan diri. Secara umumnya, seorang usahawan lebih terdorong untuk memulakan perniagaan sendiri. Dorongan itu bermula daripada keyakinan diri untuk mencapai matlamat yang telah ditetapkan. Dalam erti kata lain, seseorang usahawan dijangka mempunyai keyakinan dan kecekapan untuk menguruskan perniagaan (Robbinson, 1991). Kajian empirikal yang lepas telah menyatakan bahawa usahawan mempunyai tahap keyakinan lebih tinggi berbanding dengan bukan usahawan (Bygrave, 1989). Selari dengan kenyataan oleh Ho dan Koh (1992), menyatakan bahawa keyakinan diri adalah salah satu ciri keusahawanan yang perlu ada pada seseorang usahawan dan ia berkaitan dengan ciri-ciri psikologi yang lain seperti lokus kawalan dalaman, inovasi dan kecenderungan untuk mengambil risiko.

Menurut Wilson et al (2007) pula menyatakan bahawa keyakinan diri dalam kebolehan keusahawanan adalah berkait rapat dengan minat seseorang. Manakala menurut Taramisi (2009), keyakinan diri adalah berkait rapat dengan pengalaman. Hal ini merujuk kepada kepercayaan diri individu tersebut. Keyakinan diri pada seseorang individu dapat meningkatkan keberanian pengambilan risiko dan mendorong individu tersebut kepada tindakan yang wajar untuk mencapai matlamat (Tajeddini dan Muller, 2009). Keyakinan diri juga dikatakan berkait rapat dengan inovasi seseorang usahawan (Prinsky, 2013). Keyakinan diri pada seseorang usahawan dapat menyakinkan diri usahawan menggunakan kaedah-kaedah baru untuk mencipta produk atau perkhidmatan dalam perniagaan (Koellinger et al., 2007). Dalam kata lain, keyakinan diri merupakan ciri keusahawanan yang penting terhadap

usahawan dan ianya berkait rapat dengan ciri-ciri psikologi lain contohnya inovasi dan kreativiti.

Ciri terakhir yang dibincangkan dalam kajian ini adalah berkaitan dengan mengenal pasti peluang. Individu yang mempunyai pemikiran keusahawanan mempunyai kelebihan dalam melihat dan merebut peluang yang orang lain tidak nampak (Clouse et al, 2003; Higdon, 2005). Seorang usahawan dikatakan mempunyai keupayaan untuk melihat dan mengeksploitasi peluang yang diabaikan oleh orang lain (Kirzner, 1973, 1985; Schumpeter, 1942). Manakala menurut Higdon (2005) menyatakan bahawa individu yang cenderung kearah keusahawanan dapat melihat dan mengenal pasti peluang melalui latar belakang, pengalaman dan perhubungan mereka. Venkataraman (1997) menjelaskan bahawa usahawan mengenal pasti peluang keusahawanan adalah berdasarkan:

- Mengapa, bila dan bagaimana peluang dapat mewujudkan “masa depan” sesuatu barang dan perkhidmatan yang timbul di dalam ekonomi.
- Mengapa, bila dan bagaimana dapat mengeksploitasi peluang-peluang keusahawanan yang dilihat.

Dalam teori ekonomi, mengenal pasti peluang terdiri daripada dua kategori, iaitu teori keseimbangan neoklasik dan teori Austria. Teori keseimbangan neoklasik menganggap bahawa semua orang boleh mengenal pasti peluang keusahawanan dan ianya berkaitan dengan kecenderungan keusahawanan (Khilstrom and Laffont, 1979). Namun disangkal oleh teori Austria yang menyatakan bahawa tidak semua

orang dapat mengenal pasti peluang keusahawanan (Venkataraman, 1997). Menurut Kirzner (1997), dalam konteks mengenal pasti peluang, pengagihan maklumat dalam kalangan masyarakat mempengaruhi peluang keusahawanan dan hanya segelintir individu sahaja yang dapat mengenal pasti peluang tersebut. Di samping itu, proses mencari peluang bergantung kepada keupayaan individu untuk mencari peluang dan mengeksplotasikan peluang. Oleh kerana teori ekonomi tidak dapat menjelaskan sepenuhnya tentang mengenal pasti peluang terhadap keusahawanan, majoriti kajian-kajian telah memberi tumpuan kepada kajian psikologi terhadap personaliti individu yang boleh mempengaruhi individu dalam mengeksplotasi peluang seperti keyakinan diri, kemahiran dan pengalaman, hubungan sosial dan juga sifat inovasi (DeCarolus and Saporito, 2006).

Sikap keyakinan diri yang terdapat pada seseorang individu juga dapat mempengaruhi dalam melihat peluang yang ada sebagai contoh, individu yang mempunyai pengalaman dan pengetahuan yang tinggi mempunyai keyakinan diri yang tinggi untuk mencari peluang (Hostager et al., 1998; Park, 2005; Pech dan Cameron, 2006). Kenyataan ini disokong oleh Ozgen (2003) menyatakan terdapat kajian empirikal yang menunjukkan keyakinan diri yang tinggi membawa kepada potensi yang tinggi untuk mengenal pasti peluang keusahawanan. Ini dapat dilihat melalui kajian barat yang dilakukan oleh Alison Rieple (1998) terhadap banduan dan program keusahawanan mendapati bahawa bekas banduan yang ingin memulakan perniagaan mempunyai masalah dengan mencari peluang dan mempunyai keyakinan diri yang rendah terutamanya apabila ingin memohon bantuan kewangan daripada pihak bank disebabkan oleh rekod jenayah mereka yang lampau.

Selain dari keyakinan diri, pengalaman dan kemahiran juga mempunyai hubungan dalam mengenal pasti peluang (Ronstadt, 1988). Menurut Shane and Venkataraman (2000), menyatakan terdapat dua faktor utama yang menentukan usahawan mengenal pasti peluang iaitu pengalaman dan kemahiran. Individu yang mempunyai pengalaman dan kemahiran lebih cenderung untuk melihat peluang dalam perniagaan. Begitu juga dengan banduan sabitan yang sedang menjalani pemulihan di penjara akan diterapkan dengan pelbagai program-program yang melibatkan kemahiran. Program-program ini akan menambahkan pengalaman dan kemahiran serta membolehkan mereka menggunakannya sebagai peluang setelah mereka bebas kelak.

Kehidupan sosial juga dikatakan mempengaruhi proses mengenal pasti peluang keusahawanan (Busenitz et al., 2003). Kehidupan sosial ditentukan melalui kekuatan individu dalam pergaulan masyarakat, sama ada tinggi atau rendah. Individu yang mempunyai kehidupan sosial yang tinggi dikatakan lebih mudah untuk memperolehi maklumat dan mengenal pasti peluang berbanding dengan individu yang rendah kehidupan pergaulan dengan masyarakat (Manev et al., 2005). Ini dapat dikaitkan dengan kehidupan sosial banduan terhadap masyarakat. Banduan yang telah dibebaskan dari penjara akan mengalami permasalahan terhadap persepsi dan pergaulan dalam kalangan masyarakat dan keadaan ini akan menjadikan peluang untuk memperolehi maklumat dan mengenal pasti peluang keusahawanan terbatas dalam kalangan bekas banduan.

Akhir sekali, mengenal pasti peluang keusahawanan juga berkait dengan sifat inovasi yang terdapat pada individu. Menurut Hostager et al., (1998), individu yang melihat dan mengenal pasti peluang keusahawanan mempunyai sifat inovasi yang tinggi dan

berpotensi untuk membentuk daya saing yang unik. Oleh itu, individu yang dapat melihat dan mengenal pasti peluang lebih cenderung mempunyai idea-idea baru untuk mencipta sesuatu yang baru. Kenyataan berkaitan dengan melihat peluang ini dikuatkan lagi oleh kajian Yu-Lin et al., (2013) terhadap 268 pengurus projek R&D di Taiwan. Keputusan menunjukkan bahawa individu yang mempunyai keyakinan diri yang tinggi, kemahiran dan pengalaman yang tinggi, rangkaian sosial yang tinggi dan juga bersifat inovasi mempunyai kesan positif terhadap mengenal pasti peluang keusahawanan.

Berdasarkan kepada konsep pemikiran keusahawanan daripada kajian-kajian lepas berkaitan dengan keusahawanan (Bygrave 1989; Robinson et al., 1991; Clouse et al., 2003; Wilson et al., 2007; Higdon 2005) kesemua meraka hampir sependapat berkaitan dengan ciri-ciri yang perlu ada pada seorang usahawan, iaitu terdapatnya ciri-ciri seperti kreatif dan inovasi, keyakinan diri, dan mengenal pasti peluang. Oleh itu, di dalam kajian ini tiga ciri personaliti dipilih untuk mengkaji profil ciri-ciri keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang iaitu inovatif dan kreativiti, keyakinan diri serta mengenal pasti peluang.

2.7 LATIHAN DAN KEMAHIRAN

Selain dari modal dan semangat, salah satu kunci kejayaan seseorang usahawan adalah ilmu. Ilmu dapat menjadikan seseorang usahawan itu lebih bijaksana ketika membuat keputusan. Oleh itu setiap usahawan perlulah mahir dalam ilmu perniagaan seperti asas perakaunan, pentadbiran perniagaan dan asas pemasaran untuk memulakan sesuatu perniagaan dan meluaskan perniagaan. Menurut kajian lepas

oleh (Petridou et al., 2009; Menzies dan Tatroff, 2006; Menzies dan Paradi, 2002, 2003; Charney dan Lidecap, 2000) menyatakan bahawa latihan keusahawanan mempunyai hubungan yang positif terhadap tahap keyakinan usahawan untuk memperluaskan perniagaan.

Kamus Dewan (2007) mendefinisikan kemahiran sebagai kecekapan dan kebijaksanaan seseorang individu dalam bidang tertentu. Definisi kemahiran dalam kajian ini adalah merujuk kepada kemahiran dan latihan dalam bidang perniagaan. Flippo (1976) mendefinisikan latihan sebagai perbuatan seseorang pekerja untuk meningkatkan kemahiran dan ilmu di dalam pekerjaan tertentu. Manakala Robert (1985) pula menyatakan bahawa latihan adalah satu pembelajaran yang boleh membentuk kelakuan seseorang dalam mencapai objektif tertentu. Definisi ini selari dengan pernyataan oleh Shahfritz (1985) yang menyatakan bahawa latihan dan kemahiran adalah satu medium usaha untuk mencapai sesuatu matlamat penting. Goldrein (1993) juga menyatakan bahawa latihan adalah satu cara yang sistematik bertujuan untuk memberi kemahiran, konsep atau sikap kepada seseorang usahawan dan ia memberi kesan yang tinggi terhadap prestasi usahawan.

Perniagaan yang berjaya sering melibatkan beberapa kemahiran selain daripada kemahiran pembuatan dan kemahiran komunikasi. Hubungan manusia juga adalah salah satu aspek kemahiran yang diperlukan oleh seseorang usahawan untuk berjaya. Oleh itu seseorang usahawan yang ingin berjaya di dalam keusahawanan perlu belajar dengan mengikuti kursus kemahiran, seminar dan sebagainya (Zaidatol et al., 2000). Kajian terhadap usahawan kecil-kecilan MARA di Negeri Perlis terhadap program latihan dan kemahiran mendapati bahawa kemahiran dan latihan mempengaruhi kejayaan seseorang usahawan (Suhaini et al., 2013). Ini menjelaskan

bahawa latihan keusahawanan adalah penting untuk memajukan perniagaan dan juga untuk lebih berdaya saing di dalam pasaran. Hal ini menunjukkan seseorang usahawan boleh dilahirkan atau dilatih.

Latihan dan kemahiran dari segi pemasaran juga adalah salah satu aspek kemahiran yang perlu ada untuk menjadi seseorang usahawan yang berjaya. Menurut kajian barat iaitu Alison (1998) terhadap banduan di Negara Eropah menyatakan bahawa walaupun banduan terdedah kepada latihan dan kemahiran seperti pembuatan dan pertukangan, namun pendedahan latihan dan kemahiran berkaitan dengan pemasaran atau rancangan perniagaan dengan bertujuan merancang perniagaan masa depan adalah amat kurang. Ini akan menyebabkan keyakinan banduan untuk menceburi dalam pekerjaan adalah menurun terutamanya dalam bidang perniagaan. Menurut beliau juga, latihan dan kemahiran yang diberikan kepada banduan di dalam penjara akan mencerminkan jenis pekerjaan dan perniagaan yang boleh dilakukan oleh banduan setelah mereka keluar dari penjara kelak.

Oleh itu, faktor latihan kemahiran akan dikaji dalam kajian ini untuk mengenal pasti sejauh mana hubungan latihan kemahiran terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan di Penjara Kajang.

2.8 BANTUAN KEWANGAN

Modal adalah elemen yang sangat penting di dalam sesebuah pembentukan perniagaan. Tanpa modal yang mencukupi sesebuah perniagaan dikatakan menemui kegagalan. Seseorang usahawan sering kali berdepan dengan masalah pembiayaan modal. Bantuan kewangan dianggap sebagai salah satu faktor penting dalam perniagaan dan ianya dikatakan mempengaruhi individu terhadap kecenderungan keusahawanan. Ketidalcukupan modal dalam perniagaan sering kali dianggap sebagai satu risiko yang tinggi dan cabaran oleh setiap usahawan dan individu yang ingin memulakan perniagaan.

Menurut (Rosli, 2010), modal ditakrifkan sebagai nilai bersih yang diperolehi dari perniagaan yang digunakan untuk menambah baikkan lagi nilai perniagaan di mana modal perniagaan terdiri daripada tunai, inventori, logistik dan juga kelengkapan. Saiz modal yang diperlukan oleh setiap usahawan adalah bergantung kepada saiz perniagaanya, lokasi operasi dan jenis industri yang diceburi. Oleh itu, bantuan kewangan haruslah diberikan kepada usahawan supaya dapat memudahkan usahawan untuk memulakan perniagaan. Bantuan kewangan amat diperlukan oleh usahawan untuk tiga tujuan iaitu untuk mengumpul modal bagi memulakan perniagaan, untuk mengembangkan perniagaan dan juga untuk penambahan kewangan perniagaan.

Menurut kajian yang dilakukan oleh Shamsul Hana (2012), menunjukkan bahawa 80 peratus usahawan memulakan perniagaan mereka dengan menggunakan wang

simpanan mereka manakala 20 peratus lagi diperolehi dari pinjaman kewangan daripada keluarga dan rakan-rakan. Kaedah ini boleh digunakan pakai oleh usahawan yang mempunyai perniagaan kecil-kecilan namun bagi perniagaan yang memerlukan modal yang besar, usahawan haruslah memperolehi bantuan kewangan dari institusi-institusi lain. Kajian Chong (1993) pula menyatakan bahawa untuk menjadi usahawan, individu sering memperolehi bantuan kewangan daripada keluarga. Dari kajian ini mendapati bahawa kejayaan seseorang usahawan berbangsa Cina di Malaysia memperolehi modal untuk memulakan perniagaan melalui keluarga mereka.

Kajian lain yang telah dijalankan oleh Alison (1998) terhadap banduan di Eropah mendapati bahawa 77 peratus daripada tahanan dijangka akan bekerja sendiri dan 23 peratus tidak akan melakukan pekerjaan sendiri adalah berpunca daripada masalah kewangan. Beliau juga turut menyatakan bahawa kewangan yang diperolehi oleh banduan akan menentukan status perniagaan mereka sama ada status rendah atau status tinggi. Latihan kemahiran yang diperolehi di dalam penjara adalah tidak dapat digunakan sekiranya sumber kewangan sukar diperolehi. Selain itu menurut kajian oleh Christy et al., (2003) terhadap sikap perilaku banduan, menyatakan bahawa faktor kewangan adalah salah satu cabaran kepada banduan untuk meneruskan kehidupan selepas bebas daripada penjara. Menurut dari kajian beliau juga mendapati bahawa hanya 40 peratus bekas banduan memperolehi sumber kewangan dan 60 peratus bekas banduan tidak memperolehi sebarang sumber kewangan. Keadaan ini akan menyebabkan bekas banduan sukar untuk memulakan perniagaan dan menjuruskan mereka kembali melakukan aktiviti jenayah.

Kesimpulannya, bantuan kewangan amat diperlukan oleh usahawan terutamanya kepada bekas banduan yang baru ingin memulakan perniagaan. Bantuan kewangan adalah salah satu faktor utama di dalam pembentukan perniagaan. Ia diibaratkan sebagai tulang belakang sesebuah perniagaan. Tanpa bantuan kewangan yang mencukupi perniagaan tidak dapat dijalankan atau tergendala di separuh jalan dan ini juga dapat melemahkan semangat usahawan untuk memulakan perniagaan. Oleh itu, faktor bantuan kewangan akan dikaji dalam kajian ini untuk melihat sejauh mana perhubungan bantuan kewangan terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan di Penjara Kajang.

2.9 SOKONGAN KELUARGA

Sokongan keluarga adalah salah satu faktor penting untuk setiap usahawan. Hubungan kekeluargaan yang erat amat penting untuk membentuk sifat produktif dan memberi keyakinan yang tinggi terhadap diri usahawan. Sokongan kekeluargaan adalah satu faktor pendorong kepada individu yang baru memulakan perniagaan dengan menggalakkan mereka untuk menetapkan matlamat baru serta boleh mengimbangi kehidupan pekerjaan dan di rumah (Rajani Sarada, 2008).

Ini disokong oleh kajian yang telah dilakukan oleh Ahmad Yasruddin et al., (2010) terhadap pelajar politeknik yang mengambil jurusan perniagaan dan bukan jurusan perniagaan, mendapati bahawa 50 peratus responden (pelajar) mendapat sokongan dan galakan daripada keluarga untuk menjadi usahawan. Ini menunjukkan bahawa sokongan keluarga adalah faktor penting dalam bidang keusahawanan. Selain itu kajian

lain yang dilakukan oleh Ishfaq et al., (2011) terhadap graduan di Pakistan telah mendedahkan bahawa sokongan keluarga mempunyai pengaruh yang besar terhadap keusahawanan. Shamsul Hana (2012) juga turut menyokong dengan menyatakan bahawa sokongan keluarga memainkan peranan penting terhadap pemilihan kerjaya dalam bidang keusahawanan.

Dalam konteks banduan pula, keluarga adalah salah satu faktor sokongan yang amat diperlukan (Lisa et al., 2006). Ini dikuatkan lagi dengan kenyataan daripada kajian Irwin (1970), Solomon et al., (2001) dan Western et al., (2001) menyatakan bahawa terdapat beberapa bekas banduan mencari pekerjaan sendiri namun sebaliknya beralih kepada keluarga atau rakan-rakan untuk mencari pertolongan. Menurut Christy et al., (2003) pula menyatakan bahawa bekas banduan memerlukan sokongan keluarga sama ada dari aspek sokongan emosi, kewangan atau perumahan. Menurut Lloyd Ohlin's (1954), sokongan keluarga memberi kesan yang positif terhadap kejayaan banduan bermula dari dalam penjara lagi. Menurut daripada kajian beliau, banduan yang kerap menerima sokongan keluarga semasa berada dalam penjara lebih bersikap kreatif dan inovatif berbanding dengan banduan yang kurang menerima sokongan keluarga semasa berada di penjara.

Selain itu, kajian yang dilakukan oleh Holt dan Miller (1972) dan Nelson et al., (1999) pula menyatakan bahawa banduan yang menerima sokongan keluarga akan lebih berjaya dalam kehidupan selepas mereka keluar daripada penjara. Bekas banduan yang memperolehi sokongan keluarga juga menunjukkan kejayaan dalam bekerja sendiri setelah memperolehi sokongan keluarga iaitu daripada segi emosi dan kewangan (Nelson et al. 1999). Selain daripada kejayaan dalam kehidupan, sokongan

keluarga juga dapat mempengaruhi banduan dengan meningkatkan tahap keyakinan diri untuk berhadapan dengan masyarakat (Adalist-Estrin 1994; Jorgensen et al. 1986; Marsh 1983).

Kesimpulannya, sokongan keluarga amat diperlukan oleh banduan untuk lebih yakin berhadapan dengan masyarakat dan berjaya dalam kehidupan selepas bebas daripada penjara. Oleh itu, faktor sokongan keluarga akan dikaji untuk melihat sejauh mana perhubungannya terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan di Penjara Kajang.

2.10 PERSEPSI MASYARAKAT

Persepsi masyarakat terhadap banduan juga mempengaruhi penglibatan banduan dalam bidang keusahawanan. Jika banduan mempunyai kecenderungan keusahawanan yang tinggi, maka penglibatan di kalangan masyarakat haruslah tinggi (Sharifah Nazira, 2012). Persepsi masyarakat dengan perniagaan memainkan peranan yang penting dalam proses keusahawanan (Jenssen and Koenig, 2002; Birley, 1985). Persepsi dan pergaulan masyarakat dengan individu akan meningkatkan keyakinan individu tersebut dan juga memberi peluang kepada individu untuk memperolehi maklumat-maklumat berkaitan dengan keusahawanan (Hansen, 1995).

Kebanyakan banduan merupakan individu yang amat sensitif, mudah beremosi dan mudah menghadapi tekanan sosial daripada keadaan persekitarannya (Fauziah, 2008; Nazrue, 2000; Ruslina, 2004; Cummings, Gordon, & Marlatt, 1980). Oleh itu, walaupun banduan telah memperolehi pelbagai kemahiran dan latihan berkaitan dengan keusahawanan semasa berada di penjara namun dengan persepsi masyarakat yang negatif akan menyebabkan mereka berasa tersisih dan menghadapi tekanan

sosial. Ini akan menyebabkan niat mereka dalam perniagaan akan terhalang dan mengulangi jenayah lama. Masyarakat perlu bersedia untuk menerima banduan kerana tanpa sokongan daripada masyarakat, amat sukar bagi mana-mana bekas banduan untuk meneruskan kehidupan dengan baik. Persepsi dan sikap masyarakat adalah elemen penting bagi bekas banduan untuk merasa diri mereka diterima dan proses penyesuaian diri banduan boleh berjalan dengan baik. Ini seterusnya akan membawa kepada proses pencarian kerjaya untuk menampung kehidupan banduan kelak.

2.11 PROFIL DEMOGRAFI

Berdasarkan kajian-kajian lepas, kebanyakan penyelidik telah menyatakan bahawa ciri-ciri demografi memiliki pengaruh kepada keputusan untuk memilih kerjaya keusahawanan berbanding ciri-ciri psikologi. Antara faktor-faktor bukan psikologi iaitu faktor demografi seperti umur, jantina atau pembolehubah seperti latihan dan pengalaman didapati memainkan peranan yang peting. Faktor-faktor demografi seperti ini memberikan kepentingan kepada mereka dalam proses membuat keputusan strategik, manakala latihan dan pengalaman dikatakan menjadi salah satu faktor yang semakin relevan dalam mencari peluang keusahawanan (Lazear, 2003; Fayolle et al., 2004). Justeru untuk kajian ini, beberapa faktor demografi telah dipilih untuk melihat perbezaan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan di Penjara Kajang.

2.11.1 Jantina

Dari segi jantina, didapati bahawa usahawan lelaki adalah majoriti berbanding dengan usahawan wanita. Namun menurut Shinnar (2009) menyatakan tiada perbezaan yang signifikan antara kedua-dua jantina terhadap minat mereka terhadap bidang keusahawanan. Namun begitu sebahagian daripada kajian-kajian lepas mendapati terdapat perbezaan di antara jantina dengan kecenderungan keusahawanan (Langowitz dan Minniti, 2007; Kourilsky dan Walstad, 1998; Lu dan Tao, 2010 ; Wilson et al., 2007; Zellweger et al., 2011 ;Zhao et al., 2005). Menurut Fagenson dan Marcus (1991) menyatakan bahawa aktiviti usahawan lebih bersesuaian dengan ciri-ciri maskulin. Manakala Verheul et al., (2012) menyatakan bahawa wanita lebih kurang menceburi dalam bidang keusahawanan kerana terdapatnya halangan khusus jantina. Minniti , Arenius & Longewitz (2005); Ishfaq et al., (2011) turut menyatakan bahawa terdapat perbezaan jantina berkaitan dengan kecenderungan keusahawanan dimana lelaki lebih cenderung daripada wanita berdasarkan negara yang berpendapatan sederhana.

Menurut Eagly dan Wood (1991) peranan jantina menyebabkan lelaki dan wanita memilih pilihan kerjaya yang berbeza. Seperti yang telah dinyatakan di atas, memulakan perniagaan adalah budaya yang berkaitan dengan ciri-ciri maskulin (Ahl, 2006; Gupta et al., 2009). Ini adalah menunjukkan terdapatnya tangkapan terhadap jantina yang membawa kepada peranan keluarga dan pekerjaan (Eagly, 1987; Eagly dan Wood, 1991). Keadaan ini telah mewujudkan satu pandangan masyarakat yang menyatakan bahawa lelaki lebih sesuai dalam aktiviti keusahawanan (Baron et al., 2001).

Selain daripada itu, pilihan kerjaya dan niat untuk memulakan perniagaan mungkin ditentukan oleh fakta yang menyatakan bahawa wanita mengalami kesukaran untuk mengimbangi masa di antara tanggungjawab di rumah dan juga tanggungjawab kerjaya. Kennedy et al., (2003) menyatakan bahawa terdapatnya perbezaan jantina yang besar dari segi persepsi mengenai keusahawanan dan apabila dibandingkan dengan wanita, lelaki lebih keinginan untuk memulakan perniagaan dan lebih bijak untuk mengimbangi masa antara kerjaya dan kehidupan. Satu kajian telah dijalankan ke atas kecenderungan keusahawanan dalam kalangan pelajar di Universiti Tun Abdul Razak (UNITAR). Ujian-t telah dijalankan untuk menentukan perbezaan antara jantina dan persepsi terhadap bidang keusahawanan. Namun ia menunjukkan tidak mempengaruhi kecenderungan terhadap keusahawanan sama ada terhadap lelaki atau wanita. Namun beberapa kajian mendapati bahawa lelaki lebih cenderung untuk menjadi usahawan daripada wanita. Ini kerana kajian yang dikaji adalah lebih cenderung terhadap sektor yang dikuasai oleh lelaki atau tidak diwakili oleh kedua-dua jantina (Mohd Yusof, Sandhu dan Jain, 2008).

Manakala, menurut kajian lain yang dilakukan Olomi dan Sinyamule (2009) terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan pelajar vokasional mendapati bahawa terdapat perbezaan yang signifikan di antara jantina di mana wanita mempunyai niat untuk memulakan perniagaan sendiri selepas tamat pengajian berbanding dengan responden lelaki. Namun didapati bahawa kajian yang dilakukan oleh Wan Shukri (2004) adalah bercanggah. Berdasarkan daripada kajian beliau ke atas pelajar Universiti Utara Malaysia, faktor jantina tidak menunjukkan perbezaan kecenderungan keusahawanan pelajar yang signifikan.

2.11.2 Umur

Menurut Nor Aishah dan Yufiza (2006) menyatakan bahawa usahawan yang menceburi bidang keusahawanan adalah yang berumur di antara 22 hingga 45 tahun. Lengyel (2009) juga menyatakan bahawa usahawan yang berpotensi untuk menjadi usahawan adalah yang berumur bawah 35 tahun dengan kiraan 50% manakala individu yang berumur di antara 35 tahun hingga 45 tahun mempunyai 30% peluang untuk menjadi usahawan. Namun menurut Turker dan Selcuk (2008) menyatakan bahawa walaupun terdapat individu yang cenderung untuk memulakan perniagaan sendiri di antara umur 25 hingga 44 tahun, niat untuk memulakan perniagaan yang berumur bawah 25 tahun juga harus dikaji. De Kok et al., (2010) juga menyatakan bahawa individu yang berumur usia 25 tahun hingga 44 tahun mempunyai kecenderungan lebih tinggi dalam keusahawanan.

Manakala terdapat kajian terdahulu mendapati bahawa orang yang lebih tua mempunyai kurang cenderung untuk menjadi usahawan (Blanchflower et al., 2001; Curran dan Blackburn, 2001; Van Praag dan Van Ophem, 1995). Menurut kajian daripada Current dan Blackburn (2001); Weber dan Schaper (2004) menyatakan bahawa walaupun orang yang lebih tua mampu menunjukkan kelakuan dan cara untuk berniaga yang lebih baik namun mereka adalah lebih kurang sama seperti orang muda yang masih lagi mengambil langkah untuk menjadi usahawan (Hart et al., 2004) atau yang masih lagi baru untuk memulakan sebuah syarikat (Kautonen, 2008).

Umur juga mempunyai kesan terhadap kecenderungan keusahawanan dimana ianya melibatkan kos dan masa (Levesque dan Minniti, 2006). Menurut Fung et al., (2001)

menyatakan bahawa orang yang lebih tua lebih kurang untuk melaburkan masa di dalam aktiviti perniagaan yang mempunyai tempoh bayaran balik yang panjang dan tidak menentu. Manakala kajian yang dilakukan oleh Muhammad Safizal (2003) terhadap pelajar MBA di UUM yang berusia dari 20 tahun dan ke atas mendapati bahawa umur tidak menunjukkan apa-apa hubungan yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan di mana kedua-duanya mempunyai potensi yang sama dalam keusahawanan. Oleh itu ianya dikatakan umur tidak mempengaruhi kecenderungan keusahawanan.

2.11.3 Bilangan Adik Beradik

Beberapa teori psikologi telah menyatakan bahawa faktor saiz keluarga adalah salah satu faktor yang mempengaruhi seseorang individu itu untuk menjadi usahawan. Kajian barat yang dilakukan oleh Hisrich (1990) berkaitan dengan kedudukan dalam keluarga telah mendapati bahawa ciri-ciri utama usahawan terdapat pada anak pertama. Kajian yang dilakukan oleh Lee-Gosselin dan Grise (1990) terhadap usahawan wanita di bandar Quebec juga turut mendapati bahawa 77 peratus daripada usahawan wanita di Quebec adalah anak sulung dalam keluarga.

Selain daripada kedudukan dalam keluarga, faktor saiz keluarga juga memainkan peranan dalam keusahawanan. Menurut kajian yang dilakukan oleh Thuaibah (2007) terhadap penglibatan kaum wanita dalam aktiviti keusahawanan di Negeri Johor mendapati bahawa selain dari ciri-ciri demografi seperti berkahwin dan pendidikan, saiz keluarga juga adalah salah satu pendorong untuk menjadi seorang usahawan.

Beliau menyatakan terdapatnya hubungan yang signifikan antara saiz keluarga dan kecenderungan keusahawanan. Ini diperkuatkan lagi dengan kajian terdahulu yang dilakukan oleh Fatimah (1975) terhadap usahawan Melayu yang menjalankan perniagaan di Kuala Lumpur dan mendapati bahawa ramai di antara usahawan Melayu berasal dari keluarga besar dan merupakan anak sulung dalam keluarga. Manakala menurut kajian yang dilakukan oleh Nyok Kum (1985) terhadap pengilang di Semenanjung Malaysia mendapati bahawa ada kaitan antara kejayaan usahawanan dengan saiz keluarga. Beliau menyatakan bahawa ahli keluarga yang ramai boleh menyediakan punca kewangan yang diperlukan. Manakala melalui kajian yang dilakukan oleh Akeredolu-Ale (1975) terhadap sektor pekerjaan di Nigeria mendapati bahawa sebilangan besar usahawan datang daripada bilangan ahli keluarga yang mempunyai lebih dari 5 adik beradik, namun beliau turut menyatakan bahawa ini bukan faktor penyebab untuk menjadi usahawan.

2.11.4 Status Perkahwinan

Status perkahwinan seseorang individu mempengaruhi keputusan untuk menjadi usahawan melalui beberapa cara yang berbeza. Sebagai contoh, pasangan yang sudah berkahwin mempunyai peluang dalam perniagaan lebih tinggi berbanding dengan individu yang belum berkahwin. Ini kerana, pasangan yang berkahwin lebih cenderung untuk berkongsi risiko dan meningkatkan wang simpanan untuk memulakan perniagaan (Lee, 1999; Maire et al., 2004). Selain itu, antara faktor lain yang berkaitan dengan status perkahwinan adalah berkaitan dengan bilangan anak di dalam sesebuah keluarga. Pasangan yang mempunyai anak secara umumnya kurang cenderung untuk mengambil risiko dalam perniagaan (Brown et al., 2003). Namun

disangkal oleh kajian Besnik (2009) terhadap pengaruh keusahawanan dalam kalangan tenaga buruh di Kosava mendapati bahawa status perkahwinan tidak memberi kesan kepada kebarangkalian untuk menjadi usahawan.

BAB 3

METODOLOGI KAJIAN

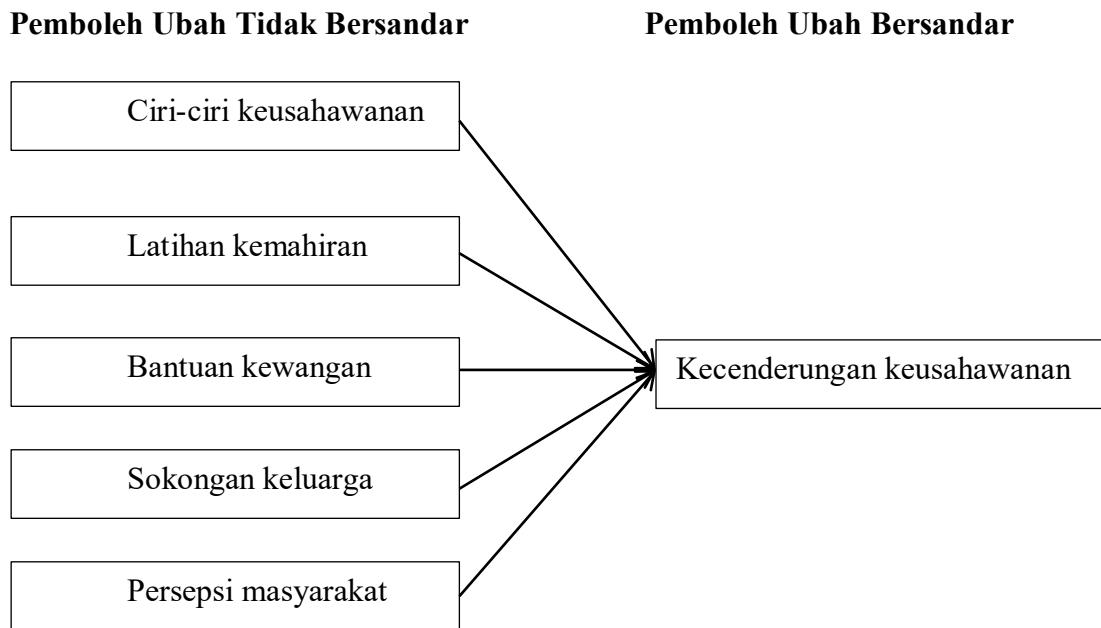
3.1 PENGENALAN

Bab ini merangkumi perbincangan berkaitan dengan metodologi kajian bagi menjawab persoalan kajian dalam kajian ini. Bab ini memfokuskan tajuk-tajuk berkaitan dengan kerangka konseptual kajian, hipotesis kajian, reka bentuk kajian, populasi dan sampel kajian, instrumen kajian, kajian rintis, kesahan dan kebolehpercayaan instrumen kajian, kutipan data, prosedur pengumpulan data dan penganalisan data-data kajian.

3.2 KERANGKA KAJIAN

Bahagian ini membincangkan tentang pembentukan kerangka kajian yang dibina berdasarkan kajian-kajian lepas yang telah dibincangkan sebelum ini. Justeru itu, pengkaji telah mengambil konstruk ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat sebagai pemboleh ubah tidak bersandar (IV) dan kecenderungan keusahawanan sebagai pemboleh ubah bersandar (DV). Kerangka konseptual kajian ini dapat dilihat melalui Rajah 3.1

3.2.1 Kerangka Kajian

Rajah 3.1
Kerangka Konseptual Kajian Kecenderungan Keusahawanan dalam Kalangan Banduan Sabitan Penjara Kajang

3.3 HIPOTESIS KAJIAN

Terdapat tujuh hipotesis yang dibina untuk menjawab persoalan kajian 3 hingga 9:

Hipotesis 1 berikut digunakan untuk menjawab persoalan kajian 3:

H1: Terdapat perbezaan yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang berdasarkan:

H1 (a) Jantina

H1 (b) Umur

H1 (c) Bilangan adik beradik

H1 (d) Status perkahwinan

Hipotesis 2 berikut digunakan untuk menjawab persoalan kajian 4:

Ha: Terdapat hubungan yang signifikan di antara ciri-ciri keusahawanan dengan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Hipotesis 3 berikut digunakan untuk menjawab persoalan kajian 4:

Ha: Terdapat hubungan yang signifikan di antara latihan kemahiran dengan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Hipotesis 4 berikut digunakan untuk menjawab persoalan kajian 4:

Ha: Terdapat hubungan yang signifikan di antara bantuan kewangan dengan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Hipotesis 5 berikut digunakan untuk menjawab persoalan kajian 4:

Ha: Terdapat hubungan yang signifikan di antara sokongan keluarga dengan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Hipotesis 6 berikut digunakan untuk menjawab persoalan kajian 4:

Ha: Terdapat hubungan yang signifikan di antara persepsi masyarakat dengan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Hipotesis 7 berikut digunakan untuk menjawab persoalan kajian 5:

Ha: Ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat menyumbang kepada kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang secara signifikan.

3.4 DEFINISI OPERASI

3.4.1 Kecenderungan Keusahawanan

Wan Syukry (2004) mentafsirkan kecenderungan keusahawanan sebagai pertimbangan yang dibuat oleh individu untuk memulakan syarikat baru, mencipta, mengurus serta memiliki perniagaan sendiri.

3.4.2 Latihan Kemahiran

Menurut Is Dore (2011) mentafsirkan latihan kemahiran sebagai kemahiran yang diperlukan untuk menjalankan perniagaan dan membantu individu tersebut untuk memperolehi kemahiran, pengetahuan dan kemampuan dalam mengenal pasti peluang keusahawanan.

3.4.3 Ciri- Ciri Keusahawanan

Definisi ciri-ciri keusahawanan menurut Hasniza (2011) adalah sebagai individu yang berani untuk mengambil risiko, mempunyai tahap keyakinan diri yang tinggi, bersifat inovasi dan kreatif serta mampu mengenal pasti peluang yang ada.

3.4.4 Bantuan Kewangan

Bantuan kewangan juga ditafsirkan sebagai modal. Menurut Shane dan Kolveried (1995) modal adalah sebagai nilai bersih yang diperolehi dari perniagaan yang diguna untuk menambahkan lagi nilai perniagaan yang terdiri daripada tunai, inventori dan juga kelengkapan. Bantuan kewangan dalam kajian ini adalah merujuk kepada pinjaman atau dana kewangan untuk tujuan menjalankan perniagaan.

3.4.5 Sokongan Keluarga

Sokongan keluarga dalam kajian ini merujuk kepada sokongan yang diberikan oleh keluarga seperti memberi motivasi dan galakan kepada banduan sabitan. Menurut House (1981), hubungan kekeluargaan yang kuat adalah amat penting untuk seorang usahawan menjadi lebih produktif di tempat kerja dan dapat menetapkan matlamat baru kerana mereka mampu mengimbangi kehidupan dan lebih bersemangat dalam kerjaya.

3.4.6 Persepsi Masyarakat

Persepsi masyarakat dalam kajian ini adalah merujuk kepada sikap dan penerimaan masyarakat terhadap bekas banduan sabitan. Menurut Ibrahim Samad (2013) mendefinisikan persepsi masyarakat adalah kesedaran tentang proses organik dan tidak hanya tertumpu pada alam luaran sahaja, malahan ia juga berkaitan dengan proses fisiologikal serta perkara-perkara dalam jiwa manusia.

3.5 REKA BENTUK KAJIAN

Dalam kajian ini pengkaji menggunakan pendekatan kuantitatif dengan menggunakan soal selidik sebagai alat untuk mengutip data. Soal selidik adalah kaedah pengumpulan data dan kaedah ini amat popular dalam kalangan para penyelidik kerana ianya memudahkan pengkaji memperolehi data secara efisien dan memudahkan proses merekod dan menganalisa jawapan dari responden (Sekaran, 2003). Jamal et al., (2010) juga berpendapat hampir sama dengan Sekaran, iaitu kaedah soal selidik dapat mempercepatkan proses pengumpulan data serta dapat memudahkan proses analisa data.

Beberapa ujian statistik digunakan di dalam kaedah kuantitatif untuk menjawab persoalan kajian. Kajian ini menjawab persoalan yang cuba menerangkan perkaitan faktor-faktor yang mempengaruhi kecederungan keusahawan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

3.6 POPULASI DAN SAMPEL KAJIAN

Pemilihan lokasi untuk kajian ini ialah di Penjara Kajang dan Penjara Wanita Kajang, Selangor. Pemilihan Penjara Kajang dan Penjara Wanita Kajang adalah kerana Penjara Kajang merupakan penjara terbesar di Malaysia dan mempunyai bilangan banduan yang ramai. Populasi ini terdiri daripada para banduan sabitan yang sedang menjalankan hukuman yang terdiri daripada lelaki dan wanita. Terdapat lebih kurang 4500 banduan di Penjara Kajang di mana 1500 daripadanya terdiri daripada banduan sabitan. Memandangkan populasi kajian ini terdiri daripada 1500 banduan sabitan, kajian ini hanya menggunakan seramai 306 banduan sabitan sahaja dipilih iaitu, 153 banduan sabitan lelaki dan 153 banduan sabitan wanita sebagai sampel kajian bagi menjawab kepada borang soal selidik yang diedarkan. Penentuan saiz sampel ini adalah berdasarkan Krejcie dan Morgan (1970) di mana menurut Krejcie dan Morgan (1970) sampel untuk populasi berjumlah 1500 orang adalah seramai 306 orang responden.

3.7 INSTRUMEN KAJIAN

Kajian ini menggunakan borang soal selidik sebagai instrumen kajian. Soal selidik kajian ini mengadungi 53 soalan yang dibahagikan kepada 6 bahagian, iaitu bahagian A, bahagian B, bahagian C, bahagian D, bahagian E, bahagian F dan bahagian G. Terdapat 7 soalan pada bahagian A, iaitu soalan-soalan yang berkaitan dengan ciri-ciri demografi banduan sabitan. Bahagian B mengandungi 13 soalan yang berkaitan dengan ciri-ciri keusahawanan dan dipecahkan kepada 3 bahagian iaitu, 5 soalan untuk keyakinan diri, 3 soalan untuk inovasi dan kreativiti, dan 5

soalan berkaitan dengan mengenal pasti peluang. Seterusnya bahagian C mengandungi 8 soalan yang berkaitan dengan latihan kemahiran. Manakala bahagian D mempunyai 4 soalan yang berkaitan dengan bantuan kewangan. Bahagian E terdapat 3 soalan yang berkaitan dengan sokongan keluarga. Bahagian F mengandungi 6 soalan yang berkaitan dengan persepsi masyarakat. Akhir sekali adalah bahagian G yang mempunyai 12 soalan berkaitan dengan kecenderungan keusahawanan. Pecahan soalan dapat dilihat berdasarkan Jadual 3.1

Jadual 3.1
Instrumen kajian

Bahagian	Konstruk yang diukur	Subkonstruk	No Item	Rujukan
A	Profil Demografi		1-07	Rafika (2009)
B	Ciri-ciri	b(i)Inovasi	1-03	Mueller & Thomas (2002)
	Keusahawanan	b(ii)Keyakinan diri	4-08	
		b(iii)Mengetahui pasti peluang	9-13	
C	Latihan Kemahiran		1-8	Is Dore Ekpe (2011)
D	Bantuan Kewangan		1-4	Shane & Kolveried (1995)
E	Sokongan Keluarga		1-3	House (1981)
F	Persepsi Masyarakat		1-6	Ibrahim Samad (2013)
G	Kecenderungan Keusahawanan		1-12	Wan Syukry (2004)
Jumlah Soalan			46	

3.7.1 Bahagian A: Demografi

Terdapat 7 soalan yang dikemukakan di bahagian A dengan bertujuan untuk mendapatkan maklumat tentang latar belakang responden yang berkaitan dengan jantina, tahap pendidikan, umur, bilangan adik beradik, kedudukan dalam keluarga, status perkahwinan dan tempoh penetapan di penjara. Soalan-soalan ini adalah bertujuan untuk mendapatkan profil responden dan profil ini membolehkan pengkaji untuk menjawab hipotesis yang pertama. Item-item dalam bahagian ini diadaptasi daripada kajian Rafika (2009), iaitu *The influence of persuasion and social capital on entrepreneurial intention among Malaysian and Indonesian students in UUM*.

3.7.2 Bahagian B: Ciri-Ciri Keusahawanan

Terdapat 13 soalan dalam bahagian ini di mana item bagi keyakinan diri diadaptasi daripada kajian “Kecenderungan tahap keusahawanan dalam kalangan pelajar jurusan perdagangan SMK Sekyen 24(2) Shah Alam” yang dilakukan oleh Hasniza (2011). Bagi item inovasi dan kreativiti adalah diadaptasi daripada Mueller dan Thomas (2002) berdasarkan penyesuaian daripada *Jackson Personality Inventory 1994*. Untuk item mengenal pasti peluang pula diadaptasi daripada kajian “Menerokai Tahap Pemupukan Pemikiran Keusahawanan Pelajar di Institusi Tinggi Awam di Malaysia: Kes Program Wise” oleh Armanurah (2014), dengan menggunakan skala Lima Likert 1 hingga 5. Ukuran skala tersebut adalah berdasarkan ukuran berikut 1 = “Sangat tidak setuju (STS)”, 2 = “Tidak setuju, (TS)”, 3 = “Agak setuju (AS)”, 4 = “Setuju (S)” dan 5 = “Sangat setuju (SS)”.

3.7.3 Bahagian C: Latihan Kemahiran

Terdapat 8 soalan dalam bahagian ini yang telah diubahsuai dari kajian *Women Entrepreneur's Performance: Microfinance Factors with Mediating Effect of Opportunity and Moderating Effect of Attitude* oleh Is Dore Ekpe (2011) dengan menggunakan skala Lima Likert iaitu 1 = “Sangat tidak setuju (STS)”, 2 = “Tidak setuju (TS)”, 3 = “Agak setuju (AS)”, 4 = “Setuju (S)” dan 5 = “Sangat setuju (SS)”.

3.7.4 Bahagian D: Bantuan kewangan

Terdapat 4 soalan dalam bahagian ini. Soalan bagi sokongan kewangan ini, menggunakan instrumen Shane dan Kolvereid (1995) yang menggunakan skala Lima Likert bermula 1 = “Sangat tidak setuju (STS)”, 2 = “Tidak setuju (TS)”, 3 = “Agak setuju (AS)”, 4 = “Setuju (S)” dan 5 = “Sangat setuju (SS)”.

3.7.5 Bahagian E: Sokongan Keluarga

Terdapat 3 soalan dalam bahagian ini yang menggunakan instrumen yang diukur oleh House (1981) di mana ianya juga menggunakan skala Lima Likert yang bermula 1 = “Sangat tidak setuju (STS)”, 2 = “Tidak setuju (TS)”, 3 = “Agak setuju (AS)”, 4 = “Setuju (S)” dan 5 = “Sangat setuju (SS)”

3.7.6 Bahagian F: Persepsi Masyarakat

Terdapat 6 soalan yang dikemukakan di bahagian soal selidik ini dengan bertujuan untuk melihat perhubungan di antara persepsi masyarakat terhadap banduan sabitan Penjara Kajang. Soalan dalam bahagian ini telah diadaptasi daripada kajian “Pengaruh Faktor Diri, Keluarga Dan Persekitaran Sosial Terhadap *Recidivism* Penjara” oleh Ibrahim Samad (2013) dengan menggunakan skala Lima Likert iaitu 1 = “Sangat tidak setuju (STS)”, 2 = “Tidak setuju (TS)”, 3 = “Agak setuju (AS)”, 4 = “Setuju (S)” dan 5 = “Sangat setuju (SS)”.

3.7.7 Bahagian G: Kecenderungan Keusahawanan

Terdapat 12 soalan di bahagian ini yang diadaptasi daripada dua kajian iaitu, kajian daripada Wan Syukry (2004) yang bertajuk “Pengaruh Personaliti Terhadap Kecenderungan Keusahawanan”. Item-item ini menggunakan pengukuran skala Lima Likert 1 = “Sangat tidak setuju (STS)”, 2 = “Tidak setuju (TS)”, 3 = “Agak setuju (AS)” 4 = “Setuju (S)” dan 5 = “Sangat setuju (SS)”.

3.8 KAJIAN RINTIS

Sebelum kajian sebenar dilakukan, penyelidik telah menjalankan pengujian awal atau dikenali sebagai ujian rintis. Pengujian awal ini adalah bertujuan untuk menguji kesahan dan kebolehpercayaan soal selidik yang digunakan dan untuk mengenal pasti sama ada terdapatnya kekaburan item di dalam reka bentuk instrumen yang telah disediakan. Pengujian awal ini juga bertujuan untuk mengukur kebolehpercayaan dan kesahan sesuatu item di dalam instrumen soal selidik (Rafika,

2009). Sekiranya terdapat kesilapan atau kelemahan item, pembetulan perlu dilakukan sebelum menjalankan kajian sebenar. Menurut Oppenheim (2000) kajian rintis dapat menjimatkan masa kerana pengkaji dapat mengenal pasti masalah serta kelemahan dalam soal selidik yang dijalankan oleh pengkaji.

Bagi tujuan pengujian awal, seramai 110 orang banduan sabitan dari Penjara Kajang telah dipilih sebagai responden untuk memastikan sama ada soalan soal selidik bersesuaian dan sejauh mana kefahaman responden terhadap soalan soal selidik ini. Hal ini adalah kerana kejelasan dan kefahaman bagi setiap pernyataan adalah sangat penting dan membantu responden menjawab dengan lebih berkesan (Armanurah, 2014). Hasil daripada pengujian awal, hanya 108 responden sahaja yang menjawab soal selidik dengan lengkap daripada 110 orang responden. Kadar pemulangan soal selidik adalah 98 peratus. Daripada jumlah ini, lima responden memberi jawapan yang ekstrim dan tidak boleh digunakan. Ini menjadikan hanya 103 responden atau 94 peratus yang boleh digunakan untuk melakukan ujian analisis faktor bagi menentukan ujian kesahan konstruk. Untuk menjalankan kesahan konstruk (analisis faktor), pengkaji telah menjalankan ujian normaliti terlebih dahulu. Ini adalah kerana prosedur untuk menjalankan ujian analisis faktor data haruslah bertaburan normal dan seterusnya ujian kebolehpercayaan dijalankan.

3.9 KESAHAN DAN KEBOLEHPERCAYAAN INSTRUMEN KAJIAN

Kesahan dan kebolehpercayaan instrumen adalah penting untuk menunjukkan kejutuan instrumen. Menurut Majid (2005) semakin tinggi nilai tahap kesahan dan kebolehpercayaan instrumen, semakin jitu data yang akan diperolehi. Kesahan dan

kebolehpercayaan juga dikatakan sebagai ukuran yang merujuk kepada kestabilan alat kajian sama ada ia dapat menjawab soalan kajian yang telah dibina (Hardy dan Bryman, 2004).

3.9.1 Kesahan Kajian

Kesahan merujuk kepada apa yang sepatutnya diukur (Kerlinger, 1986). Penyelidikan yang mempunyai kesahan yang tinggi bermaksud data yang diperolehi adalah berdasarkan fakta dan mampu memberi justifikasi yang tepat. Menurut Fraenkel dan Norman (2005), mentafsirkan kesahan sebagai ketepatan, kebenaran, bermakna dan kebolegunaan instrumen yang membolehkan data dikaji. Tujuan menjalankan ujian kesahan instrumen adalah untuk memastikan instrumen bersifat (a) dapat dipertahankan – iaitu dengan menghasilkan kajian yang tepat dan berguna, (b) ketepatan – iaitu dengan menjawab persoalan kajian, (c) kesesuaian – instrumen mestilah bersesuaian dengan tujuan kajian, (d) bererti – memberi makna terhadap data melalui skor dan akhir sekali adalah (e) kebolehpercayaan – mampu membuat keputusan berhubung dengan apa yang dikaji (Jonathan dan Hassan, 2013). Menurut Yan (2006) dan Armanurah (2014), terdapat tiga kaedah untuk menentukan kesahan instrumen iaitu, Kesahan muka (*Face validity*), Kesahan kandungan (*Content validity*) dan Kesahan konstruk (*Construct validity*).

3.9.1.1 Dapatan Kesahan Muka (*face validity*)

Dalam kajian ini kesahan muka dilakukan dengan semakan dari segi ketepatan penggunaan konstruk, struktur ayat, kejelasan bahasa yang digunakan, kejelasan

makna setiap item dan kejelasan tentang arahan yang diberikan. Semakan kesahan muka dilakukan oleh 7 orang pensyarah keusahawanan, Universiti Utara Malaysia dan Timbalan Pengarah Penjara Kajang. Pakar-pakar ini telah menyemak dan memberi cadangan untuk membaiki struktur ayat dan kefahaman bahasa serta istilah. Penambahbaikan ini adalah bertujuan agar penggunaan bahasa dan istilah yang digunakan adalah lebih tepat dan bersesuaian dengan kumpulan sasaran. Bagi kesahan muka, soal selidik didapati adalah bersesuaian dari sudut ketepatan bahasa dan kefahaman oleh banduan sabitan Penjara Kajang. Ini telah diperakui oleh pensyarah yang pakar di dalam bidang keusahawanan Universiti Utara Malaysia dan juga oleh Timbalan Pengarah Penjara Kajang.

Jadual 3. 2 menunjukkan penilaian pakar secara keseluruhan terhadap kesahan muka dan kesahan kandungan bagi item-item dalam soal selidik. Berdasarkan perbincangan dengan pakar, terdapat item-item yang dipersetujui oleh semua pakar tetapi disarankan oleh sebahagian pakar agar dimurnikan pernyataannya supaya lebih mudah difahami maksudnya. Keseluruhannya terdapat 57 item dan sebanyak 11 item telah diperbaiki yang melibatkan 4 item dari subkonstruk ciri-ciri keusahawanan, 2 item dari konstruk bantuan kewangan, 2 item dari konstruk sokongan keluarga, 2 item dari konstruk persepsi masyarakat dan 1 item dari konstruk kecenderungan keusahawanan (Jadual 3.3). Dengan itu jumlah item yang tinggal selepas semakan ialah sebanyak 46 item. Item-item yang terpilih seterusnya akan dianalisis menggunakan analisis faktor untuk tujuan kesahan konstruk.

3.9.1.2 Dapatan Kesahan Kandungan (*Content Validity*)

Bagi tujuan mendapatkan kesahan kandungan, pengkaji telah melantik 7 orang pensyarah yang mempunyai pengetahuan tentang subjek yang dikaji. Ini selari dengan pandangan Gable dan Wolf (1993) yang mencadangkan lima orang pakar yang mempunyai pengetahuan mengenai subjek yang dikaji. Pengkaji telah menerangkan kepada semua panel tentang latar belakang kajian, definisi konsep, objektif kajian dan tugas yang perlu dilaksanakan. Mereka telah diberikan borang penilaian, diminta untuk membuat pembetulan dan memberi cadangan kepada item-item yang kurang menepati kandungan kehendak konstruk. Keputusan penilaian pakar telah dikumpulkan, dianalisa dan dibuat penambahbaikan.

Jadual 3. 2

Penilaian instrumen untuk kesahan muka dan kesahan kandungan

Penilaian Instrumen	Jenis	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Peratusan
	Kesahan								(%)
Ketepatan kandungan item bagi konstruk.	Kesahan kandungan	/	/	/	/	/	/	/	100
Format instrumen kajian	Kesahan muka	/	/	/	/	/	/	/	100
Kejelasan makna setiap item.	Kesahan muka	/	Perlu dibaiki (CK: Soalan 1,3,4&26) (PM: Soalan 6&7)	/	/	/	/	/	90
Kesesuaian bahasa yang digunakan.	Kesahan muka	/	/	Perlu dibaiki (KK: Soalan 5)	/	/	Perlu dibaiki (SK: Soalan 3&4)	Perlu dibaiki (BK: Soalan 1&4)	70
Kesesuaian saiz tulisan.	Kesahan muka	/	/	/	/	/	/	/	100

Sambungan...

Penilaian Instrumen	Jenis Kesahan	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Peratusan (%)
Kejelasan tentang arahan yang diberikan	Kesahan muka				Perlu dibaiki				90
Penggunaan jarak tulisan	Kesahan muka								100
Kejelasan objektif intrumen	Kesahan muka								100

* P = Penilai

* CK = Ciri-ciri Keusahawanan

* KK = Kecenderungan Keusahawanan

* SK = Sokongan Keluarga

* BK = Bantuan Kewangan

Sumber: Pengkaji

Jadual 3.3

Item yang diperbaiki

Konstruk	Subkonstruk	No Item	Item Asal	Item setelah dibaiki
Ciri-ciri Keusahawanan	1. Inovasi dan kreativiti	1	Saya selalu memberi kejutan tentang ciptaan baru	Saya sering memiliki idea yang bernas berkaitan dengan perniagaan
		3	Saya seorang kreatif	Saya seorang yang kreatif
		4	Saya tidak suka pekerjaan yang memerlukan idea baru berbanding menggunakan idea lama	Saya suka pekerjaan yang memerlukan idea baru berbanding menggunakan idea lama
	2. Menenal pasti peluang	26	Saya suka melakukan sesuatu yang sesuai dengan kemampuan saya	Saya suka mengambil peluang yang bersesuaian dengan kemampuan saya
Bantuan Kewangan		1	Bank	Institusi kewangan
		4	Kerajaan	Agensi kerajaan
Sokongan Keluarga		3	Membantu dalam menangani masalah perniagaan	Membantu dalam menyelesaikan masalah perniagaan
		4	Mengambil berat terhadap kesihatan dan kegembiraan saya	Mengambil berat terhadap kegembiraan saya
Persepsi Masyarakat		6	Saya sering merasakan menjadi perhatian masyarakat apabila dibebaskan dari penjara	Saya merasai masyarakat tidak akan menjauhkan diri daripada saya apabila saya dibebaskan dari penjara
		7	Saya merasai, saya perlu menjauhkan diri daripada rakan yang terlibat dengan gejala negatif apabila bebas dari penjara	Saya tidak perlu menjauhkan diri daripada rakan-rakan terlibat dengan gejala negatif selepas saya bebas dari penjara

Sambungan...

Konstruk	Subkonstruk	No Item	Item Asal	Item setelah dibaiki
Kecenderungan Keusahawanan		5	Saya bercadang untuk menjalankan perniagaan sendiri dalam tempoh 2 tahun dari sekarang	Saya bercadang untuk menjalankan perniagaan sendiri dalam masa terdekat
Jumlah		11		

3.9.1.3 Kesahan konstruk (*Construct Validity*)

Kesahan konstruk (*Construct Validity*) adalah untuk mengukur sejauh mana alat kajian berguna dan berupaya menghasilkan tindak balas untuk mewakili sesuatu pemboleh ubah yang diukur. Kesahan konstruk dalam kajian ini telah dilakukan selepas soal selidik melalui kesahan kandungan. Syarat untuk menentukan kesahan konstruk adalah dengan melakukan ujian analisis faktor. Analisis faktor digunakan untuk melakukan pengurangan data atau dengan kata lain melakukan peringkasan sejumlah pemboleh ubah menjadi lebih kecil jumlahnya. Pengurangan dilakukan dengan melihat *interdependence* beberapa pemboleh ubah yang dapat dijadikan satu yang disebut dengan faktor sehingga menemui faktor-faktor yang dominan atau penting untuk dianalisis dengan lebih lanjut (Armanurah, 2014).

Analisis faktor dilakukan ke atas setiap konstruk secara berasingan. Sebelum data yang dikutip ini digunakan untuk ujian analisis faktor, beberapa prosedur perlu dipatuhi dan dipenuhi iaitu, taburan data yang diperolehi untuk setiap konstruk haruslah bertaburan normal, penggunaan saiz sampel yang sesuai, faktorabiliti korelasi matriks sekurang-kurangnya 0.3, linear dan tiada *outliers* kerana analisis faktor sangat sensitif terhadap *outliers* (Coakes et al., 2006).

Untuk menjalankan analisis faktor, saiz sampel perlu diambil kira. Saiz sampel haruslah sekurang-kurangnya lima kali ganda berbanding dengan pembolehubah atau konstruk yang ingin dikaji dan bilangan sampel adalah sekurang-kurangnya 100 orang (Coakes et al., 2006; Hair et al., 2010). Selain itu, beberapa prosedur lain juga harus diambil kira untuk melaksanakan ujian analisis faktor. Ini termasuklah penentuan kekuatan *inter-correlations* antara item melalui ujian Bartlett, nilai pengukuran Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) dan juga nilai anti-image (Abu Bakar et al., 2009). Melalui ujian Bartlett, pemboleh ubah dikatakan signifikan sekiranya nilai „p“ menunjukkan kurang daripada 0.05 ($p < 0.05$). Manakala bagi KMO dikatakan dapat mengukur nilai yang baik sekiranya melebihi nilai 0.6 (Coakes et al., 2003). Namun menurut, Kaiser-Meyer-Olkin (1974) menyatakan bahawa nilai yang tidak boleh di terima dalam statistik KMO ialah dibawah nilai 0.5. Ini bermaksud ujian seterusnya tidak dapat dijalankan jika KMO di bawah 0.5. Jadual 3.4 menunjukkan nilai KMO dan interpretasi yang digunakan di dalam kajian ini.

Jadual 3.4
Nilai KMO dan interpretasi

Nilai KMO	Interpretasi
0.5-0.7	Sederhana
0.71-0.8	Baik
0.81-0.9	Sangat Baik
> 0.9	Teramat Baik

Sumber: Kaiser, H.F. (1974)

Setelah pengujian KMO dipenuhi ialah proses penguguran item-item berdasarkan pemberat faktor. Dalam kajian ini berdasarkan Hair et al., (2010) nilai pemberat faktor 0.55 adalah digunakan bagi saiz sampel 103. Hair et al., (2010) telah mengenal pasti pemberat faktor yang signifikan berdasarkan saiz sampel seperti dalam Jadual 3.5. Dalam proses ini, mana-mana item yang pemberat faktornya kurang daripada 0.55 telah digugurkan secara automatik.

Jadual 3.5
Faktor pemberat yang signifikan berdasarkan saiz sampel

Pemberat Faktor (<i>Factor Loading</i>)	Saiz Sampel Diperlukan	Pemberat Faktor (<i>Factor Loading</i>)	Saiz Sampel Diperlukan
0.30	350	0.55	100
0.35	250	0.60	85
0.40	200	0.65	70
0.45	150	0.70	60
0.50	120	0.75	50

Sumber: Hair et al. (2010)

Untuk ujian analisis faktor dalam kajian ini, prinsip komponen analisis dengan „varimax rotation test“ telah dilakukan dengan berpanduan kepada faktor pemberat 0.55 dan nilai „Eigen“ melebihi 1. Hasil ujian yang telah dijalankan terdapat beberapa item dalam konstruk atau pemboleh ubah terpaksa dibuang (Armanurah, 2014).

Jadual 3.6 menunjukkan perincian kepada nilai KMO, ujian Bartlett dan anti imej bagi setiap pemboleh ubah tidak bersandar (ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat). Bagi pemboleh ubah bersandar (kecenderungan keusahawan) yang digunakan dalam kajian ini adalah menepati syarat untuk menjalankan ujian analisis faktor (Abu Bakar, 2009 dan Armanurah, 2014).

Berdasarkan Jadual 3.6 didapati bahawa nilai Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) menunjukkan angka *Measure of Sampling Adequacy* (sampel yang diambil cukup untuk melakukan analisis faktor) pada setiap pemboleh ubah atau konstruk adalah lebih dari 0.5 dan ini menunjukkan bahawa pemboleh ubah tersebut dapat dianalisis dengan lebih lanjut. Manakala nilai yang terdapat pada Bartlett's Test menunjukkan signifikan 0.000 iaitu, lebih kecil dari 0.05 dan ini menunjukkan pemboleh ubah dan data sangat signifikan untuk diproses. Selain itu, nilai *anti image* melebihi 0.50 menunjukkan bahawa kesemua item-item boleh menjalani analisis faktor.

Jadual 3.6

Nilai KMO, anti image, jumlah dimensi konstruk dan total variance explained bagi setiap konstruk

Konstruk	KMO	Ujian Bartlett	Anti image	Jumlah dimensi	Total variance explained (%)
Ciri-ciri keusahawanan	0.803	Sig. 0.000	>0.689	3	60.638
Latihan kemahiran	0.824	Sig. 0.000	>0.771	2	69.485
Bantuan kewangan	0.704	Sig. 0.000	>0.662	1	50.941
Sokongan keluarga	0.588	Sig. 0.000	>0.557	1	64.442
Persepsi masyarakat	0.895	Sig. 0.000	>0.773	1	69.321
Kecenderungan keusahawanan	0.900	Sig. 0.000	>0.851	1	60.325

Jadual 3.7 pula menunjukkan perincian kepada nilai pemberat faktor bagi item-item yang dipilih mengikut konstruk selepas analisis komponen utama menggunakan putaran varimax (*varimax rotation*). Berdasarkan dapatan analisis komponen utama, didapati kesemua item mempunyai nilai pemberat faktor melebihi 0.55 dan tidak perlu digugurkan.

Jadual 3.7
Nilai pemberat faktor mengikut konstruk

Nilai Pemberat Faktor Mengikut Konstruk				
Konstruk	No. item	Pemberat faktor	No. item	Pemberat faktor
Ciri-ciri keusahawanan (3 dimensi)	4 (Dimensi 1)	0.657	9 (Dimensi 2)	0.665
	5 (Dimensi 1)	0.694	10 (Dimensi 2)	0.644
	6 (Dimensi 1)	0.816	11 (Dimensi 2)	0.767
	7 (Dimensi 1)	0.770	12 (Dimensi 2)	0.636
	8 (Dimensi 1)	0.721	13 (Dimensi 2)	0.723
			1 (Dimensi 3)	0.790
			2 (Dimensi 3)	0.721
			3 (Dimensi 3)	0.856
Latihan kemahiran (2 Dimensi)	1 (Dimensi 1)	0.872	3 (Dimensi 2)	0.611
	2 (Dimensi 1)	0.817	4 (Dimensi 2)	0.687
	8 (Dimensi 1)	0.784	5 (Dimensi 2)	0.841
			6 (Dimensi 2)	0.795
			7 (Dimensi 2)	0.603

Sambungan...

Nilai Pemberat Faktor Mengikut Konstruk				
Konstruk	No. Item	Pemberat faktor	No. Item	Pemberat faktor
Bantuan kewangan	1	0.646	3	0.766
(1 Dimensi)	2	0.801	4	0.625
Sokongan keluarga	1	0.858	3	0.634
(1 Dimensi)	2	0.892		
Persepsi masyarakat	1	0.781	4	0.895
(1 Dimensi)	2	0.867	5	0.838
	3	0.879	6	0.883
Kecenderungan keusahawanan	1	0.798	6	0.755
(1 Dimensi)	2	0.790	7	0.856
	3	0.837	8	0.755
	4	0.761	9	0.810
	5	0.586	10	0.787

Sebelum menjalankan analisis faktor, iaitu selepas kesahan kandungan jumlah item adalah sebanyak 60. Setelah pengkaji menjalankan analisis faktor, item yang diterima hanya sebanyak 53 sahaja bagi enam konstruk. Jadual 3.8 menunjukkan perincian kepada jumlah item bagi setiap konstruk selepas analisis faktor dilakukan. Semua item yang digugurkan mempunyai nilai pemberat faktor yang kurang daripada 0.55 kerana saiz sampel adalah 103 (Hair et al., 2006).

Berdasarkan Jadual 3.8 dapat dilihat bahawa pengguguran item adalah ketara bagi konstruk ciri-ciri keusahawanan dan kecenderungan keusahawanan. Ini adalah kerana apabila analisis komponen utama (*principal compenent analysis*) menggunakan *varimax rotation* dilakukan beberapa kali menggunakan nilai pemberat faktor 0.55 ke atas konstruk ciri-ciri keusahawanan dan kecenderungan keusahawanan untuk memastikan item-item yang dipilih mengikut dimensi konstruk dan dimensi konstruk yang mempunyai item kurang daripada tiga, item-item tersebut akan digugurkan (Hair et al., 2006). Oleh itu, penguguran item terhadap kedua-dua kosntruk ini adalah lebih banyak berbanding dengan konstruk-kosntruk lain.

Jadual 3.8

Jumlah item selepas kesahan konstruk (Analisis faktor)

Konstruk	Jumlah item selepas kesahan kandungan	Jumlah item selepas analisis faktor
Ciri-ciri keusahawanan	19	13
Latihan kemahiran	8	8
Bantuan kewangan	5	4
Sokongan keluarga	4	3
Persepsi masyarakat	8	6
Kecenderungan keusahawanan	16	12
Jumlah item	60	46

3.9.2 Kebolehpercayaan Kajian

Menurut Sabitha (2005), kebolehpercayaan ialah satu konsep yang merujuk kepada kestabilan sesuatu ukuran atau alat ukuran atau soal selidik. Kebolehpercayaan juga adalah bertujuan untuk mengetahui sama ada sesuatu ukuran itu memberikan jawapan yang sama apabila ia digunakan untuk mengukur konsep yang sama terhadap sesuatu populasi atau sampel atau juga responden yang sama. Ujian kebolehpercayaan dijalankan selepas instrumen menjalani kesahan konstruk menggunakan analisis faktor. Pembetulan perlu dilakukan sekiranya terdapat kesilapan atau ketidakwajaran item sebelum diguna pakai untuk melakukan kajian sebenar.

Secara umumnya, terdapat pelbagai kaedah pengukuran yang boleh menguji tahap koefisien kebolehpercayaan bagi setiap item dalam soal selidik. Penyelidik menggunakan prosedur Alpha Cronbach untuk mengukur setiap item di dalam soal selidik seperti dalam Jadual 3.9. Sekaran (2003) menyatakan bahawa, tahap kebolehpercayaan sesuatu item adalah tinggi sekiranya nilai Alpha menghampiri kepada 1. Manakala nilai Alpha yang melebihi 0.7 menunjukkan tahap kebolehpercayaan adalah baik dan boleh diterima. Namun sekiranya nilai Alpha adalah kurang daripada 0.6, ianya menunjukkan tahap kebolehpercayaan instrumen adalah rendah.

Jadual 3.9
Tafsiran Nilai Alpha Cronbach

Nilai pekali Alpha Cronbach	Penerangan
1	Cemerlang
0.8-0.99	Baik
0.60-0.79	Boleh diterima
Bawah 0.6	Lemah

Daripada pengujian awal yang telah dijalankan terhadap 103 banduan sabitan Penjara Kajang, secara keseluruhannya responden dapat memahami setiap item soalan. Penyelidik mendapati nilai Alpha bagi ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, sokongan keluarga, persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan adalah melebihi 0.7 manakala nilai Alpha bagi bantuan kewangan adalah melebihi 0.6. Jadual 3.10 menunjukkan bacaan nilai Alpha yang diperolehi bagi setiap konstruk dalam soal selidik dan dapat disimpulkan bahawa semua butir pertanyaan pada soal selidik sudah mencapai tahap kebolehpercayaan yang baik dan boleh diterima.

Jadual 3.10
Kebolehppercayaan Soal Kaji Selidik

Pemboleh ubah/ konstruk	Pekali alpha α	Interpretasi
Ciri-ciri keusahawanan	0.845	Baik
Latihan Kemahiran	0.886	Baik
Bantuan Kewangan	0.669	Boleh diterima
Sokongan Keluarga	0.716	Boleh diterima
Persepsi Masyarakat	0.928	Baik
Kecenderungan Keusahawanan	0.925	Baik

3.10 PENGUMPULAN DATA

Secara amnya, terdapat dua jenis data yang boleh digunakan untuk menjalankan penyelidikan iaitu, dengan menggunakan data primer atau data sekunder (Sekaran, 2000). Setiap jenis data yang diperolehi mempunyai kegunaan masing-masing setelah dianalisis. Dalam kajian ini, hanya data primer sahaja digunakan.

3.10.1 Data Primer

Dalam kajian ini, data primer diperolehi daripada jawapan yang diberikan oleh para banduan di Penjara Kajang melalui borang soal selidik yang telah diagihkan. Borang soal selidik yang diedarkan mengandungi soalan tertutup yang telah disediakan untuk para banduan menjawab. Soal selidik adalah satu alat penting untuk menentukan

nilai penyelidikan secara keseluruhan. Oleh itu, untuk mendapatkan data primer yang mudah dianalisa, soalan haruslah dinyatakan secara jelas dan tersusun.

3.10.2 Prosedur Kutipan Data

Banduan merupakan kelompok masyarakat yang terpelihara. Sehubungan itu, beberapa prosedur perlu dilalui sebelum kajian dilakukan ke atas mereka. Pengkaji perlu mengemukakan permohonan menjalankan kajian dengan pengesahan rasmi dari pihak Universiti Utara Malaysia kepada Pengarah Pengurusan Kepingjaraan, Ibu Pejabat Penjara Malaysia (Lampiran B). Setelah permohonan mendapat pengesahan, pengkaji melaporkan diri di Pejabat Penjara Kajang. Borang kaji selidik telah diedarkan kepada responden dengan bantuan pegawai penjara yang bertugas di Penjara Kajang dan Penjara Wanita Kajang. Tempoh masa perolehan semula data adalah selama empat minggu iaitu dari 5 Februari 2016 hingga 26 Februari 2016. Sebanyak 320 borang kaji selidik telah diedarkan. Daripada jumlah ini pengkaji mendapati 20 responden memberi jawapan yang ekstrim dan tidak boleh digunakan. Ini menjadikan hanya 300 responden yang boleh digunakan untuk tujuan kajian dan kadar pemulangan soal selidik adalah 94 peratus. Menurut McMillan (2004) menyatakan bahawa kadar pulangan soal selidik haruslah sekurang-kurangnya 60 peratus daripada jumlah edaran soal selidik. Babbie (2007) pula menyatakan bahawa, kadar pulangan responden sekurang-kurangnya 50 peratus adalah sudah mencukupi untuk menjalankan analisis. Dalam kajian ini, kadar respons adalah 90 peratus dan ini menunjukkan ianya adalah sangat baik untuk menjalankan analisis.

3.11 UJIAN ANALISIS

Dalam kajian kuantitatif, data analisis melibatkan beberapa langkah iaitu, dengan mengkaji semula kerangka teori dan hubungan yang akan dikaji, penyediaan data untuk dianalisis, menentukan kajian sama ada melibatkan analisis deskriptif atau pengujian hipotesis, menjalankan analisis dan membuat penilaian hasil kajian sama ada signifikan atau tidak signifikan (Hair, Money, Page dan Samoue, 2007). Perisian *Statistical Package for the Social Sciences* (SPSS Versi 2.0) akan digunakan untuk analisis statistik. Semua data yang dikumpul daripada responden dianalisis dengan menggunakan statistik deskriptif (frekuensi, peratusan, min dan sisihan piawai) dan analisis inferensi digunakan untuk menguji hipotesis (korelasi, ujian-t, ANOVA dan regresi berganda). Butiran analisis adalah seperti dalam Jadual 3.11

Jadual 3.11

Bentuk Analisis bagi Menjawab Persoalan Kajian

Objektif Kajian	Bentuk Analisis
Meninjau tahap kecenderungan keusahawanan secara keseluruhan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.	Statistik Deskriptif (Ujian min, Sisihan Piawai dan Interpretasi Skor Min)
Meninjau tahap ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang:	Statistik Deskriptif (Interpretasi Skor Min)

Sambungan...

Objektif Kajian	Bentuk Analisis
Mengenal pasti perbezaan dalam kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang berdasarkan jantina, umur, bilangan adik beradik dan status perkahwinan.	Statistik Inferensi (Ujian- t dan Analisis Sehalu)
Mengenal pasti adakah terdapat hubungan yang signifikan antara ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga, persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.	Statistik Inferensi (Korelasi Pearson)
Mengenal pasti sumbangan ciri-ciri keusahawanan, sokongan kewangan, latihan kemahiran dan persepsi masyarakat terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang secara signifikan.	Statistik Inferensi (Regresi Berganda)

3.11.1 Statistik Deskriptif

Statistik deskriptif digunakan oleh pengkaji untuk mendapatkan gambaran awal tentang profil kajian. Menurut Thuaibah et al., (2007). Kaedah statistik deskriptif adalah teknik yang digunakan dengan mengambil satu bahan mentah dan diringkaskan dalam bentuk yang lebih ringkas. Statistik deskriptif adalah kaedah yang digunakan oleh penyelidik untuk menyusun dan membuat interpretasi terhadap bahan mentah. Dalam kajian ini, statistik deskriptif digunakan untuk menganalisis pemboleh ubah demografi responden seperti umur, jantina, status perkahwinan dan bilangan adik beradik. Kaedah statistik deskriptif yang digunakan untuk

menganalisis data kajian ini adalah dengan menggunakan frekuensi/kekerapan, peratusan, min dan sisihan piawai.

Seterusnya ialah analisis statistik diskriptif digunakan dalam kajian ini untuk meninjau tahap kecenderungan keusahawanan (12 item), ciri-ciri keusahawanan (13 item), latihan kemahiran (8 item), bantuan kewangan (4 item), sokongan keluarga (3 item) dan persepsi masyarakat (6 item) digunakan untuk mengukur tahap konstruk-konstruk diatas. Skala skor min dan interpretasi seperti di Jadual 3.12. Skala ini digunakan bagi menentukan tahap keseluruhan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan di Penjara Kajang. Tahap kecenderungan keusahawanan ini adalah berdasarkan interpretasi skor min empat tahap, iaitu tahap rendah, sederhana rendah, sederhana tinggi dan tinggi. Kaedah penentuan tahap kecenderungan keusahawanan adalah berdasarkan kepada kajian Norasmah Othman (2006).

Jadual 3.12
Skala skor min dan interpretasi

Skor Min	Interpretasi Skor Min
1.00 – 2.00	Rendah
2.01 – 3.00	Sederhana Rendah
3.01 – 4.00	Sederhana Tinggi
4.01 – 5.00	Tinggi

Sumber: Norasmah Othman 2006.

3.11.2 Analisis Inferensi

Analisis inferensi digunakan dalam kajian untuk menguji hipotesis-hipotesis yang dibina berdasarkan objektif kajian. Dalam kajian ini, terdapat empat jenis ujian statistik inferensi digunakan, iaitu ujian-t, Ujian Analisis Sehalu (ANOVA), Korelasi Pearson dan Regresi Berganda. Syarat-syarat bagi setiap ujian tersebut akan diterangkan pada perbincangan seterusnya.

3.11.2.1 Korelasi Pearson

Menurut Sekaran (2009), analisis korelasi dilakukan untuk mengesan pengaruh bersama antara pemboleh ubah yang lain. Di samping mengetahui kaedah dan sisihan piawai bagi pemboleh ubah bersandar dan tidak bersandar, penyelidik juga ingin mengetahui bagaimana satu pemboleh ubah berkaitan dengan pemboleh ubah yang lain (Sekaran, 2003). Dalam kajian ini, korelasi Pearson akan digunakan. Menurut Hishamudin (2005), korelasi Pearson adalah satu kaedah yang digunakan apabila data bagi pemboleh ubah yang dikaji ialah selang interval atau nisbah (ratio). Korelasi Pearson juga mengandaikan hubungan yang wujud antara pemboleh ubah berbentuk linear. Sekiranya hubungan yang wujud tidak linear maka kaedah korelasi ini tidak boleh digunakan. Menurut McBurney (2001) berkaitan dengan pekali korelasi, nilai pekali pada 0.81 atau lebih menunjukkan hubungan antara pemboleh ubah adalah kuat. Hubungan antara pemboleh ubah dikatakan lemah apabila nilai pekali adalah kurang daripada 0.2.

Untuk kajian ini, pengakaji akan menggunakan tafsiran pekali korelasi seperti Jadual 3.13. Sebelum menjalan analisis korelasi Pearson, penyelidik telah mengambil kira

beberapa syarat, iaitu kedua pemboleh ubah haruslah bersifat *independent* satu dengan lainnya, ertinya setiap pemboleh ubah tidak bergantung satu dengan lain dan data dalam keadaan bertaburan normal. Oleh itu analisis korelasi Pearson akan digunakan di dalam kajian ini untuk melihat pengaruh dalam kecenderungan keusahawanan selain untuk mengukur kewajaran model kajian yang dirangka.

Jadual 3.13
Tafsiran Pekali Korelasi

Nilai Pekali Korelasi	Penerangan
0.81 atau lebih	Perkaitan yang kuat
0.61-0.80	Perkaitan yang sederhana kuat
0.41-0.60	Perkaitan yang sederhana
0.21-0.40	Perkaitan yang sederhana lemah
Kurang daripada 0.2	Perkaitan yang lemah

3.11.2.2 Regresi Berganda

Dalam kajian ini, analisis regresi berganda digunakan untuk mengkaji pengaruh pemboleh ubah tidak bersandar (IV) terhadap pemboleh ubah bersandar (DV). Dalam analisis regresi berganda, Beta menerangkan tahap kekuatan pengaruh pemboleh ubah tidak bersandar dengan pemboleh ubah bersandar. Sekiranya Beta adalah 1, bermaksud pemboleh ubah tidak bersandar mempunyai pengaruh yang kuat terhadap pemboleh ubah bersandar. Analisis regresi berganda telah digunakan dalam kajian ini untuk mengkaji pengaruh ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan

kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat dalam kecenderungan keusahawan banduan sabitan Penjara Kajang.

3.11.2.3 Ujian-t Sampel Tidak Bersandar

Dalam kajian ini, ujian-t sampel tidak bersandar digunakan oleh pengkaji terhadap pemboleh ubah demografi bagi faktor jantina, umur dan status perkahwinan. Ujian-t sampel tidak bersandar bertujuan untuk membandingkan nilai min bagi suatu pemboleh ubah dengan satu nilai tertentu yang boleh ditetapkan (Fauzin Hussin et al., 2014). Sebelum menjalankan ujian-t, terdapat beberapa syarat yang perlu pengkaji patuhi iaitu data haruslah bertaburan normal, berskala nisbah atau interval dan kelompok yang dibandingkan haruslah mempunyai varians yang sama. Caranya ialah dengan menggunakan pengujian F atau Ujian *Levene*. Untuk melakukan ujian kesamaan varian, pengkaji menggunakan angka *Levene's Test for Equality of Variances test* yang mengandaikan kedua-dua varian adalah sama (*Equivalence variances assumed*) di mana nilai F haruslah melebihi 0.05 ($F > 0.05$). Jika keadaan tersebut tidak dipenuhi, pengkaji perlu menggunakan pengujian statistik bukan parametrik yang berfungsi setara dengan ujian-t. Contohnya Ujian *Mann Whitney* atau *Wilcoxon* (Jonathan S et al., 2011).

Seterusnya, pengkaji melihat kepada tingkat kebarangkalian (*significance*) yang dihasilkan dalam *Test for equity of means* yang mana merupakan kebarangkalian kesalahan yang berkaitan dengan penerimaan hipotesis penyelidikan dalam rangka melihat keberadaan perbezaan. Kebarangkalian kesalahan ini dikaitkan dengan penolakan hipotesis yang menyatakan tidak ada perbezaan anantara dua kategori dalam pemerhatian dalam suatu populasi ketika kenyataan hipotesis tersebut adalah benar di mana nilai t (*sig*) haruslah lebih besar daripada nilai 0.05 ($t > 0.05$).

3.11.2.4 Ujian Analisis Sehala (ANOVA)

Ujian Analisis Sehala (ANOVA) digunakan untuk menguji pemboleh ubah yang memiliki tiga atau lebih set data (Sekaran, 2002). ANOVA juga adalah teknik untuk menguji hipotesis yang membuktikan purata sama atau tidak (Jonathan dan Hassan, 2013). Dalam kajian ini, ANOVA telah digunakan untuk menguji hubungan antara bilangan adik beradik dalam kecenderungan keusahawanan, iaitu untuk menjawab kepada persoalan kajian iii.

Jika ujian ANOVA sehala mendapati wujudnya perbezaan min yang signifikan, maka pengkaji menerima hipotesis alternative (H_a) yang bermaksud terdapat sekurang-kurangnya dua kumpulan mempunyai min yang berbeza antara satu sama dengan lain. Sebelum analisis ANOVA dijalankan, pengkaji akan mengambil kira beberapa pensyaratan untuk menggunakan teknik ANOVA, iaitu data yang digunakan haruslah berskala interval (aras selang atau nisbah) yang mewakili sampel daripada populasi yang bertaburan normal, saiz kumpulan adalah sama, setiap kumpulan adalah tidak bersandar dan terdapat keseragaman varians (*Homogeneity of variance*) pada setiap kategori pemboleh ubah bebasnya.

Untuk mengetahui keseragaman varian dapat dilihat daripada angka kebarangkalian (sig) pada *Levene's Test of Homogeneity of Variance* adalah sama. Angka kebarangkalian (sig) haruslah di atas 0.05, iaitu hipotesis nol (H_0) diterima; ertinya varian kelompok yang dibandingkan adalah sama dan jika kebarangkalian adalah lebih kecil daripada 0.05 maka hipotesis nol (H_0) ditolak; ertinya varian kelompok yang dibandingkan tidak sama. Jika H_0 ditolak, maka pensyaratan tidak dapat dipenuhi dan analisis seterusnya tidak dapat dijalankan.

3.12 RINGKASAN

Dalam bab ini, menekankan berkaitan bagaimana penyelidikan direka bentuk dan kaedah analisis yang telah digunakan. Dalam bab ini juga, unit analisis, jenis kajian dan teknik persampelan telah di kenal pasti. Kajian ini merupakan satu kajian kuantitatif dan soal selidik telah digunakan sebagai peralatan untuk mengumpul data daripada responden. Pemilihan sampel dan teknik persampelan adalah sangat penting untuk mendapatkan hasil yang berkesan. Kajian ini menggunakan teknik persampelan rawak. Sampel dalam kajian ini adalah terdiri daripada 300 banduan sabitan dari Penjara Kajang dan Penjara Wanita Kajang iaitu seramai 150 banduan sabitan wanita dan 150 banduan sabitan lelaki.

Instrumen penyelidikan yang dipilih dalam kajian ini adalah data primer iaitu, jawapan yang diberikan oleh para banduan sabitan di Penjara Kajang melalui borang kaji selidik yang telah diagihkan melalui pengawai penjara. Untuk menguji hipotesis, beberapa kaedah statistik telah digunakan seperti korelasi, ujian-t, Ujian Analisis Sehalu (ANOVA) dan analisis regresi berganda. Manakala bagi faktor demografi seperti jantina, umur, bilangan adik beradik dan status perkahwinan, statistik deskriptif digunakan, iaitu peratusan dan kekerapan. Selain itu, ujian Cronbach's Alpha diperlukan untuk menunjukkan kebolehpercayaan data. Pembolehubah kajian ini diambil dari penemuan sebelumnya dan mempunyai kebolehpercayaan yang baik. Untuk menganalisis data yang telah diperoleh, penyelidik telah menggunakan perisian *Statistical Package for the Social Sciences (SPSS 2.0)*. Melalui statistik inferensi dan statistik deskriptif, data-data akan diuji untuk mengenal pasti hubungan antara pemboleh ubah bersandar dan pemboleh ubah tidak bersandar. Penyelidik akan

menggunakan ujian-t untuk menganalisis jantina, umur dan status perkahwinan terhadap kecenderungan keusahawanan banduan sabitan kerana ia hanya melibatkan kumpulan pemboleh ubah yang berbeza. Ujian-t digunakan adalah untuk menentukan perbezaan yang signifikan antara dua pemboleh ubah di dalam kumpulan.

Ujian ANOVA sehalu digunakan untuk menganalisis perbezaan faktor demografi bilangan adik beradik dalam kecenderungan keusahawanan banduan sabitan. Ujian ANOVA Sehalu digunakan adalah untuk menentukan perbezaan yang signifikan antara 3 atau lebih pemboleh ubah di dalam kumpulan. Korelasi Pearson digunakan dalam kajian ini untuk mengesan pengaruh bersama antara ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat dalam kecenderungan keusahawanan.

Ujian regresi berganda pula digunakan untuk mengkaji pengaruh pemboleh ubah tidak bersandar (IV) terhadap pemboleh ubah bersandar (DV) di mana dalam kajian ini ujian analisis regresi berganda dijalankan untuk melihat pengaruh ciri-ciri keusahawanan, sokongan kewangan, sokongan keluarga, latihan kemahiran dan persepsi masyarakat dalam kecenderungan keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang.

BAB 4

DAPATAN KAJIAN

Bab ini menghuraikan dapatan kajian kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Dapatan kajian dalam bab ini akan menjawab persoalan kajian satu hingga sembilan. Proses analisis data dilakukan dengan menggunakan analisis statistik deskriptif dan inferensi dengan perisian *Statistical Package for Social Science (SPSS 19.0)*. Kajian ini menggunakan pendekatan kuantitatif di mana soal selidik digunakan sebagai instrumen kajian. Kajian statistik deskriptif, iaitu frekuensi, peratusan, min dan sisihan piawai digunakan untuk menerangkan profil responden dan menjawab persoalan kajian. Statistik inferensi, iaitu ujian-t, ANOVA, Korelasi Pearson dan Regresi berganda digunakan untuk menguji hipotesis kajian. Sebelum menjalankan ujian dan analisis, ujian kenormalan dijalankan bagi memastikan data adalah memenuhi syarat pengujian.

4.1 UJIAN NORMALITI

Andaian bahawa data bertaburan normal merupakan prasyarat bagi melakukan analisis statistik inferensi. Ujian kenormalan data digunakan untuk melihat sama ada data kajian bertaburan normal atau tidak. Penentuan normaliti adalah amat penting sebelum melakukan ujian hipotesis kerana ia mempengaruhi keputusan data (Howitt & Craner 2010; Tabachnick & Fidel 2007). Terdapat dua cara bagi menguji normaliti iaitu kaedah grafik dan kaedah pengujian statistik. Kaedah grafik yang boleh digunakan ialah histogram, stem-and-leaf plot, normal probability plot dan detrended normal plot (Pallant, 2011). Manakala bagi kaedah pengujian statistik pula ialah statistik Kolmogorov-Smirnov, Shapiro-Wilk dan juga ujian skewness dan kurtosis.

Normaliti bagi semua pemboleh ubah dalam kajian ini menepati andaian normaliti yang dikehendaki dengan merujuk kepada dapatan analisis normaliti grafik, iaitu histogram, normaliti Q-Q plot dan boxplot (Lampiran E). Dapatan kaedah grafik ini dikukuhkan dengan menggunakan statistik Kolmogorov-Smirnov dan melihat nilai statistik skewness.

4.1.1 Penentuan Normaliti Data Menggunakan Keadah Pengujian Statistik

Menurut Coakes dan Sharidan (2003) ujian *Kolmogorov-Smirnov* digunakan untuk saiz sampel kajian yang besar iaitu melebihi 200. Data dikatakan bertaburan normal sekiranya nilai $p > 0.05$. Dalam kajian ini, saiz sampel yang digunakan adalah 300 dan dapatan ujian *Kolmogorov-Smirnov* digunakan untuk mengetahui kenormalan data. Data ujian *Kolmogorov-Smirnov* adalah Jadual 4.1 menunjukkan data tidak bertaburan secara normal kerana nilai signifikan adalah 0.000 iaitu kurang daripada 0.05 ($p < 0.05$). Walaubagaimanapun, menurut Pallant (2005) data boleh diterima sekiranya nilai pada jadual *skewness* dan *kurtosis* adalah di antara -1 hingga +1. Manakala nilai z bagi *skewness* dan nilai *kurtosis* adalah -2.58 hingga +2.58 (Hair et al., 2010).

Jadual 4.1 menunjukkan nilai skewness bagi 6 pemboleh ubah dalam kajian ini adalah di antara -0.110 hingga 0.188. Nilai kurtosis pula adalah dari -0.162 hingga 0.090. Kedua-dua nilai skewness dan kurtosis ini berada antara -1 hingga +1. Ini menunjukkan data bagi keenam-enam pembolehubah adalah bertaburan secara normal.

Jadual 4.1
Ujian normaliti

Item	Kolmogrov-Smirnov	Skewness	Nilai Z Skewness (Skewness/ Std. Error)	Kurtosis	Nilai Z Kurtosis (Kurtosis/ Std. Error)
Ciri-ciri keusahawanan	0.008	-0.187	-1.326	-0.0162	-0.577
Latihan kemahiran	0.000	-.0110	-0.780	-0.545	-1.940
Bantuan kewangan	0.000	-0.325	-2.305	0.090	0320
Sokongan keluarga	0.000	-0.186	-1.319	-0.667	-2.374
Persepsi masyarakat	0.000	0.188	1.333	-1.019	-3.626
Kecenderungan keusahawanan	0.000	-0.347	-2.461	-0.484	-1.722

4.2 DATA DEMOGRAFI KAJIAN

Sampel kajian terdiri daripada 300 banduan sabitan Penjara Kajang. Profil sampel kajian ini dibahagikan kepada dua bahagian, iaitu latar belakang diri banduan sabitan (Jadual 4.2) dan latar belakang pendidikan banduan sabitan pada Jadual 4.3

4.2.1 Latar Belakang Diri Banduan Sabitan Penjara Kajang

Jadual 4.2

Latar belakang diri banduan sabitan Penjara Kajang

Faktor Demografi Banduan Sabitan Penjara Kajang	Kategori	Kekerapan	Peratus (%)
Jantina	Lelaki	150	50.0
	Perempuan	150	50.0
Umur	21-31 tahun	129	43.0
	32 tahun dan ke atas	171	57.0
Bilangan adik beradik	1-3	87	29
	4-6	130	43.3
	7 dan ke atas	83	27.7
Kedudukan dalam adik beradik	1-5	260	86.7
	6-10	40	13.3
Status perkahwinan	Berkahwin/Duda/Janda	110	36.7
	Belum berkahwin	190	63.3

Jadual 4.2 menunjukkan komposisi latar belakang banduan sabitan Penjara Kajang yang merupakan sampel kajian. Peratusan jantina banduan sabitan adalah 50 peratus lelaki dan 50 peratus perempuan. Dari segi umur bagi banduan sabitan, majoriti banduan sabitan berumur di antara 32 tahun ke atas (57%) diikuti dengan umur 21 hingga 31 tahun (43%). Bagi bilangan adik beradik, paling tertinggi ialah di antara 4

hingga 6 (43.3%), diikuti dengan bilangan adik beradik antara 1 hingga 3 (29.0%) dan terakhir adalah 7 ke atas (27.7%). Manakala bagi kedudukan dalam adik beradik pula, kedudukan yang paling tinggi adalah kedudukan 1 hingga 5 (86.7%) dan paling rendah adalah kedudukan ke 6 hingga 10 (13.3%). Majoriti banduan sabitan adalah yang belum berkahwin (63.3%) manakala yang berkahwin dan berstatus duda atau janda adalah (36.7%).

4.2.2 Latar Belakang Pendidikan Banduan Sabitan Penjara Kajang

Jadual 4.3 menunjukkan komposisi latar belakang pendidikan bagi banduan sabitan Penjara Kajang. Berdasarkan Jadual 4.3 didapati majoriti banduan sabitan mempunyai pendidikan SPM/SPMV/MCE (40.7%) diikuti dengan PMR/SRP/ICE (24.7%) dan sekolah rendah (16.3%). Bagi pendidikan STPM dan Diploma ialah masing-masing 7.0 peratus dan 6.7 peratus. Hanya 2.7 peratus responden tidak bersekolah, diikuti dengan ijazah pertama (1.3%) dan sarjana (0.7%).

Jadual 4.3

Latar belakang pendidikan banduan sabitan Penjara Kajang

Kategori Pendidikan	Kekerapan	Peratus (%)
Sekolah Rendah	49	16.3
PMR/SRP/ICE	74	24.7
SPM/SPMV/MCE	122	40.7
STPM	21	7.0
Diploma	20	6.7
Sarjana	2	0.7
Ijazah Pertama	4	1.3
Tidak bersekolah	8	2.7

4.3 TAHAP PEMBOLEH UBAH BERSANDAR DAN TIDAK BERSANDAR

Bahagian ini adalah bertujuan untuk menjawab persoalan kajian pertama dan kedua iaitu:

1. Apakah tahap kecenderungan keusahawanan secara keseluruhannya dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang?
2. Apakah tahap ciri-ciri keusahawanan banduan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat terhadap banduan sabitan Penjara Kajang?

Untuk menjawab persoalan kajian di atas, skor min diinterpreptasi seperti dalam Jadual 3.12. Perincian dapatan dibincangkan dalam bahagian seterusnya.

4.3.1 Tahap Kecenderungan Keusahawanan Banduan Sabitan Penjara Kajang

Untuk mengukur tahap keseluruhan kecenderungan keusahawanan dalam kajian ini, 10 item telah digunakan. Jadual 4.4 menunjukkan skor min keseluruhan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang ialah 4.12 dengan sisihan piawai 0.561 ($n=300$). Ini bermakna tahap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan berada di tahap yang tinggi. Daripada 10 item yang diukur dalam konstruk kecenderungan keusahawanan item nombor 6 menunjukkan skor min paling tinggi, iaitu 4.27. Item ini ialah “Jika diberi peluang untuk memilih antara bekerja sendiri atau bekerja dengan orang lain, saya lebih suka untuk bekerja sendiri”. Manakala item yang mempunyai skor min terendah ialah item 10 dengan skor min 4.01, iaitu “Saya sudah memiliki perancangan untuk memulakan perniagaan sendiri”. Maklumat terperinci mengenai kedudukan skor min dan tahap skor min bagi setiap item dapat dilihat pada Jadual 4.4.

Jadual 4.4

Tahap kecenderungan keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang

Item	Konstruk Kecenderungan Keusahawanan	Min	Kedudukan Min	Sisihan Piawai	Tahap
1	Saya akan memiliki perniagaan sendiri suatu hari nanti.	4.10	5	0.886	T
2	Saya selalu berusaha mencari jalan untuk memulakan perniagaan sendiri.	4.09	8	0.837	T
3	Saya sangat berminat untuk memulakan sebuah perniagaan.	4.17	2	0.829	T
4	Saya merasakan peluang untuk memulakan perniagaan sendiri amat luas.	4.03	9	0.837	T
5	Saya akan mencari jalan untuk bekerja dengan perniaga sekiranya saya diberi peluang tersebut.	4.10	6	0.754	T
6	Jika diberi peluang untuk memilih antara bekerja sendiri atau bekerja dengan orang lain, saya lebih suka untuk bekerja sendiri.	4.27	1	0.775	T
7	Selalu terlintas dalam fikiran saya untuk memulakan perniagaan sendiri.	4.16	3	0.795	T
8	Saya akan berusaha mempelajari ilmu perniagaan supaya saya tidak ketinggalan dalam perniagaan.	4.15	4	0.800	T

Sambungan...

Item	Konstruk Kecenderungan Keusahawanan	Min	Kedudukan Min	Sisihan Piawai	Tahap
9	Untuk mencapai cita-cita sebagai perniaga berjaya, saya akan berusaha menyertai bengkel perniagaan.	4.09	7	0.889	T
10	Saya sudah memiliki perancangan untuk memulakan perniagaan sendiri.	4.01	10	0.941	T
	Kecenderungan keusahawanan secara keleseluruhan	4.12		0.561	T

*T = Tinggi

4.3.2 Tahap Ciri-Ciri Keusahawanan, Latihan Kemahiran, Bantuan Kewangan, Sokongan Keluarga Dan Persepsi Masyarakat Dalam Kalangan Banduan Sabitan Penjara Kajang

4.3.2.1 Tahap Ciri-ciri Keusahawan Banduan Sabitan Penjara Kajang

Untuk mengukur tahap keseluruhan ciri-ciri keusahawanan dalam kajian ini, 13 item telah digunakan. Jadual 4.5 menunjukkan skor min keseluruhan ciri-ciri keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang ialah 3.94 dengan sisihan piawai 0.490 (n=300). Ini bermakna tahap ciri-ciri keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan berada di tahap sederhana tinggi. Daripada 13 item yang diukur dalam konstruk ciri-ciri keusahawanan item nombor 11 menunjukkan skor min paling tinggi, iaitu 4.17 dengan sisihan piawai. Item ini ialah “Saya suka

mencari peluang perniagaan yang sesuai dengan minat saya”. Manakala item yang mempunyai skor min terendah ialah item 1 dengan skor min di tahap sederhana tinggi 3.60 iaitu, “Saya seorang yang kreatif dan berinovasi”. Maklumat terperinci mengenai kedudukan skor min dan tahap skor min bagi setiap item dapat dilihat pada Jadual 4.5

Jadual 4.5

Tahap ciri-ciri keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang

Item	Konstruk ciri-ciri Keusahawanan	Min	Kedudukan Min	Sisihan Piawai	Tahap
1	Saya seorang yang kreatif.	3.60	13	0.939	ST
2	Saya suka pekerjaan yang memerlukan idea baru berbanding menggunakan idea lama.	3.90	11	0.865	ST
3	Saya suka mencipta sesuatu yang baru.	3.75	12	0.918	ST
4	Saya percaya bahawa saya boleh mencapai apa sahaja yang saya usahakan.	3.98	4	0.828	ST
5	Apabila berhadapan dengan tugas yang mencabar, saya pasti boleh melakukannya dengan baik.	3.93	9	0.821	ST
6	Saya boleh mencapai apa saja yang saya inginkan dalam hidup kerana saya percaya bahawa saya memiliki kebolehan untuk melakukannya.	3.97	5	0.861	ST
7	Saya mampu mencapai matlamat dalam hidup saya.	3.92	10	0.799	ST
8	Sama ada saya berjaya ataupun tidak dalam kehidupan, ia bergantung kepada kebolehan saya.	3.95	8	0.857	ST

Sambungan...

9	Saya percaya idea perniagaan mempunyai kaitan dengan keperluan masyarakat.	3.96	6	0.912	ST
10	Saya suka mencari idea-idea yang boleh ditukarkan kepada peluang perniagaan.	3.96	7	0.815	ST
11	Saya suka mencari peluang perniagaan yang sesuai dengan minat saya.	4.17	1	0.836	ST
12	Saya rasa sungguh seronok apabila berfikir idea-idea baru perniagaan.	4.09	2	0.830	ST
13	Saya suka fikir produk baru yang boleh memberi manfaat kepada pengguna.	4.02	3	0.844	ST
Ciri-ciri keusahawanan secara keseluruhan		3.94		0.49	ST

ST= Sederhana Tinggi

4.3.2.2 Tahap Latihan Kemahiran Banduan Sabitan Penjara Kajang

Untuk mengukur tahap keseluruhan latihan kemahiran dalam kajian ini, 8 item telah digunakan. Jadual 4.6 menunjukkan skor min keseluruhan latihan kemahiran dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang ialah 4.04 dengan sisihan piawai 0.556 (n=300). Ini bermakna tahap latihan kemahiran dalam kalangan banduan sabitan berada di tahap tinggi. Daripada 8 item yang diukur dalam konstruk latihan kemahiran hanya dua item yang berada pada tahap sederhana tinggi iaitu, item 1 dan item 3. Item 3 ialah “Memberikan saya kecekapan yang diperlukan untuk menceburi bidang perniagaan” dengan nilai min 3.93. Manakala bagi item 1 ialah “Menarik minat saya untuk menceburkan diri dalam bidang perniagaan” dengan nilai min 4.00.

Maklumat terperinci mengenai kedudukan skor min dan tahap skor min bagi setiap item dapat dilihat pada Jadual 4.6

Jadual 4.6

Tahap latihan kemahiran banduan sabitan Penjara Kajang

Item	Konstruk latihan kemahiran	Min	Kedudukan Min	Sisihan Piawai	Tahap
1	Menarik minat saya untuk menceburkan diri dalam bidang perniagaan.	4.00	7	0.834	ST
2	Memberikan saya kemahiran yang diperlukan untuk memulakan perniagaan.	4.01	6	0.877	T
3	Memberikan saya kecekapan yang diperlukan untuk menceburi bidang perniagaan.	3.93	8	0.809	ST
4	Memberi saya dorongan untuk saya menjadi bakal peniaga yang berjaya suatu hari nanti.	4.08	2	0.850	T
5	Memberi kesan positif dalam diri saya.	4.07	4	0.786	T
6	Memberi kesedaran dan galakan terhadap bidang perniagaan.	4.06	5	0.754	T
7	Meningkatkan pengetahuan saya.	4.10	1	0.801	T

Sambungan...

Item	Konstruk Latihan Kemahiran	Min	Kedudukan Min	Sisihan Piawai	Tahap
8	Dapat menambahkan idea baru berkaitan dengan perniagaan.	4.08	3	0.814	T
	Latihan kemahiran secara keseluruhan	4.04		0.556	T

*T = Tinggi **ST = Sederhana Tinggi

4.3.2.3 Tahap Bantuan Kewangan Banduan Sabitan Penjara Kajang

Untuk mengukur tahap keseluruhan bantuan kewangan dalam kajian ini, 4 item telah digunakan. Jadual 4.7 menunjukkan skor min keseluruhan bantuan kewangan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang ialah 3.51 dengan sisihan piawai 0.7105 (n=300). Ini bermakna tahap bantuan kewangan dalam kalangan banduan sabitan berada di tahap sederhana tinggi. Daripada 4 item yang diukur dalam konstruk bantuan kewangan item nombor 4 menunjukkan skor min paling tinggi, iaitu 4.18. Item ini ialah “Keluarga”. Manakala item yang mempunyai skor min terendah ialah item 2, iaitu dengan skor min di tahap sederhana tinggi, iaitu 3.03. Maklumat terperinci mengenai kedudukan skor min dan tahap skor min bagi setiap item dapat dilihat pada Jadual 4.7

Jadual 4.7

Tahap bantuan kewangan sabitan Penjara Kajang

Item	Konstruk bantuan kewangan	Min	Kedudukan Min	Sisihan Piawai	Tahap
1	Institusi kewangan	3.48	2	1.268	ST
2	Kawan	3.03	4	1.136	ST
3	Rakan kongsi	3.37	3	1.112	ST
4	Keluarga	4.18	1	0.965	T
	Bantuan kewangan secara keseluruhan	3.51		0.7105	ST

*T= Tinggi ** ST= Sederhana Tinggi

4.3.2.4 Tahap Sokongan Keluarga Banduan Sabitan Penjara Kajang

Untuk mengukur tahap keseluruhan sokongan keluarga dalam kajian ini, 3 item telah digunakan. Jadual 4.8 menunjukkan skor min keseluruhan sokongan keluarga dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang ialah 4.04 dengan sisihan piawai 0.6516 (n=300). Ini bermakna tahap sokongan keluarga dalam kalangan banduan sabitan berada di tahap tinggi. Daripada 3 item yang diukur dalam konstruk sokongan keluarga, item nombor 3 menunjukkan skor min paling tinggi, iaitu 4.27. Item ini ialah “Mengambil berat terhadap kegembiraan saya”. Manakala item yang mempunyai skor min terendah ialah item 1 dengan skor min di tahap sederhana tinggi, iaitu 3.89. Maklumat terperinci mengenai kedudukan skor min dan tahap skor min bagi setiap item dapat dilihat pada Jadual 4.8.

Jadual 4.8

Tahap sokongan keluarga banduan sabitan Penjara Kajang

Item	Konstruk sokongan keluarga	Min	Kedudukan Min	Sisihan Piawai	Tahap
1	Memberi maklumat penting tentang produk dan perkhidmatan perniagaan saya.	3.89	3	0.881	ST
2	Membantu dalam menyelesaikan masalah perniagaan.	3.97	2	0.880	ST
3	Mengambil berat terhadap kegembiraan saya.	4.27	1	0.788	T
	Sokongan keluarga secara keseluruhan	4.04		0.652	T

*T= Tinggi **ST= Sederhana Tinggi

4.3.2.5 Tahap Persepsi Masyarakat Terhadap Banduan Sabitan Penjara Kajang

Untuk mengukur tahap keseluruhan persepsi masyarakat dalam kajian ini, 6 item telah digunakan. Jadual 4.9 menunjukkan skor min keseluruhan persepsi masyarakat dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang ialah 2.97 dengan sisihan piawai 1.120 (n=300). Ini bermakna tahap persepsi masyarakat dalam kalangan banduan sabitan berada di tahap sederhana rendah. Daripada 6 item yang diukur dalam konstruk persepsi masyarakat, item nombor 5 menunjukkan skor min paling tinggi, iaitu di tahap sederhana tinggi 3.10 dengan sisihan piawai 1.311. Item ini ialah “Membuatkan diri saya berasa tertekan”. Manakala item yang mempunyai skor min terendah ialah item 1 dengan skor min di tahap sederhana rendah, iaitu 2.68. Item 1

ialah “Melabelkan diri saya bekas banduan”. Maklumat terperinci mengenai kedudukan skor min dan tahap skor min bagi setiap item dapat dilihat pada Jadual 4.9

Jadual 4.9

Tahap persepsi masyarakat terhadap banduan sabitan Penjara Kajang

Item	Konstruk persepsi masyarakat	Min	Kedudukan Min	Sisihan Piawai	Tahap
1	Tidak melabelkan diri saya sebagai bekas banduan.	2.68	6	1.297	SR
2	Tidak memandang rendah terhadap diri saya.	2.92	5	1.296	SR
3	Memberi kepercayaan kepada saya apabila saya dibebaskan dari penjara kelak.	2.95	4	1.291	SR
4	Berasa kurang selamat dengan saya.	3.09	2	1.311	ST
5	Membuat diri saya berasa tertekan.	3.10	1	1.311	ST
6	Akan menjauhkan diri daripada saya apabila dibebaskan dari penjara.	3.06	3	1.335	ST
	Persepsi masyarakat secara keseluruhan	2.97		1.120	SR

*ST= Sederhana Tinggi **SR= Sederhana Rendah

4.4 PENGUJIAN HIPOTESIS

Pengujian hipotesis digunakan untuk menjawab persoalan kajian inferens dan mengesahkan andaian hubungan antara konstruk melalui ujian statistik yang sesuai (Cavana et al. 2001). Untuk tujuan kajian ini terdapat 10 hipotesis dibangunkan untuk menjawab persoalan kajian tiga hingga persoalan kajian sembilan. Perbincangan seterusnya adalah berkaitan dengan pengujian hipotesis bagi menjawab kesemua persoalan kajian ini.

4.4.1 Perbezaan Kecenderungan Keusahawanan Dalam Kalangan Banduan Sabitan Penjara Kajang Berdasarkan Faktor-Faktor Demografi

Hipotesis pertama hingga empat berikut yang diuji adalah bagi menjawab persoalan kajian ketiga, iaitu adakah terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang berdasarkan faktor demografi. Ujian-t (jantina, umur dan status perkahwinan) dan ANOVA sehala (bilangan adik beradik) digunakan untuk menjawab persoalan kajian yang ketiga ini. Dapatan terperinci daripada analisis ini diterangkan pada bahagian seterusnya.

4.4.2 Analisis Ujian-t

Hipotesis 1 (a)

H0: Tidak terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan jantina.

Ha: Terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan jantina.

Jadual 4.10 menunjukkan min kecenderungan keusahawanan bagi banduan lelaki ialah 4.277 peratus dan banduan sabitan wanita adalah 3.956 peratus. Secara diskriptif min kecenderungan keusahawanan banduan sabitan lelaki adalah lebih tinggi berbanding dengan min banduan sabitan wanita dengan perbezaan min 0.32. Seterusnya, bahagian *Levene's Test Equality Variances* dilihat untuk menjelaskan keperluan sama ada memenuhi andaian, iaitu dua kumpulan mempunyai varians lebih kurang sama pada pemboleh ubah bersandar (jantina). Berdasarkan Ujian Levene, menunjukkan bahawa varians kedua-dua kumpulan adalah sama kerana nilai signifikan (sig.) adalah lebih besar daripada 0.05 ($0.053 > 0.05$). Justeru itu, memenuhi andaian kerana merujuk kepada *Equal variances assumed* ujian Levene menunjukkan varians adalah hampir sama.

Berdasarkan Jadual 4.11 didapati nilai $t = 5.131$ dengan darjah kebebasan (df) ialah 298. Oleh kerana nilai signifikan (2-tailed) bersamaan dengan 0.000 iaitu lebih kecil daripada 0.05 ($0.000 < 0.05$), maka hipotesis nol (H_0) ditolak, H_a diterima. Kesimpulannya, wujud perbezaan min secara signifikan dari segi kecenderungan keusahawanan berdasarkan jantina bagi banduan sabitan.

Jadual 4.10

Nilai min kecenderungan keusahawanan berdasarkan jantina

Group Statistics					
	Jantina	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
KecenderunganKeusahawanan	Lelaki	150	4.2767	.48968	.03998
	Perempuan	150	3.9580	.58209	.04753

Jadual 4.11

Ujian-t untuk perbezaan di antara jantina dan kecenderungan keusahawanan

Independent Samples Test									
Levene's Test for Equality of Variances					t-test for Equality of Means				
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
KecenderunganKeusahawanan	Equal variances assumed	3.787	.053	5.131	298	.000	.31867	.06211	.19644 .44089
	Equal variances not assumed			5.131	289.	.000	.31867	.06211	.19643 .44091

Hipotesis 1 (b):

H0: Tidak terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan umur.

Ha: Terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan umur.

Jadual 4. menunjukkan min kecenderungan keusahawanan bagi banduan sabitan yang berumur 21 hingga 31 tahun ialah 4.112 dan min kecenderungan keusahawanan bagi yang berumur 31 tahun ke atas ialah 4.121. Secara deskriptif min kecenderungan keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang yang berumur 31 tahun ke atas adalah lebih tinggi berbanding dengan min kecenderungan keusahawanan banduan yang berumur 21 hingga 31 tahun dengan perbezaan min 0.009. Seterusnya, bahagian *Levene's Test Equality Variances* digunakan untuk menjelaskan keperluan sama ada memenuhi andaian, iaitu dua kumpulan mempunyai varians lebih kurang sama pada pemboleh ubah bersandar (umur). Berdasarkan Ujian Levene, menunjukkan bahawa varians kedua-dua kumpulan adalah sama kerana nilai signifikan (Sig.) adalah lebih daripada 0.05 ($0.895 > 0.05$). Justeru itu memenuhi andaian kerana merujuk kepada *Equal variances assumed* ujian Levene menunjukkan varians adalah hampir sama (Coakes, 2012).

Berdasarkan Jadual 4.12 didapati nilai $t = -0.132$ dengan darjah kebebasan (df) 298. Oleh kerana nilai signifikan (2-tailed) bersamaan dengan 0.895, iaitu lebih besar daripada 0.05 ($0.895 > 0.05$), maka hipotesis nol (H_0) diterima dan H_a ditolak. Kesimpulannya, tidak wujud perbezaan min secara signifikan dari segi kecenderungan keusahawanan berdasarkan umur bagi banduan sabitan.

Jadual 4.12

Nilai min kecenderungan keusahawanan berdasarkan umur

Group Statistics					
	Umur	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
KecenderunganKeusahawanan	21-31	129	4.1124	.55972	.04928
	32 dan ke atas	171	4.1211	.56216	.04299

Jadual 4.12

Ujian-t untuk perbezaan di antara umur dan kecenderungan keusahawanan

Independent Samples Test									
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference Lower Upper
KecenderunganKeusahawanan	Equal variances assumed	.046	.831	-.132	298	.895	.00865	.06544	.13742 .12013
	Equal variances not assumed			-.132	276.414	.895	.00865	.06540	.13739 .12009

Hipotesis 1 (d)

H0: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan dalam kecenderungan keusahawanan berdasarkan status perkahwinan.

Ha: Terdapat perbezaan yang signifikan dalam kecenderungan keusahawanan berdasarkan status perkahwinan.

Jadual 4.13 menunjukkan min kecenderungan keusahawanan berdasarkan status perkahwinan banduan sabitan Penjara Kajang. Min kecenderungan keusahawanan bagi banduan sabitan yang berstatus berkahwin, duda, janda ialah 4.146 dan min

kecenderungan keusahawanan bagi yang berstatus belum berkahwin ialah 4.101. Secara deskriptif min kecenderungan keusahawanan banduan sabitan yang berstatus berkahwin, duda dan janda adalah lebih tinggi berbanding dengan min kecenderungan keusahawanan banduan sabitan berstatus belum berkahwin dengan perbezaan 0.045.

Seterusnya, bahagian *Levene's Test Equality Variances* digunakan untuk menjelaskan keperluan sama ada memenuhi andaian, iaitu dua kumpulan mempunyai varians lebih kurang sama pada pemboleh ubah. Berdasarkan Ujian Levene, menunjukkan bahawa varians kedua-dua kumpulan status perkahwinan ini adalah sama kerana nilai signifikan (sig.) adalah lebih besar daripada 0.05 ($0.245 > 0.05$). Justeru itu memenuhi andaian kerana merujuk kepada *Equal variances assumed* ujian Levene menunjukkan varians adalah hampir sama (Coakes, 2012).

Berdasarkan Jadual 4.14, didapati nilai $t = 0.661$ dengan darjah kebebasan (df) 298. Oleh kerana nilai signifikan (2-tailed) bersamaan dengan 0.509, iaitu lebih besar daripada 0.05 ($0.509 > 0.05$), maka hipotesis nol (H_0) diterima dan H_a ditolak. Kesimpulannya, tidak wujud perbezaan min secara signifikan dari segi kecenderungan keusahawanan berdasarkan status perkahwinan bagi banduan sabitan.

Jadual 4.13

Nilai min kecenderungan keusahawanan berdasarkan status perkahwinan

Group Statistics					
Status perkahwinan		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
KecenderunganKeusahawanan	Berkahwin/Duda/janda	110	4.1455	.53461	.05097
	Belum berkahwin	190	4.1011	.57524	.04173

Jadual 4.14

Ujian-t untuk perbezaan di antara status perkahwinan dan kecenderungan keusahawanan

Independent Samples Test									
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference Lower Upper
KecenderunganKeusahawanan	Equal variances assumed	1.358	.245	.661	298	.509	.04440	.06718	-.08780 .17661
	Equal variances not assumed			.674	241.516	.501	.04440	.06588	-.08537 .17417

4.4.3 Analisis Varians Satu Hala (One-Way ANOVA)

Hipotesis 1 (c)

H0: Tidak terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan bilangan adik beradik.

Ha: Terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan bilangan adik beradik.

Berdasarkan Jadual 4.15 sebelum melakukan ujian ANOVA satu hala, prasyarat yang perlu dipatuhi adalah varians setiap kumpulan yang dibandingkan mestila sama. Ujian kehomogenan varians menunjukkan nilai signifikan (sig.) bagi hasil ujian Levene adalah 0.169, iaitu lebih besar daripada 0.05 ($0.169 > 0.05$). Ini menunjukkan nilai 0.169 telah memenuhi andaian kehomogenan varians. Manakala dapatan bagi ujian ANOVA (Jadual 4.16) menunjukkan nilai signifikan (sig.) 0.739 adalah lebih besar daripada 0.05 ($0.739 > 0.05$). Oleh itu, keputusan ujian ini menunjukkan hipotesis nol (H_0) diterima dan H_a ditolak. Keputusan ujian ini menunjukkan tidak terdapatnya perbezaan secara signifikan dalam kecenderungan keusahawanan banduan sabitan berdasarkan bilangan adik beradik.

Jadual 4.15
Ujian Kehomogenan Varians

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1.790	2	297	0.169

Jadual 4.16
Ujian ANOVA perbezaan kecenderungan keusahawanan berdasarkan bilangan adik beradik

	Sum of Squares	df	Min kuasa dua	F	Sig.
Antara kumpulan	0.191	2	0.095	0.302	0.739
Dalam kumpulan	93.639	297	0.315		
Jumlah	93.830	299			

4.4.4 Analisis Korelasi Pearson

Hipotesis 2

H0: Tidak terdapat hubungan yang signifikan di antara ciri-ciri keusahawanan dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Ha: Terdapat hubungan signifikan di antara ciri-ciri keusahawanan dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Hasil daripada ujian korelasi dalam Jadual 4.17 di bawah, didapati bahawa ciri-ciri keusahawanan mempunyai hubungan korelasi yang signifikan ($P=0.000$, $p < 0.01$) dengan kecenderungan keusahawanan. Hubungan positif yang berdasarkan kepada nilai pekali korelasi ($r= 0.571$) menunjukkan hubungan yang sederhana antara kedua-dua pemboleh ubah. Dapatan ini menunjukkan semakin tinggi skor ciri-ciri keusahawanan, semakin meningkat tahap kecenderungan keusahawanan. Begitu juga sebaliknya, jika skor ciri-ciri keusahawanan menurun, maka tahap kecenderungan keusahawanan juga turut menurun. Oleh itu, kajian ini menerima Ha dan menolak hipotesis nol (H0). Kesimpulannya, terdapatnya hubungan sederhana yang signifikan di antara ciri-ciri keusahawanan dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Jadual 4.17

Korelasi antara ciri-ciri keusahawanan dan kecenderungan keusahawanan

		Kecenderungan keusahawanan
Ciri-ciri keusahawanan	Korelasi Pearson (r)	0.571**
	Sig. (2-tailed)	0.000
	N	300

** Korelasi Pearson adalah signifikan pada level 0.01 (2-tailed)

Hipotesis 3

H0: Tidak terdapat hubungan yang signifikan di antara latihan kemahiran dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Ha: Terdapat hubungan signifikan di antara latihan kemahiran dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Hasil daripada ujian korelasi dalam jadual Jadual 4.18, didapati bahawa latihan kemahiran mempunyai hubungan korelasi yang signifikan ($P=0.000$, $p < 0.01$) dengan kecenderungan keusahawanan. Hubungan positif yang berdasarkan kepada nilai pekali korelasi ($r= 0.515$) menunjukkan hubungan yang sederhana antara kedua-dua pemboleh ubah. Hal ini menunjukkan semakin tinggi skor latihan kemahiran, semakin meningkat tahap kecenderungan keusahawanan. Begitu juga sebaliknya, jika skor latihan kemahiran menurun, maka tahap kecenderungan keusahawanan juga turut menurun. Oleh itu, kajian ini menerima Ha dan menolak hipotesis nol (H_0).

Kesimpulannya, terdapatnya hubungan sederhana yang signifikan di antara latihan kemahiran dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Jadual 4.18

Korelasi antara latihan kemahiran dan kecenderungan keusahawanan

		Kecenderungan keusahawanan
Latihan Kemahiran	Korelasi Pearson (r)	0.515**
	Sig. (2-tailed)	0.000
	N	300

** Korelasi Pearson adalah signifikan pada level 0.01 (2-tailed)

Hipotesis 4

H0: Tidak terdapat hubungan yang signifikan di antara bantuan kewangan dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Ha: Terdapat hubungan signifikan di antara bantuan kewangan dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Hasil daripada ujian korelasi dalam Jadual 4.19 didapati bahawa bantuan kewangan mempunyai hubungan korelasi yang signifikan ($P=0.000$, $p < 0.01$) dengan kecenderungan keusahawanan. Hubungan positif yang berdasarkan kepada nilai pekali korelasi ($r= 0.191$) menunjukkan hubungan yang lemah antara kedua-dua pemboleh ubah. Kajian ini menerima H_a dan menolak hipotesis nol (H_0).

Kesimpulannya, terdapatnya hubungan lemah yang signifikan di antara bantuan kewangan dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Jadual 4.19

Korelasi antara bantuan kewangan dan kecenderungan keusahawanan

		Kecenderungan keusahawanan
Bantuan Kewangan	Korelasi Pearson (r)	0.191**
	Sig. (2-tailed)	0.000
	N	300

** Korelasi Pearson adalah signifikan pada level 0.01 (2-tailed).

Hipotesis 5

H0: Tidak terdapat hubungan yang signifikan di antara sokongan keluarga dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Ha: Terdapat hubungan signifikan di antara sokongan keluarga dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Hasil daripada ujian korelasi dalam Jadual 4.20 didapati bahawa sokongan keluarga mempunyai hubungan korelasi yang signifikan ($P=0.000$, $p < 0.01$) dengan kecenderungan keusahawanan. Hubungan positif yang berdasarkan kepada nilai pekali korelasi ($r= 0.423$) menunjukkan hubungan yang sederhana antara kedua-dua pemboleh ubah. Hal ini menunjukkan semakin tinggi skor sokongan keluarga,

semakin meningkat tahap kecenderungan keusahawanan. Begitu juga sebaliknya, jika skor sokongan keluarga menurun, maka tahap kecenderungan keusahawanan juga turut menurun. Oleh itu, kajian ini menerima H_a dan menolak hipotesis nol (H_0). Kesimpulannya, terdapatnya hubungan sederhana yang signifikan di antara sokongan keluarga dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Jadual 4.20

Korelasi antara sokongan keluarga dan kecenderungan keusahawanan

		Kecenderungan keusahawanan
Sokongan Keluarga	Korelasi Pearson (r)	0.423**
	Sig. (2-tailed)	0.000
	N	300

** Korelasi Pearson adalah signifikan pada level 0.01 (2-tailed).

Hipotesis 6

H_0 : Tidak terdapat hubungan yang signifikan di antara persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

H_a : Terdapat hubungan signifikan di antara persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Hasil daripada ujian korelasi dalam Jadual 4.21 didapati persepsi masyarakat mempunyai hubungan korelasi yang signifikan ($P=0.000$, $p < 0.01$) dengan

kecenderungan keusahawanan. Hubungan positif yang berdasarkan kepada nilai pekali korelasi ($r = 0.206$) menunjukkan hubungan yang sederhana lemah antara kedua-dua pemboleh ubah. Oleh itu, kajian ini menerima H_a dan menolak hipotesis nol (H_0). Kesimpulannya, terdapatnya hubungan yang sederhana lemah yang signifikan di antara persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Jadual 4.21

Korelasi antara persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan

		Kecenderungan keusahawanan
Persepsi Masyarakat	Korelasi Pearson (r)	0.206**
	Sig. (2-tailed)	0.000
	N	300

** Korelasi Pearson adalah signifikan pada level 0.01 (2-tailed).

Jadual 4.22

Korelasi hubungan antara pemboleh ubah

	CK	LK	BK	SK	PM	KK
CK	1	0.548**	0.202**	0.395**	0.275**	0.571**
LK	0.548**	1	0.103	0.367**	0.093	0.515**
BK	0.202**	0.103	1	0.233**	-0.024	0.191**
SK	0.395**	0.367**	0.233**	1	0.141*	0.423**
PM	0.275**	0.093	-0.024	0.141*	1	0.206**
KK	0.571**	0.515**	0.191**	0.423**	0.206**	1

** Korelasi adalah signifikan pada level 0.01 (2-tailed)

* Korelasi adalah signifikan pada level 0.05 (2-tailed)

(CK=Ciri keusahawanan LK= Latihan Kemahiran BK= Bantuan Kewangan SK= Sokongan Keluarga PM= Persepsi Masyarakat KK= Kecenderungan Keusahawanan)

Kesimpulannya, daripada Jadual 4.22 di atas, didapati bahawa ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga mempunyai hubungan yang sederhana dan signifikan dengan kecenderungan keusahawanan. Persepsi masyarakat pula mempunyai hubungan yang sederhana lemah dan signifikan dengan kecenderungan keusahawanan. Manakala bantuan kewangan mempunyai hubungan yang lemah dan signifikan dengan kecenderungan keusahawanan. Oleh itu, hipotesis lima hingga sembilan diterima, terdapatnya hubungan yang signifikan antara ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat dengan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

4.4.5 Analisis Regresi Berganda

Hipotesis 7

H₀: Ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat tidak menyumbang terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang secara signifikan.

H_a: Ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat menyumbang terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang secara signifikan.

Jadual 4.23 dan Jadual 4.24 menunjukkan keputusan analisis regresi berganda (*stepwise*). Dalam kajian ini regresi berganda secara *stepwise* digunakan kerana ia merupakan kaedah yang paling popular dalam pemilihan pemboleh ubah secara berurutan. Menurut Hair et al., (2010), kaedah ini dapat mengenal pasti sumbangan setiap pemboleh ubah bebas kepada model regresi. Berdasarkan Jadual 4.23 dan Jadual 4.24 menunjukkan bahawa tiga pemboleh ubah bersandar, iaitu ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga adalah peramal korelasi dan memberi sumbangan (40.8%) yang signifikan ($p < 0.05$) terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Dalam kajian ini, sumbangan adalah menggunakan R^2 terlaras kerana ianya memberi jumlah varians bagi sesuatu pemboleh ubah bersandar. Menurut Pallant (2007), penggunaan R^2 terlaras dapat mengangar nilai populasi sebenar dengan lebih baik dan dapat mengelakkan daripada membuat angaran yang berlebihan. Manakala Beta ialah koefisien terpiawai (*standardized coefficient*) yang menunjukkan kepada nilai sumbangan pemboleh ubah tidak bersandar terhadap varians pemboleh ubah bersandar (Pallant 2011., Hair 2006). Nilai Beta digunakan bagi membuat perbandingan sumbangan setiap pemboleh ubah tidak bersandar dan nilai Beta tertinggi bermaksud pemboleh ubah memberi sumbangan yang terbesar (Pallant, 2011).

Dalam kajian ini peramal yang mempunyai nilai beta tertinggi adalah ciri-ciri keusahawanan, iaitu 0.360 dengan nilai $t=6.559$ dan $p=0.00$ dengan sumbangan sebanyak 32.4 peratus. Ini bermakna apabila ciri-ciri keusahawanan bertambah sebanyak satu unit, kecenderungan keusahawanan akan bertambah sebanyak 0.360 (Armanurah, 2014). Peramal kedua ialah latihan kemahiran mempunyai nilai beta

kedua tertinggi, iaitu 0.248 dengan nilai $t = 4.563$ dan $p = 0.000$ dengan sumbangan sebanyak 5.6 peratus. Ini menunjukkan apabila latihan kemahiran bertambah sebanyak satu unit, kecenderungan keusahawanan akan bertambah sebanyak 0.248. Manakala bagi peramal ketiga, iaitu sokongan keluarga juga turut menyumbang sebanyak 2 peratus kepada kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang ($\text{Beta} = 0.190$, $t = 3.842$ dan $p = 0.000$). Ini menunjukkan apabila sokongan keluarga bertambah sebanyak satu unit, kecenderungan keusahawanan bertambah sebanyak 0.190. Jadi dapat disimpulkan bahawa hanya pemboleh ubah tidak bersandar, iaitu ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga sahaja yang menyumbang secara signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Analisis varians menunjukkan nilai $F = 69.634$ (DK 3, 299) dan tahap signifikan $p = 0.000$ ($p < 0.05$). Nilai R Kuasa Dua Terlaras (*Adjusted R^2*) dalam Jadual 4.23 menunjukkan sumbangan keseluruhan tiga pemboleh ubah adalah 40.8 peratus terhadap kecenderungan keusahawanan di mana ciri-ciri keusahawanan menyumbang 32.4 peratus, latihan kemahiran menyumbang 5.6 peratus dan sokongan keluarga menyumbang 2 peratus. Dalam kajian ini, nilai B, iaitu nilai koefisien tidak terpiawai (*unstandardized coefficient*) digunakan dalam pembentukan persamaan regresi (Armanurah, 2014). Hasil persamaan regresi yang terbentuk bagi tiga pemboleh ubah tidak bersandar yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang adalah seperti berikut:

$$Y = 0.825 + 0.412X_1 + 0.250X_2 + 0.163X_3 + 0.042$$

Di mana:

Y = Kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan

X₁ = Ciri-ciri keusahawanan

X₂ = Latihan Kemahiran

X₃ = Sokongan Keluarga

Pemalar (*Constant*) = 0.825

Ralat Piawai (*Standard Error*) = 0.042

Daripada persamaan regresi di atas menunjukkan hipotesis nol (H₀) ditolak. Analisis regresi menggunakan kaedah *stepwise* mendapati bahawa terdapatnya korelasi antara tiga pemboleh ubah bebas, iaitu ciri keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga terhadap kecenderungan keusahawanan. Oleh itu, dapat disimpulkan bahawa terdapat tiga faktor penting yang menyumbang kepada kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang, iaitu ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga.

Jadual 4.23
Dapatan regreasi berganda stepwise

Pemboleh							
Ubah Bebas	B	Beta	t	Sig	R²	R²	Sumbangan
(X)						Terlaras	(%)
Ciri Keusahawanan	0.412	0.360	6.559	0.000	0.326	0.324	32.4%
Latihan Kemahiran	0.250	0.248	4.563	0.000	0.385	0.380	5.6%
Sokongan Keluarga	0.163	0.190	3.842	0.000	0.414	0.408	2%
Pemalar	0.825		3.599	0.000			
R			0.643				
R Kuasa Dua (R ²)			0.414				
R Kuasa Dua Terlaras (<i>Adjusted R²</i>)			0.408				
Pemalar			0.825				
Ralat Piawai (<i>Standard Error</i>)			0.042				

Jadual 4.24
Analisis Varians

Sumber	Jumlah Kuasa Dua	D.K	Min Kuasa Dua	F	Sig.
Regrasi	38.822	3	12.941	69.634	0.000
Residul	55.008	296	0.186		
Jumlah	93.830	299			

*Signifikan pada aras 0.05

*Darjah Kebebasan (D.K)

**Peramal: Ciri Keusahawanan, Latihan Kemahiran dan Sokongan Keluarga

Pemboleh Ubar Bersandar: Kecenderungan Keusahawanan

4.5 RUMUSAN

Secara kesimpulannya, melalui analisis deskriptif mendapati bahawa kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang adalah di tahap tinggi. Begitu juga dengan sokongan keluarga dan latihan kemahiran berada di tahap tinggi. Manakala bagi ciri-ciri keusahawanan dan bantuan kewangan berada di tahap sederhana tinggi. Namun berbeza dengan tahap persepsi masyarakat yang berada di tahap sederhana rendah.

Analisis ujian-t dan ANOVA satu hala terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang menunjukkan hanya terdapat satu dapatan sahaja yang signifikan berdasarkan elemen demografi, iaitu terdapatnya perbezaan signifikan pada kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan berdasarkan faktor jantina. Manakala bagi faktor umur, bilangan adik beradik, dan status perkahwinan tidak mempunyai perbezaan yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Bagi analisis korelasi Pearson pula, kajian ini mendapati bahawa terdapatnya hubungan yang signifikan antara ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Walaubagaimanpun, hubungan di antara pemboleh ubah tidak bersandar dan pemboleh ubah bersandar ini mempunyai tahap kekuatan yang berbeza. Bagi analisis regresi berganda (*stepwise*), kajian ini mendapati hanya tiga faktor yang mempengaruhi kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang, iaitu ciri-ciri

keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga. Dapatan bagi pengujian hipotesis kajian dirumuskan seperti dalam Jadual 4.25

Jadual 4.25

Kesimpulan bagi dapatan pengujian hipotesis

Hipotesis		Diterima/Ditolak	Bentuk Analisis
Ha (1a)	Terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan jantina.	Terima	Statistik inferensi: Ujian-t
Ha (1b)	Terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan umur.	Ditolak	Statistik inferensi: Ujian-t
Ha (1d)	Terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan status perkahwinan	Ditolak	Statistik inferensi: Ujian-t
Ha (1c)	Terdapat perbezaan kecenderungan keusahawanan yang signifikan berdasarkan bilangan adik beradik.	Ditolak	Statistik inferensi: ANOVA
H2	Terdapat hubungan signifikan di antara ciri-ciri keusahawanan dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.	Terima	Statistik inferensi: Korelasi Pearson
H3	Terdapat hubungan signifikan di antara latihan kemahiran dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.	Terima	Statistik inferensi: Korelasi Pearson
H4	Terdapat hubungan signifikan di antara bantuan kewangan dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.	Terima	Statistik inferensi: Korelasi Pearson
H5	Terdapat hubungan signifikan di antara sokongan keluarga dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.	Terima	Statistik inferensi: Korelasi Pearson

Sambungan...

H5	Terdapat hubungan signifikan di antara sokongan keluarga dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.	Terima	Statistik inferensi: Korelasi Pearson
H6	Terdapat hubungan signifikan di antara persepsi masyarakat dan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.	Terima	Statistik inferensi: Korelasi Pearson
H7	Ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga menyumbang terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang secara signifikan	Terima	Statistik inferensi: Regresi Berganda

UUM
Universiti Utara Malaysia

BAB 5

PERBINCANGAN DAN CADANGAN

5.1 PENDAHULUAN

Di dalam bab ini mengandungi lima bahagian iaitu: (1) Ringkasan dapatan kajian; (2) Perbincangan kajian bagi setiap dapatan kepada persoalan kajian (3) Implikasi kajian; (4) Cadangan; (5) Hala tuju kajian dan (6) Kesimpulan.

5.2 RINGKASAN DAPATAN KAJIAN

Kajian ini bertujuan untuk meninjau tahap kecenderungan keusahawanan secara keseluruhan dalam kalangan banduan sabitan serta melihat sumbangan ciri-ciri keusahawanan, bantuan kewangan, sokongan keluarga, latihan kemahiran dan persepsi masyarakat dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Data kajian ini diperolehi daripada soal selidik yang telah dilakukan ke atas 300 orang responden banduan sabitan lelaki dan wanita Penjara Kajang. Penganalisaan data bagi kajian ini adalah secara statistik deskriptif dan inferensi.

Analisis deksriptif digunakan untuk menjawab persoalan kajian satu hingga dua. Analisis deskriptif digunakan adalah untuk melihat tahap kecenderungan keusahawanan secara keseluruhan serta meninjau tahap ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Daripada kajian ini mendapati

bahawa banduan sabitan di Penjara Kajang mempunyai tahap kecenderungan keusahawanan dan tahap latihan kemahiran yang tinggi. Namun begitu, banduan sabitan di Penjara Kajang mempunyai tahap serdahana tinggi terhadap ciri-ciri keusahawanan dan bantuan kewangan. Manakala tahap banduan sabitan terhadap persepsi masyarakat berada di tahap sederhana lemah.

Manakala statistik inferensi pula digunakan untuk menjawab persoalan kajian tiga. ujian-t digunakan untuk mengenal pasti perbezaan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang dengan berdasarkan faktor jantina, umur dan bilangan adik beradik. Manakala, ANOVA sehalu digunakan untuk mengenal pasti perbezaan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan berdasarkan status perkahwinan. Daripada hasil dapatan, didapati bahawa terdapatnya perbezaan yang signifikan antara kecenderungan keusahawanan banduan sabitan terhadap jantina. Namun tidak wujudnya perbezaan yang signifikan antara umur, status perkahwinan dan bilangan adik beradik terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan.

Bagi analisis korelasi Pearson pula digunakan untuk menjawab persoalan kajian lapan, iaitu untuk mengenal pasti hubungan antara pemboleh ubah tidak bersandar (ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, sokongan keluarga, bantuan kewangan dan persepsi masyarakat) dan pemboleh ubah bersandar (kecenderungan keusahawanan). Didapati bahawa, terdapatnya hubungan yang signifikan dalam kecenderungan keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang berdasarkan ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat.

Dalam kajian ini, analisis regresi berganda *stepwise* digunakan untuk menjawab persoalan kajian sembilan. Analisis regresi ini bertujuan untuk melihat pengaruh pemboleh ubah tidak bersandar (ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, sokongan keluarga, bantuan kewangan dan persepsi masyarakat) terhadap pemboleh ubah bersandar (kecenderungan keusahawanan). Melalui analisis regresi didapati bahawa hanya tiga pemboleh ubah yang mempengaruhi kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan, iaitu ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga. Perbincangan mengenai dapatan kajian ini akan dikupaskan dalam bahagian seterusnya.

5.3 PERBINCANGAN KAJIAN

5.3.1 Tahap Kecenderungan Keusahawanan Banduan Sabitan Penjara Kajang

Secara umumnya, kecenderungan keusahawanan adalah sebagai satu faktor motivasi pada individu untuk memulakan perniagaan. Kajian ini mendapati bahawa tahap kecenderungan keusahawanan terhadap banduan sabitan Penjara Kajang adalah berada pada tahap tinggi (4.12). Ini menunjukkan banduan sabitan mempunyai potensi yang tinggi untuk dibentuk menjadi usahawan. Hasil kajian ini adalah agak berbeza dengan kajian yang dilakukan oleh Siti Nur Aisyah (2014), terhadap 160 orang asli di Kampung Lunuk Legong mendapati terdapatnya kecenderungan keusahawanan yang sederhana tinggi, namun berpotensi untuk dibentuk menjadi usahawan. Begitu juga dengan hasil kajian yang telah dijalankan oleh Natifah (2006) terhadap pelajar jurusan Perakaunan Kolej Matrikulasi Pulau Pinang yang mendapati tahap kecenderungan keusahawanan pada sederhana tinggi dalam kalangan pelajar.

Kajian ini juga agak berbeza dengan oleh kajian Roslan Hussin (2003) ke atas 42 pelajar-pelajar Sekolah Menengah Agama Rakyat di Perak. Tahap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan pelajar sekolah agama ini adalah sederhana tinggi namun berpotensi untuk dibentuk menjadi usahawan.

Secara kesimpulannya, banduan sabitan mempunyai kecenderungan keusahawanan pada tahap yang tinggi dan ini bermakna mereka berpotensi untuk dibentuk untuk menjadi usahawan. Program-program keusahawanan dan latihan kemahiran yang diperolehi oleh banduan sabitan semasa berada di penjara dapat membentuk ciri-ciri keusahawanan dalam diri setiap banduan sabitan seperti bersikap kreatif dan inovatif. Selain daripaa itu, pendedahan banduan sabitan terhadap program-program keusahawanan seperti Program Sejahtera dan My Pride dapat meningkatkan minat serta motivasi kepada banduan sabitan terhadap keusahawanan.

5.3.2 Tahap Ciri Keusahawanan, Latihan Kemahiran, Bantuan Kewangan, Sokongan Keluarga Dan Persepsi Masyarakat Dalam Kalangan Banduan Sabitan Penjara Kajang

Dalam kajian ini didapati bahawa bahawa faktor sokongan keluarga dalam kalangan banduan Sabitan Penjara Kajang adalah pada tahap tinggi. Ini kerana banduan sabitan memerlukan individu yang terdekat dan mengenali mereka, iaitu keluarga untuk mendapatkan sokongan dan nasihat supaya mereka lebih berkeyakinan dan bersemangat. Ini disokong oleh dapatan Lloyd (1954) yang menyatakan bahawa sokongan keluarga memberi kesan positif terhadap kejayaan banduan bermula dari dalam penjara lagi di mana banduan akan bersikap kreatif dan inovatif berbanding

banduan yang kurang menerima sokongan keluarga. Nelson et al., (1999) juga turut menyatakan bahawa, individu yang mempunyai sokongan keluarga yang tinggi dapat memberikan semangat dan idea yang baru terhadap keusahawanan.

Selain daripada sokongan keluarga, kajian ini juga mendapati latihan kemahiran yang diterima oleh banduan sabitan Penjara Kajang adalah pada tahap tinggi. Dapatan ini adalah selari dengan kajian lepas oleh Ove (1998) yang menyatakan bahawa individu yang terdedah kepada program latihan kemahiran lebih berkeyakinan dan cenderung terhadap keusahawanan berbandingkan dengan individu yang tidak mengikuti program latihan kemahiran. Ianya disokong oleh dapatan kajian Zaidatol et al., (2000) yang menyatakan bahawa seseorang individu atau usahawan yang ingin berjaya dalam keusahawanan perlu belajar dengan mengikuti kursus kemahiran, seminar dan sebagainya. Manakala menurut Ronstadt (1988) menyatakan latihan kemahiran juga mempengaruhi usahawan dalam mengenal pasti peluang. Banduan sabitan Penjara Kajang telah didedahkan dengan pelbagai aktiviti latihan kemahiran seperti bertukang, menenun batik dan sebagainya. Aktiviti latihan kemahiran ini dapat meningkatkan lagi semangat dan kecenderungan mereka dalam bidang keusahawanan.

Seterunya kajian ini mendapati ciri-ciri keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang adalah pada tahap sederhana tinggi. Menurut Krauss dan Frese (2005), ciri-ciri keusahawanan adalah pencetus kepada kecenderungan keusahawanan. Individu yang mempunyai ciri-ciri keusahawanan dapat menjadikan individu tersebut sebagai seorang usahawan dan melalui proses latihan kemahiran dapat memberi kesan kepada personaliti individu terhadap kerjaya keusahawanan

(McCelelland, 1961; Brockhaus, 1980; Krueger at al., 2000). Selari dengan kajian ini, latihan kemahiran yang diperolehi oleh banduan sabitan di Penjara Kajang akan mendorong proses kreativiti dan inovatif terhadap diri setiap banduan di mana mereka dapat menyalirkan idea-idea baru untuk mencipta sesuatu yang baru, contohnya dalam proses pembuatan resepi kek dan hasil kraftangan.

Dalam kajian ini, walaupun banduan sabitan telah didedahkan dengan latihan kemahiran dan program-program keusahawanan namun mereka kurang berkeyakinan untuk meneruskan kehidupan apabila mereka bebas kelak dari penjara. Ini adalah kerana persepsi masyarakat yang negatif dan tiada sokongan keluarga atau kenalan yang terdekat menyebabkan mereka tidak berpeluang untuk mencari peluang perniagaan walaupun mereka mempunyai kecenderungan keusahawanan yang tinggi.

Selain daripada itu, keyakinan diri adalah berkait rapat dengan pengalaman (Taramisi, 2009) dan inovasi seseorang individu (Prinsky, 2013). Menurut Ronstadt (1988) pula menyatakan bahawa keyakinan diri mempunyai hubungan dalam mengenal pasti peluang. Berdasarkan konteks banduan sabitan Penjara Kajang, latihan kemahiran yang diterima oleh banduan sabitan boleh memberikan mereka keyakinan diri untuk menghasilkan sesuatu yang baru dan berkeyakinan untuk memulakan kehidupan dengan mencari peluang pekerjaan atau peluang perniagaan. Ini kerana banduan yang mempunyai keyakinan diri yang tinggi lebih mudah untuk memperolehi maklumat dan mengenal pasti peluang pekerjaan (Manev et al., 2005).

Dalam kajian ini juga mendapati bahawa persepsi masyarakat terhadap banduan sabitan Penjara Kajang adalah pada tahap sederhana tinggi. Menurut Sharifah Nazira

(2012), sekiranya banduan mempunyai kecenderungan keusahawanan yang tinggi, maka penglibatan diri dalam kalangan masyarakat haruslah tinggi. Ini kerana, pergaulan serta persepsi masyarakat terhadap individu akan meningkatkan keyakinan individu tersebut untuk memperolehi maklumat yang berkaitan dengan keusahawanan (Hanzen, 1995). Namun persepsi masyarakat yang sering negatif terhadap banduan menyebabkan mereka berasa kurang berkeyakinan terhadap diri mereka malah boleh membantutkan peluang keusahawanan. Hal ini adalah kerana banduan merupakan individu yang amat sensitif dan mudah menghadapi tekanan sosial daripada persekitaran (Fauziah, 2008; NazrueI, 2000; Ruslina 2004; Cummings, Gardon & Marlatt, 1980).

Oleh itu, banduan sabitan di Penjara Kajang yang telah memperolehi pelbagai latihan kemahiran dan mempunyai keyakinan terhadap memulakan perniagaan akan berasa terjejas dan kurang berkeyakinan sekiranya persepsi masyarakat terhadap mereka adalah negatif. Situasi ini akan menyebabkan mereka lebih gemar untuk bersama dengan kelompok mereka dan menjadikan peluang untuk memperolehi maklumat dan peluang keusahawanan terbatas dalam kalangan banduan sabitan.

Dalam kajian ini didapati bahawa bantuan kewangan mempunyai tahap yang sederhana tinggi terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Bantuan kewangan amat diperlukan oleh individu yang ingin memulakan perniagaan, begitu juga dengan banduan. Namun status mereka sebagai banduan membuatkan mereka kurang berkeyakinan untuk memohon bantuan kewangan melalui badan-badan kerajaan atau swasta dan mereka cenderung untuk meminta bantuan kewangan melalui keluarga. Ini disokong oleh dapatan kajian oleh

Alison Rieple (1998) terhadap banduan dan program keusahawanan mendapati bahawa bekas banduan yang ingin memulakan perniagaan mempunyai masalah untuk mencari peluang perniagaan dan mempunyai keyakinan diri yang rendah terutamanya apabila ingin memohon bantuan kewangan daripada pihak bank disebabkan oleh rekod jenayah mereka yang lampau. Hal ini akan menyebabkan banduan sukar untuk memulakan perniagaan dan membatalkan niat perniagaan mereka.

5.3.3 Perbezaan Kecenderungan Keusahawanan Banduan Sabitan Penjara Kajang Berdasarkan Faktor Demografi.

Kajian terhadap perbezaan kecenderungan keusahawanan berdasarkan faktor-faktor demografi banduan sabitan melibatkan empat faktor demografi, iaitu jantina, umur, bilangan adik beradik dan status perkahwinan. Berdasarkan hasil penganalisan data, didapati bahawa hanya satu faktor demografi sahaja, iaitu faktor jantina yang menunjukkan perbezaan yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Kajian ini mendapati terdapatnya perbezaan signifikan di antara jantina banduan sabitan Penjara Kajang terhadap kecenderungan keusahawanan. Namun, menurut Shinnar (2009) dan Wan Syukry (2004) menyatakan bahawa tiada perbezaan yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan di antara lelaki dan wanita. Walaubagaimanapun, kajian ini menolak pernyataan Shinnar dan Wan Syukry memandangkan dapatan kajian terhadap jantina dalam kalangan banduan sabitan menunjukkan wujudnya perbezaan signifikan terhadap kecenderungan

keusahawanan. Kajian ini disokong oleh dapatan kajian Kennedy et al., (2003) dan juga Ishfaq et al., (2011) yang menyatakan bahawa terdapatnya perbezaan yang signifikan di antara jantina di mana lelaki lebih cenderung daripada wanita terhadap keusahawanan.

Manakala dari segi umur, kajian ini mendapati bahawa tidak terdapatnya perbezaan yang signifikan di antara umur dengan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan. Namun, berdasarkan Lengyel (2009) menyatakan bahawa kebanyakan lingkungan umur antara 22 tahun hingga 45 tahun berpontesi tinggi untuk memulakan perniagaan berbanding dengan umur antara 35 tahun hingga 45 tahun. Kajian daripada De Rok et al., (2010) juga turut menyatakan terdapatnya hubungan yang signifikan di antara umur dengan kecenderungan keusahawanan, iaitu individu yang berumur 25 tahun hingga 44 tahun mempunyai kecenderungan lebih tinggi dalam keusahawanan. Namun kajian ini menyangkal hasil dapatan Lengyel (2009) dan De Kok et al., (2010) kerana faktor demografi umur banduan sabitan tidak menunjukkan perbezaan yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan. Kajian ini sejajar dengan hasil dapatan Muhammad Safizal (2003) terhadap pelajar MBA di UUM mendapati bahawa umur tidak menunjukkan apa-apa hubungan yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan.

Hasil dapatan bagi faktor demografi status perkahwinan bagi banduan sabitan pula mendapati bahawa tidak terdapat hubungan yang signifikan dengan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Berdasarkan kajian ini, banduan sabitan yang berkahwin, duda dan janda mencatatkan skor min 4.14, diikuti dengan skor min belum berkahwin 4.10. Kajian ini sejajar dengan hasil dapatan kajian Besnik (2009) terhadap tenaga buruh di Kosava, mendapati bahawa

tidak terdapatnya perhubungan yang signifikan antara status perkahwinan dan ianya tidak memberi kesan kepada kebarangkalian untuk menjadi usahawan.

5.3.4 Hubungan Antara Ciri-Ciri Keusahawanan, Latihan Kemahiran, Bantuan Kewangan, Sokongan Keluarga Dan Persepsi Masyarakat Terhadap Kecenderungan Keusahawanan Banduan Sabitan Penjara Kajang

Secara umumnya, ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat merupakan faktor-faktor penting yang mendorong individu untuk menceburi bidang keusahawanan. Kajian ini mendapati bahawa ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat mempunyai hubungan yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Berdasarkan analisis korelasi Pearson yang telah dijalankan dalam kajian ini, hasil diperolehi berdasarkan nilai pekali Pearson (r) menunjukkan faktor ciri keusahawanan banduan sabitan mempunyai pengaruh sederhana yang signifikan dengan kecenderungan keusahawanan (0.571). Ia diikuti oleh faktor latihan kemahiran (0.515). Seterusnya faktor sokongan keluarga banduan sabitan (0.423). Manakala faktor persepsi masyarakat mempunyai hubungan pengaruh sederhana lemah yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan (0.206). Bagi faktor bantuan kewangan pula mempunyai hubungan lemah yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang (0.191).

Walaupun, berdasarkan analisis regresi berganda *stepwise* yang dijalankan, menunjukkan daripada kelima-lima pemboleh ubah tidak bersandar hanya tiga pemboleh ubah yang menyumbang secara signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan, iaitu ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga. Ketiga-tiga pemboleh ubah ini menyumbang sebanyak 40.8 peratus tahap kecenderungan keusahawanan. Pemboleh ubah ciri keusahawanan menunjukkan pengaruh yang positif dan lebih kuat, iaitu nilai beta 0.360 berbanding pemboleh ubah latihan kemahiran dengan nilai beta 0.248. Ini diikuti dengan pemboleh ubah sokongan keluarga dengan nilai beta 0.190 terhadap kecenderungan keusahawanan banduan sabitan Penjara Kajang.

Dapatan kajian ini disokong dengan dapatan kajian oleh Kranss dan Freese (2005) yang menyatakan bahawa ciri-ciri keusahawanan adalah pencetus kepada kecenderungan keusahawanan. Dapatan kajian ini juga selari dengan kajian Krueger et al., (2000) yang menyatakan bahawa ciri-ciri keusahawanan mempengaruhi individu dalam melakukan perniagaan. Dalam kajian ini, tiga personaliti telah dipilih untuk mengkaji profil ciri-ciri keusahawanan banduan sabitan, iaitu inovasi dan kreativiti, keyakinan diri serta mengenal pasti peluang. Ianya selari dengan dapatan Wilson et al., (2007) yang menyatakan bahawa ciri-ciri yang perlu ada pada seseorang usahawan ialah inovatif, berkeyakinan diri dan mampu mengenal pasti peluang.

Hasil dapatan bagi faktor latihan kemahiran dari kajian ini juga selari dengan dapatan kajian Suhaini et al., (2013) terhadap usahawan kecil-kecilan MARA di Perlis yang mendapati bahawa program latihan kemahiran mempengaruhi individu untuk memulakan perniagaan. Begitu juga hasil dapatan Petridou et al., (2009) yang

melaporkan terdapatnya hubungan yang positif antara latihan kemahiran dan kecenderungan keusahawanan.

Dari segi sokongan keluarga dapatan kajian ini adalah selari dengan Rajani Sarada (2008) menyatakan bahawa sokongan keluarga adalah faktor penting bagi individu yang ingin memulakan perniagaan. Hasil dapatan kajian ini juga selari dengan Ishfaq et al., (2011) dan Shamsul Hana (2011) yang melaporkan bahawa sokongan keluarga mempunyai pengaruh besar terhadap keusahawanan. Disamping itu, menurut Lisa. et al., (2006) menyatakan faktor sokongan keluarga amat diperlukan terhadap banduan. Hasil dapatan Solomon et al., (2001) dan Western et al., (2001) juga turut mendapati bahawa kebanyakan bekas banduan lebih memerlukan sokongan dan pertolongan daripada keluarga untuk mencari peluang perniagaan.

Dari sudut bantuan kewangan, hasil dapatan kajian mendapati bahawa terdapatnya hubungan lemah yang signifikan di antara bantuan kewangan dan kecenderungan keusahawanan. Ini disokong oleh dapatan kajian Christy et al., (2003) yang menyatakan bahawa bantuan kewangan adalah satu cabaran bagi banduan. Menurut kajian beliau, banduan sukar memperolehi bantuan kewangan dan hanya 40 peratus bekas banduan yang berjaya memperolehi bantuan kewangan.

Dari segi persepsi masyarakat, menurut Jenssen dan Koeing (2002) menyatakan bahawa persepsi masyarakat dengan perniagaan memainkan peranan yang penting dalam proses keusahawanan. Ianya turut disokong oleh Hanson (1995) yang menyatakan bahawa persepsi masyarakat dan pergaulan dengan individu meningkatkan lagi keyakinan individu dan memberi peluang untuk memperolehi maklumat berkaitan keusahawanan. Namun, dapatan kajian ini mendapati

terdapatnya hubungan sederhana lemah yang signifikan berkaitan persepsi masyarakat terhadap banduan sabitan dengan kecenderungan keusahawanan. Ini selari dengan dapatan Fauziah (2008) yang menyatakan bahawa kebanyakan bekas banduan merupakan individu yang kurang bergaul kerana sifat yang amat sensitif, mudah beremosi serta mudah menghadapi tekanan sosial.

5.4 IMPLIKASI KAJIAN

Terdapat beberapa implikasi hasil daripada kajian ini. Dari segi teori, kajian ini memberi pemahaman yang baik mengenai faktor-faktor yang mempengaruhi kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Penyelidik menggunakan *Theory Planed Behaviour* Ajzen (1991) bagi mengenal pasti faktor yang mempengaruhi kecenderungan keusahawanan.

Secara umumnya hasil daripada kajian ini menyokong *Theory Planed Behaviour* Ajzen (1991) dalam mengenal pasti kecenderungan keusahawanan banduan sabitan. Kajian ini menunjukkan elemen *Theory Planed Behaviour* Ajzen (1991), iaitu sikap terhadap perilaku, norma subjektif dan darjah kawalan tingkah laku dapat menentukan kecenderungan keusahawanan. Menurut *Theory Planed Behaviour* Ajzen (1991), menyatakan bahawa sikap terhadap perilaku adalah dipengaruhi oleh keyakinan individu. Individu yang mempunyai keyakinan diri yang tinggi mempunyai tahap kecenderungan keusahawanan yang tinggi. Keyakinan diri ini dipengaruhi oleh norma subjektif, iaitu pandangan orang-orang yang berdekatan dengan individu tersebut dan ianya akan mempengaruhi perilaku individu tersebut. Ini berkait rapat dengan darjah kawalan tingkah laku dimana sikap terhadap perilaku

dan norma subjektif akan mengerakkan tingkah laku individu ke arah yang diinginkan.

Teori ini dapat dikaitkan dengan banduan sabitan Penjara Kajang. Dimana banduan sabitan mempunyai sikap terhadap perilaku, iaitu ciri-ciri keusahawanan yang sederhana tinggi. Namun persepsi masyarakat (norma subjektif) terhadap mereka adalah pada tahap sederhana rendah. Ini mempengaruhi tingkah laku mereka dan menyebabkan kecenderungan keusahawanan seseorang banduan semakin kurang. Walaubagaimanapun, dalam kajian ini kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan berada pada tahap tinggi. Ini kerana terdapat faktor-faktor lain yang menyumbangkan kepada kecenderungan keusahawanan, iaitu latihan kemahiran dan sokongan keluarga.

Dari segi praktikal kajian ini memberi implikasi kepada pemahaman badan-badan organisasi seperti penjara mengenai kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan. Badan-badan organisasi yang berkaitan dengan banduan dapat menyediakan latihan kemahiran yang sesuai bagi meningkatkan lagi kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan. Memandangkan dapatan kajian ini menunjukkan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan adalah tinggi, justeru itu, latihan kemahiran, program-program keusahawanan dan pendidikan keusahawanan perlu dipertingkatkan dan dilaksanakan secara terancang terhadap banduan sabitan. Ini dapat memberi laluan kepada banduan sebagai kesedian untuk mereka menjadikan bidang keusahawanan sebagai kerjaya pilihan selepas mereka keluar dari penjara kelak.

Kajian ini juga memberi implikasi kepada keluarga dan masyarakat. Melalui kajian ini didapati bahawa keluarga banduan dan persepsi masyarakat mempengaruhi dan memainkan peranan penting dalam kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan. Oleh itu, program-program motivasi dan kesedaran keluarga terhadap banduan perlu didedahkan kepada keluarga banduan dan masyarakat. Ini dapat memupuk kesedaran dan penerimaan masyarakat terhadap banduan.

Selain itu, kajian ini juga memberi implikasi terhadap polisi kerajaan. Pihak kerajaan terutamanya Jabatan Penjara Malaysia perlu menyediakan latihan kemahiran yang bersesuaian kepada banduan untuk mereka bersedia menjadi usahawan kelak. Latihan kemahiran juga perlu bersesuaian dengan perkembangan teknologi semasa. Dengan ini dapat mengubah mentaliti masyarakat serta dengan adanya kemahiran yang bersesuaian dapat meningkatkan lagi kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan.

5.5 CADANGAN

Setelah membentangkan dapatan kajian ini, beberapa cadangan dapat dikemukakan untuk meningkatkan kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Pihak Kementerian Keselamatan Dalam Negeri Malaysia (KDNM) bersama dengan Jabatan Penjara Malaysia (JPM) digalakkan untuk terus mengatur program-program secara terancang yang dapat meningkatkan dan membentuk budaya keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan. Selain daripada itu, pihak JPM haruslah meningkatkan dan mempelbagaikan latihan vokasional dan perkhidmatan mengikut perkembangan dan permintaan semasa.

Pada peringkat awal mereka perlu didedahkan dengan elemen-elemen keusahawanan. Sepanjang tempoh banduan sabitan berada di dalam penjara, mereka juga perlu diberi pendedahan dan juga pemahaman berkaitan dengan kepentingan, kaedah penghasilan serta kaedah pemasaran produk komersial secara teori. Peringkat seterusnya, mereka perlulah diajar cara untuk menghasilkan dan menjual produk komersial secara praktikal. Setelah melepasi peringkat-peringkat tersebut dan setelah mereka dibebaskan dari penjara, mereka perlulah diberi sokongan berbentuk modal pada peringkat permulaan perniagaan, pemantauan secara berterusan serta mempromosikan produk penghasilan mereka melalui program-program promosi.

Langkah ini juga dilihat akan menjadi budaya dan meningkatkan lagi tahap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan yang masih berada di dalam penjara. Pihak penjara perlu memantau setiap tiga tahun terhadap bekas-bekas banduan yang memulakan perniagaan kerana mengikut kajian-kajian lepas, perniagaan yang telah berjaya mempromosikan produk atau perniagaan sekurang-kurangnya tiga tahun boleh dikirakan berjaya dalam perniagaan (Armanurah, 2014).

Untuk meningkatkan ciri-ciri keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan, JPM dengan sokongan Kementerian perlu mengadakan program-program integrasi yang berasaskan modul keusahawanan dengan mensasarkan penglibatan golongan banduan sabitan yang dipilih berdasarkan minat mereka terhadap bidang perniagaan. Modul ini perlulah lebih komprehensif dan bersepadu dengan matlamat perlaksanaanya. Banduan sabitan yang telah terpilih ini diharapkan dapat membawa perubahan ke dalam masyarakat mereka. Sasaran juga perlu diletakkan sebagai garis ukur pencapaian kejayaan perlaksanaan program ini. Selain daripada itu, JPM perlu

memberi latihan kemahiran yang selari dengan perkembangan teknologi serta melakukan saringan minat terhadap banduan sabitan. Saringan minat yang bersesuaian dengan minat banduan dapat meningkatkan lagi kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan.

Program berkaitan dengan kesedaran penerimaan masyarakat terhadap banduan juga haruslah dipertingkatkan dengan lebih aktif bagi membantu golongan penghuni penjara untuk kembali ke pangkuan masyarakat. Program khidmat masyarakat dapat mengalakkan masyarakat turut sama membantu dan memberi khidmat sokongan kepada banduan setelah dibebaskan. Menerusi program kemasyarakatan ini juga dapat mengurangkan stigma masyarakat terhadap golongan ini sekali gus mengurangkan kadar jenayah berulang.

Selain itu, JPM boleh melaksanakan program mentor mentee keusahawanan terhadap banduan. Program mentor mentee ini adalah bertujuan untuk berintegrasi di antara mentor, iaitu terdiri daripada usahawan berjaya dan mentee, iaitu para banduan sabitan. Program ini akan melibatkan tindakan seperti membimbing, menyokong dan memberi nasihat berkaitan dengan keusahawanan. Mentor bukan sahaja menitikberatkan mantee (banduan sabitan) dan perhubungan psikologi menteenya, tetapi juga membimbing, memberi penghargaan, kasih sayang dan mengasah kemahiran -kemahiran lain seperti membuat keputusan, menghadapi masalah atau mengatasi tekanan dan berusaha membimbing menteenya menjadi individu yang berguna kepada masyarakat dan negara.

Lanjutan dari itu, JPM dan pihak Insituti Pengajian Tinggi (IPT) perlu bekerjasama dalam meningkatkan kecenderungan banduan terhadap keusahawanan melalui program dan aktiviti keusahawanan. Bekas banduan yang telah menjadi usahawan juga digalakkan untuk menyertai program motivasi untuk berkongsi pengalaman tenang kehidupan dalam penjara di sekolah-sekolah dan insituti pengajian tinggi seluruh negara. Ini dapat memberi kesedaran dan mengubah stigma masyarakat terhadap para banduan.

Selain itu, bantuan kewangan juga perlu diberi kepada banduan. Bantuan kewangan seperti dana atau pinjaman kewanga khas untuk banduan dapat membantu banduan untuk memulakan perniagaan selepas bebas dari penjara kelak. Oleh itu, kajian ini akan mencadangkan pemberian bantuan modal daripada badan-badan yang berkaitan kepada banduan ini supaya mereka ini tidak disisihkan daripada masyarakat berikutan kesukaran mereka mendapatkan bantuan untuk meneruskan kehidupan di luar. Apa yang boleh diketengahkan disini ialah sekiranya pihak yang berkaitan bersetuju untuk memberikan bantuan modal ini diharapkan pihak tersebut dapat membuat pemantauan berterusan kepada banduan yang terlibat serta mengadakan kursus secara berkala supaya mereka dapat mengekalkan prestasi dari semasa ke semasa.

Selain itu, pengukuhan jati diri melalui program keagamaan juga dilihat menjadi tunggak utama kejayaan seseorang. Begitu juga kepada bekas dan bekas banduan dnegan menganjurkan program motivasi supaya golongan ini tidak akan lalai dalam menjalankan amanah yang diberikan.

Kajian ini juga dilihat akan memberi peluang kepada pihak penjara untuk mendapatkan sumber bantuan bagi mempelbagaikan program vokasional. Produk-produk yang dihasilkan oleh banduan di penjara dilihat dapat memberi keuntungan kepada pihak penjara terutamanya dari sudut sara diri banduan. Disamping menambahkan pendapatan pihak penjara, produk yang dihasilkan juga dapat digunakan semula oleh banduan dan secara tidak langsung menjimatkan kos pengurusan yang semakin meningkat.

Antara cadangan lain yang difikirkan sesuai adalah JPM perlu terus memantau bekas banduan yang telah dibebaskan dengan mewujudkan perniagaan agar mereka dapat terus berdikari. Menurut Zainuddin dan Farhana (2008), golongan banduan adalah golongan yang terlatih dan mempunyai kemahiran bekerja dengan baik setelah mereka menjalani latihan vokasional. Oleh itu, jabatan penjara boleh menganjurkan beberapa program keusahawanan kepada bekas banduan yang berpotensi contohnya, projek usahawan berkelompok dengan menubuhkan bengkel di luar penjara yang mana mereka diberikan gaji berdasarkan kerja yang mereka hasilkan ataupun menyediakan tempat untuk mereka berniaga secara kecil-kecilan serta membantu memasarkan produk yang dihasilkan.

5.6 HALA TUJU KAJIAN AKAN DATANG

Pengkaji mencadangkan agar skop kajian masa hadapan terhadap kecenderungan keusahawanan banduan sabitan diperluaskan lagi ke seluruh Malaysia dengan membandingkan hasil kajian dari setiap negeri. Selain daripada itu, kajian masa hadapan juga perlulah mengkaji hubungan ciri-ciri keusahawanan secara terperinci dengan mengambil kira seperti lokus kawalan dan keberanian mengambil risiko supaya mendapat keputusan yang lebih menyeluruh dan mantap terhadap kecenderungan keusahawanan. Faktor-faktor yang menghalang kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan juga perlu dikaji kerana ianya boleh memberikan sumbangan terhadap usaha mempertingkatkan keusahawanan golongan banduan sabitan.

5.7 KESIMPULAN

Secara keseluruhan kajian ini mendapati kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang berada pada tahap tinggi. Selain daripada itu, tahap latihan kemahiran dan sokongan keluarga dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang juga berada pada tahap tinggi. Manakala tahap ciri-ciri keusahawanan, bantuan kewangan dan persepsi banduan sabitan Penjara Kajang berada pada tahap sederhana tinggi. Dapatan kajian ini juga mendapati terdapat perbezaan yang signifikan dalam kecenderungan keusahawanan berdasarkan faktor demografi jantina. Walaubagaimanapun, tidak terdapat perbezaan yang signifikan terhadap kecenderungan keusahawanan berdasarkan umur, bilangan adik beradik dan status perkahwinan.

Analisis korelasi Pearson pula menunjukkan terdapat hubungan yang signifikan antara ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran, bantuan kewangan, sokongan keluarga dan persepsi masyarakat terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang. Analisis regresi berganda pula menunjukkan bahawa ciri-ciri keusahawanan, latihan kemahiran dan sokongan keluarga mempunyai pengaruh terhadap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan Penjara Kajang.

Dapat disimpulkan bahawa golongan banduan sabitan ini mempunyai keinginan untuk mengubah kehidupan mereka dan cenderung untuk memulakan perniagaan. Pengkaji melihat bahawa usaha untuk menggalakkan banduan sabitan menceburi bidang keusahawanan boleh mencapai kejayaan sekiranya kemahiran keusahawanan disalurkan mengikut minat keusahawanan mereka. Kecenderungan keusahawanan banduan dapat dipertingkatkan lagi dengan adanya sokongan serta bantuan daripada kerajaan dan masyarakat.

Kajian ini telah memberi gambaran tentang tahap kecenderungan keusahawanan dalam kalangan banduan sabitan secara umum. Kajian ini juga dapat dijadikan sumber rujukan pembangunan keusahawanan kepada banduan sabitan Penjara Kajang dan pihak-pihak yang berkaitan.

RUJUKAN

Abdul Azizi,A.L.,Mohd Abdullah,J,Mohd Azlan,Y,Osman,J.,dan Syahra,H. (2011),
Asas Keusahawanan Pengurusan Kecil dan Sederhana. Kelantan, Universiti
Malaysia Kelantan.

Abu Bakar Hamed, Abdullah Abdul Ghani, Nor Ainin Abu Bakar, Ahmad Bashir
Aziz & Mohd Fauzwadi. (2009). Pembentukan model nilai kerja Islam dalam
perkhidmatan awam. Laporan akhir projek penyelidikan Kolej Perniagaan,
Universiti Utara Malaysia.

Abu Bakar Hamed & Muhammad Shukri Bakar. (2008). Personaliti keusahawanan
dan kecenderungan memulakan perniagaan: Perbandingan pelajar
Bumiputera dan Bukan Bumiputera di Universiti Utara Malaysia.
Konvensyen Keusahawanan Islam (ICEPS) 14-17 Februari 2008. USIM,
Bandar Baru Nilai, Negeri Sembilan.

Adalist-Estrin A. (1994). Family support and criminal justice. In Putting Families
First: America's Family Support Movement and the Challenge of Change, ed.
SL Kagan, B Weissbourd, pp.161-85. San Francisca: Jossey-Bass

Adam K. (1992). Adjusting to prison life. In Crime and Justice: A review Research,
Vol.16, ed. M Tonry, pp.275-539. Chicago: Univ.Chicago Press

Ahl, H. (2006), "Why research on women entrepreneurs needs new directions",
Entrepreneurship Theory & Practice, Vol. 30 No. 5, pp. 595-621.

Ahmad Yasruddin Md Yasin, Nik Abdul Aziz Nik Mahmood and Nik Azyyati Nik Jaafar. (2011). Students' entrepreneurial inclination at a Malaysian Polytechnic: a preliminary investigation. *International Education Studies*, 4(2), 198-205.

Akta Dadah Berbahaya: Langkah-Langkah Pencegahan Khas. (1985). Undang-undang Malaysia Persuruhjaya Penyemak Undang-undang, Malaysia di Bawah Kuasa Akta Penyemakan Undang-undang 1968. (2010)

Ajzen, I. & Fishbein, M. (1977). Attitude-behavior Relations: A Theoretical Analysis and Review of Empirical Research. *Psychological Bulletin*, 84(5), 888-918

Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.

Akeredolu-Ale, E.O. (1975), *The underdevelopment of indigenous entrepreneurs in Nigeria*, Ibadan: University Press.

Alexei, T. and Kolvereid, L. (1999), "Self-employment intentions among Russian students", *Entrepreneurship and Regional Development*, Vol. 11 No. 3, pp. 269-71.

Alison Rieple. (1998). Offenders and Entrepreneurship. *European Journal on Criminal Policy and Research*, Vol. 6, pp. 235-256.

Alschuler, A.S. (1969), "Psychological education", *Journal of Humanistic Psychology*, Spring.

Alsos, G.A & Kaikkonen V. (2004). *Opportunity recognition and prior knowledge: A study of experienced entrepreneurs*. NCSB 2004 Conference 13th Nordic Conference on Small Business Research.

Armanurah, M. (2014). *Penilaian Pelaksanaan Program Siswaniaga Universiti Kebangsaan Malaysia*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.

Armanurah Mohamad & Awanis Ku Ishak. (2013). *Menerokai Tahap Pemupukan Pemikiran Keusahawanan Pelajar di Institusi Pengajian Tinggi Awam di Malaysia: Kes Program Wise*. Prosiding Seminar Hasil Penyelidikan Sektor Pengajian Tinggi Awam 2013.hlm.1096- 1108.

Athayde, R. (2009), "Measuring enterprise potential in young people", *Entrepreneurship: Theory and Practice*, Vol. 33 No. 2, pp. 481-500.

Autio, E., Keeley, R.H., Klofsten, M., Parker, G.G.C. and Hay, M. (2001), "Entrepreneurial intent among students in Scandinavia and in the USA", *Enterprise and Innovation Management Studies*, Vol. 2 No. 2, pp. 145-60.

Azrain Nasyrah Mustapa, (2010). Pengenalan Kepada Keusahawanan in Rosli Mahmood, Azrain, Rosli, Mohd Yusop, Norria, Syahrina, Ahmad Khairi, Hoe Chee Yee, Shamsul Huda, Muhammad Shukri, Shiza Sa'atar, Lily Julienti, Habshah (2nd Edition). *Prinsip –prinsip Keusahawanan*. Cengage Learning Asia Pte Ltd.

Babbie, E. (2007). *The Practise of Social Science Reseacrh*. Ed. Ke-11. California: Wadsworth.

Baharu Kemat, Mohammed Zain & Nita Edama, (2012), Entrepreneurship intention: An empirical intentic, *Journal Of Developmental Entrepneurship*, 11(2), 157-167.

Bailey.K.D (Terj: Hashim Awang) (1992). *Kaedah Penyelidikan Sosial*. Edisi Kedua. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 21-30.

Bandura, A. (1977), “Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioural change”, *Psychological Review*, Vol. 84 No. 2, pp. 191-215

Baron, R.A., Markman, G.D. and Hirsa, A. (2001), “Perceptions of women and men as entrepreneurs: evidence for differential effects of attributional augmenting”, *Journal of Applied Psychology*, Vol. 86 No. 5, pp. 923-929.

Besnik A. Krasniqi, (2009), "Personal, household and business environmental determinants of entrepreneurship", *Journal of Small Business and Enterprise Development*, Vol. 16 Iss 1 pp. 146 – 166

Bird, B. (1988). Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case for Intention, *Academy of Management Review*, Vol.13, pp. 442-453

Bird, B. & Jelinek, M. (1988). The Operation of Entrepreneurial Intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 17(1), 21-29.

Birley, S. (1985), "The role of networks in the entrepreneurial process", *Journal of Business Venturing*, Vol. 1, pp.107-17

Blanchflower, D.G., Oswald, A.J. and Stutzer, A. (2001), "Latent entrepreneurship across nations", *European Economic Review*, Vol. 45 Nos 4-6, pp. 680-691.

Bonta J, Gendreau P. (1990). Reexamining the cruel and unusual punishment of prison life. *Law Hum. Behav.* 14:347-72

Boyd, N.G. & Vozikis, G.S. (1994). The Influence of Self-efficacy on the Development of Entrepreneurial Intentions and Actions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(4), 63-77.

Brockhaus, R.H. Sr (1982), "*The psychology of the entrepreneur*", in Kent, C.A., Sexton, D.L. and Vesper, K.H. (Eds), *Encyclopedia of Entrepreneurship*, Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, p. 39-57

Brown, S., Farrell, L. and Harris, M. (2003), "*Who are the self-employed? A new approach*", working paper no. 11, Monash University, Melbourne.

Busenitz, L., West, G.P. III, Shepherd, D., Nelson, T., Chandler, G.N. and Zacharakis, A. (2003), "Entrepreneurship research in emergence: past trends and future directions", *Journal of Management*, Vol. 29 No. 3, pp. 285-308.

Bygrave, W.D., (1989) "The entrepreneurship paradigm (I): a philosophical look at its research methodologies", *Entrepreneurship: Theory and Practice*, Vol. 14, pp. 7-26.

Cantillon, R. (1931). *Essai Sur La Nature du Commerce an General*. London. UK: MacMillan

Cantillon, R. (1931), "The Circulation and Exchange of Goods and Merchandise:", Chapter 13 of Higgs, H.(Ed), *Essai sur la Nature du Commerce en General*, Macmillan,London.

Charney, A. and Lidecap, G.D. (2000), *Impact of Entrepreneurship Education, Insights, A Kauffman Research Series*, Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership.

Chong, K.S. (1993). *Chinese entrepreneurship in Malaysia*. Unpublished PHD Thesis. University of Southern California

Christy A. Visser and Jeremy Travis. (2003). Transitions from Prison to Community: Understanding Individual Pathways. *Annual Review of Sociology*, Vol. 29, pp. 89-113.

Churchill, N.C and Lewis, V. (1986). Entrepreneurial research: directions and methods, Sexton, D.L., Smilor, R.W., *The Art and Science of Entrepreneurship*, Ballinger, Cambridge, MA, pp: 333-365.

Clouse, R. W., Goodin, T., Davey, M & Jeff Burgoyne, J. (2003). Entrepreneurs In Action: An Integrated Approach To Problem Solving Via The Internet.

Coakes, S.J., Steed, L., & Dzidic, P. (2006). *SPSS Version 13.0 for Windows. Analysis without Anguish*. Queensland: John Wileys Australia, Ltd

Coakes, Sheridan J.; Steed, Lyndall G. (2003). *SPPS: Analysis without Anguish: Version 11.0 for windows*, Milton, Qld. John Wiley and Sons

Cohen, West & Alken's. (2003). *Applied Multiple Regression/Correlation Analysis For The Behavioral Sciences*.

Colquitt, J.A., LePine, J.A., & Wesson, M.J. (2009). *Organizational behaviour: Improving Performance and Commitment in the Workplace*. Boston: McGraw-Hill/Irwin.

Cools, E., & Van den Broeck, H. (2007). The hunt for the continues: Can trait and cognitive characteristics predict entrepreneurial orientation? *Journal of Small Business Strategy*, 18(2), 23-41.

Coulter, M. (2001), *Entrepreneurship in Action*, Prentice-Hall, Upper Saddle River, NJ.

Corty, Eric. W. (2007). *Using and Interperating Statistic: A practical text for the Health and Social Sciences*. St Lousi Missiouri: Mosby-Elsevier

Conner, M., & Armitage, C. J. (2001). Efficacy of the theory of planned behaviour: a meta-analytic review. *British Journal of Social Psychology*, 40(4), 471-499.

Cullen Ft. (2002). Rehabilitation and treatment programs. In crime : *Public Policies for Crime Control*, ed. JQ Wilson, J Petersilia, pp. 253-90. Oakland, CA: Inst. Contemp. Stud.

Cumming, C., Gordon, J. R., dan Marlatt, G.A. (1980). *Relapse: Prevention and Prediction. The Addictive Behaviours: Drug Abuse, Smoking and Obesity*, Britain: Pergamon Press, pg: 291-319

Curran, J. and Blackburn, R. (2001), "Older people and the enterprise society: age and self-employment propensities", *Work, Employment and Society*, Vol. 15 No. 4, pp. 889-902.

Danial, G. (1964). *The effectiveness of a prison and parol system*. Indianapolis: Bobbs- Merrill.

De Carolis, D.M. and Saporito, P. (2006), "Social capital, cognition, and entrepreneurial opportunities: a theoretical framework", *Entrepreneurship Theory and Practice*, Vol. 30 No. 1, pp. 41-56.

De Kok, J., Ichou, A., dan Verheul, I. (2010). *New Firm Performance: Does the age of founders affect employment creation?* Zoetermeer: EIM Research Reports.

Dinidou, A.S. and Sarri, K.K. (2006), "Knowledge transfer from university to SMEs as a significant system innovation element: a literature review", *Innovation Entrepreneurship and Competitiveness in the Balkan and Black Sea Countries*, Kavala, Greece.

Drucker, P. F. (1986). *Innovation and Entrepreneurship*. New York: Harper and Row, Publishers, Inc

Eagly, A.H. (1987), *Sex Differences in Social Behavior: A Social-Role Interpretation*, Erlbaum, Hillsdale, NJ.

Eagly, A.H. and Wood, W. (1991), "Explaining sex differences in social behavior: a meta-analytic perspective", *Personality and Social Psychology Bulletin*, Vol. 17 No. 3, pp. 306-315.

Edquist, C. (2005), "*Systems of innovation, perspectives and challenges*", in Fagerberg, J., Mowery, D.C. and Nelson, R.R. (Eds), *The Oxford Handbook of Innovation*, Oxford University Press, Oxford, pp. 181-208.

F. Nurwahida. (2000). *Relationship between psychological characterise and entrepreneurial success: A Study of Women Entrepreneurs in Malaysia*. Di akses dari www.ijbssnet.com/jourlas/vol_2_No._13_Special_Issue

Fagenson, E.A. and Marcus, E.C. (1991), "Perceptions of the sex-role stereotypic characteristics of entrepreneurs: women's evaluations", *Entrepreneurship Theory & Practice*, Vol. 15 No. 4, pp. 33-47.

Fagerberg, J. (2005), "*Innovation, a guide to the literature*", in Fagerberg, J., Mowery, D.C. and Nelson, R.R. (Eds), *The Oxford Handbook of Innovation*, Oxford University Press, Oxford, pp. 1-26.

Fatimah Daud. (1975). *Penyertaan wanita dalam bidang perniagaan dan perusahaan di Kuala Lumpur*. Universiti Malaya. Latihan Ilmiah Sarjana.

Fauziah Ibrahim, M. Omar, Z.M. Lukman, K. Alavi, N. Sarnon, S. Nen and N. Subhi. (2011) . Employment barriers against people with drug use histories. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*. 19(S):109- 114. ISSN: 01287702

Fauziah Ibrahim. (2008). Pengaruh Faktor-Faktor Individu, Persekitaran Sosial dan Keberkesanan Program Pemulihan dalam Kalangan Penagihan Rehabs. Tesis Doktor Falsafah Tidaj Diterbit. Serdang: Universiti Putra Malaysia

Fayolle, A. (2007). *Entrepreneurship and new value creation: The dynamic of the entrepreneurial process*. United Kingdom: Cambridge University Press.

Fayolle, A. and Gailly, B. (2008), "From craft to science. Teaching models and learning processes in entrepreneurship education", *Journal of European Industrial Training*, Vol. 32 No. 7, pp. 569-593.

Field, Andy. (2006). *Discovering Statistic Using SPSS*. 2nd Edition. London: SAGE Publication Ltd

Fishbein, M. and Ajzen, I. (1975), *Belief, Attitude, Intention, and Behaviour: An Introduction to Theory and Research*, Addison-Wesley, Reading, MA.

Flippo, B, Edwin. (1976). *Principles of Personnel Management*, 4th Ed., McGraw Hill Book, Co, New York

Flynn, M., Doodley, L. and Cormican, K. (2003), "Idea management for organizational innovation", *International Journal of Innovation Management*, Vol. 7 No. 4.

Fraenkel, Norman & Wallen (2005). *How to Design and Evaluate Research in Education*. New York: McGraw Hill Inc.

Francis, T. & Karen, E.G. (1982). *Reaffirming rehabilitation*. Ohio: Cincinnati.

Fung, H.H., Lai, P. and Ng, R. (2001), "Age differences in social preferences among Taiwanese and mainland Chinese: the role of perceived time", *Psychology and Aging*, Vol. 16 No. 2, pp. 351-356.

Gable, R. K., Wolf, M. B. (1993). *Instrument development in the effective domain*. 2nd. Ed. Boston: Kluwer Academic Publisher

Gaes G, Flanagan T, Motiuk L, Stewart L. (1999). *Adult correctional treatment*. In *Prisons*, ed. M Tonry, J Petersillia, pp.361-426. Chicago : Univ.Chicago Press

Gartner, W. B. (1985). A Conceptual Framework for Describing the Phenomenon of New Venture Creation. *The Academy of Management Review*, 10(4), 696-706.

Gravetter, F.J., & Wallnau, L.B. (1985). *Statistical for the behavior science: A first course for students of psychology and education*. St. Paul: West Pub. Co.

Greene, C. (2000). *Entrepreneurship Ideas in Action*. USA: South - Western.

Gupta, V., MacMillan, I. C., & Surie, G. (2004). Entrepreneurial leadership: Developing and measuring a cross-cultural construct. *Journal of Business Venturing*, 19(2), 241-260.

Gupta, V.K., Turban, D.B., Wasti, S.A. and Skidar, A. (2004), "The role of gender stereotypes in perceptions of entrepreneurs and intentions to become an entrepreneur", *Entrepreneurship Theory & Practice*, Vol. 33 No. 2, pp. 397-417

H.Lee-Goseelin & J.Grise. (1990), Are Women Owner-Managers Challenging Our Definitions of Entrepreneurship? An in Depth Survey. *Journal Business Ethics*, 9, pp. 423-433.

Hair, J.F., Black W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. Ed. Ke-7. New Jersey: Prentice Hall.

Hair, J.F., Money, A.H., Samouel, P. and Page, M. (2007). *Research methods for business*. John Wiley & Sons, Ltd.

Hair, J.F., Babin, B.J., Anderson, R.E. & Tahtham, R.L. (2006). *Multivariate Data Analysis*. Ed. Ke-6. New Jersey: Prentice Hall.

Halloran, James W. (1994). *Entrepreneurship*. USA: Mc Graw-Hill. Inc.

Haney C. (2003). The psychological impact of incarceration: implication for post-prison adjustment. *In Prisoners Once Removed: The Impact of Incarceration and Reentry on Children, Families and Commnutes*, ed. J Travis, M Waul. Washinnton, DC: Urban Inst. In Press

Hansen, E. (1995), "Entrepreneurial network and new organization growth", *Entrepreneurship Theory and Practice*, Vol. 19 No. 4, pp. 7-19.

Hardy. M & Bryman, A (2004). *Handbook of data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Harian Metro. (10 Disember 2014), *Roti Istimewa Dari jel*. Web ini telah diakses pada 10 Februari 2015, dari http://www.prison.gov.my/portal/page/portal/hijau/berita?fac_next_page=htdocs/berita/ViewBerita.jsp?id=3688

Hart, M., Anyadike-Danes, M. and Blackburn, R. (2004), "*Entrepreneurship and age in the UK: Comparing third age and prime age new venture creation across the regions*", paper presented at RENT XVIII, 25-26 November, Copenhagen.

Hasniza Hafidzin. (2011). *Kajian Terhadap Kecenderungan Keusahawanan Dalam Kalangan Pelajar Jurusan Perdagangan Smk Seksyen 24(2) Shah Alam Selangor*. Universiti Utara Malaysia, Sintok.

Herron, L., Robinson, R. B. (1993). A structural model of the effects of entrepreneurial characteristics on venture performance, *Journal of Business Venturing*, 8, pp. 281- 294.

Hian Che Koh, (1996), "Testing hypotheses of entrepreneurial characteristic: A study of Hong Kong MBA Students", *Journal of Managerial Psychology*, Vol.11,pp. 12-25

Hian Che Koh, (1996), "Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics", *Journal of Managerial Psychology*, Vol. 11 Iss 3 pp. 12 – 25

Higdon, L.J. (2005). *Liberal Education And The Entrepreneurial Mindset A Twenty-First-Century Approach*. Diakses pada, 15 Februari 2015 dari: <http://www.aacu.org/liberaleducaton/le-wi05/le-wi05perspectives2.cfm>

Hindle, K., dan Rushworth, S. (2000). *Global Entrepreneurship Monitor: Australia 2000*, Swinburne University of Technology, Hawthorne, Victoria

Hishamuddin, M. S. (2005). *Panduan mudah analisis data menggunakan SPSS window*. Johor: Universiti Teknologi Malaysia.

Hisrich, R.D. (2008), Entrepreneurship Intrapreneurship. *American Psychologist*, 45 (2), pp. 209-222.

Hisrich, R.D. (1988), "Entrepreneurship past, present and future", *Journal of Small Business Management*, Vol. 26, pp. 1-4.

Ho, T. S., & Koh, H. C. (1992). Differences in psychological characteristic between entrepreneurially inclined and non-inclined accounting graduates in Singapore. Entrepreneurship, Innovation and Change. *An International Journal*, Vol. 1, 243-254.

Holt N, Miller D. (1972). *Explorations in inmate family relationship*. Sacramento, CA: Department of Corrections, State of California.

Holzer, Raphael dan Stoll. (2006). Perceived Criminality, Criminal Background Checks, and the Racial Hiring Practices of Employers, *Journal of Law and Economic*, Vol 16, No. 2, pp. 451-479.

Hostager, T.J., Neil, T.C., Decker, R.L. and Lorentz, R.D. (1998), "Seeing Environmental Opportunities: Effects of Intrapreneurial Ability, Efficacy, Motivation, and Desirability", *Journal of Organizational Change Management*, Vol. 11, No. 1, pp. 11-25.

House, J. S. (19981). *Work Stress and Social Support*, Chicago: Addison-Wesley Longman, Inc.

Hull, D.L., Bosley, J.J. and Udell, G.G. (1980), "Renewing the hunt for the Heffalump: Identifying Potential Entrepreneurs by Personality Characteristics", *Journal of Small Business*, Vol. 18, No. 1, pp. 11-18.

Ibrahim Samad, (2013). *Pengaruh Faktor Diri, Keluarga dan Persekitaran Sosial Terhadap Residivisme di Penjara*. Sintok: Universiti Utara Malaysia.

Inciardi J.A, Martin S.S, Butzin C, (1997). An effective model of prison-based treatment for drug involved offenders. *J. Drug Issues* 27(2):261-78

Irwin J. (1970). *The Felon*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall

Ishfaq Ahmed, Muhammad Aamir and Hafiza Arooj Ijaz. (2011). External factors and entrepreneurial career intentions; moderating role of personality traits. *International Journal of Academic Research*, 3(5), 262-267.

Ishfaq Ahmed, Muhammad Musarrat Nawaz and Muhammad Ramzan. (2012). Do external factors influence students' entrepreneurial inclination? An evidence based approach. Diakses dari http://cdn.intechopen.com/pdfs/31833/InTech-Do_external_factors_influence_students_entrepreneurial_inclination_an_evidence_based_approach.pdf

Isidore Ekpe, (2011). "*Women Entrepreneurs' Performance: Microfinance Factors with Mediating Effect of Opportunity and Moderating Effect of Attitude*". Universiti Utara Malaysia, Sintok.

Jabatan Perangkaan Malaysia (2011). *Banci Penduduk dan Perumahan 2010*.

Diakses pada 5 Februari 2015, dari <https://www.dosm.gov.my>

Jabatan Penjara Malaysia. *Laman, Sejarah* web ini diakses pada 5 Februari 2015,

dari: <http://www.prison.gov.my/portal/page/portal/hijau/sejarah>

Jabatan Penjara Malaysia. *Laman, Visi, Misi dan Fungsi* web ini diakses pada 5

Februari 2015, dari: <http://www.prison.gov.my/portal/page/portal/hijau/visi>

Jackson, D. (2007). *Jackson Personality Inventory – Revised*. Goshen, NY: Research Psychologists Press

Jenssen, J.I. and Koenig, H.F. (2002), The effect of social networks on resource access and business start-ups, *European Planning Studies*, Vol. 10, No. 8, pp. 1039-1046.

Jonathan S dan Hassan Noor. (2013). *Metode Skrip Pendekatan Kuantitatif: SPSS*. Kuala Lumpur: Synergy Media

Jorgensen, JD., Hernandez and R.C. Warren (1986). “*Addressing the social needs of families of prisoners: A tool for inmate rehabilitation*”, Federal Probation 50(4), pp: 47-52

Jung, D.I., Ehrlich, S.B., De Noble, A.E. & Baik, K.B. (2001). Entrepreneurial self-efficacy and its relationship to entrepreneurial action: A comparative study between the US and Korea. *Management International*, 6(1), pp: 41-53.

Kaiser, H.F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39, pp. 31-36.

Kamus Dewan edisi ketiga, (1996). Perpustakaan Negara Malaysia.

Kamus Dewas Edisi ke 4: Perpustakaan Negara Malaysia.

Karali, S (2013). *The Impact of Entrepreneurship Education Program on Entrepreneurial Intention: An Application of The Theory of Planned Behavior*. (Unpublished master's thesis). Erasmus School of Economics, Rotterdam, Netherlands.

Katerina K. Sarri Ioannis L. Bakouros Eugenia Petridou, (2010), "Entrepreneur training for creativity and innovation", *Journal of European Industrial Training*, Vol. 34 Issue: 3, pp. 270 – 288

Kautonen, T. (2008), "Understanding the older entrepreneur: Comparing third age and prime age entrepreneurs in Finland", *International Journal of Business Science and Applied Management*, Vol. 3, No. 3, pp. 3-13.

Kennedy, J., Drennan, J., Renfrow, P. and Watson, B. (2003). The influence of role models on students' entrepreneurial intentions. *Queensland Review*, 10(1). pp 37-52.

Kerlinger, F.N. (1986), "*Construct, Variables, and Definitions*," Foundations of Behavioral Research, New York: Holt, Rinehart & Winston, 26-44.

Khilstrom, R.E and Laffont, J.J (1979), "A General Equilibrium Entrepreneurial Theory of Firm Formation Based On Risk Aversion", *Journal of Political Economy*, Vol. 87, No. 4, pp. 719-48.

King, J.W., Foster, J.E., Fritz, S.M., Waller, S.S., & Wheeler, D.W. (2005). *A Framework for the "Entrepreneurial" Learner of the 21st Century*. Online Journal

UUM
Universiti Utara Malaysia

Kirzner, I.M. (1973), *Competition and Entrepreneurship*, University of Chicago Press, Chicago, IL

Kirzner, I.M. (1985), *Discovery and the Capitalist Process*, University of Chicago Press, Chicago, IL.

Kirzner, I. (1997), "Entrepreneurial discovery and the competitive market process: an Austrian approach", *Journal of Economic Literature*, Vol. 35, pp. 60-85.

Koellinger P., Minniti M., Schade C, (2007). I think I can, I think I can: Overconfidence and entrepreneurial behaviour. *Journal of Economic Psychology* 28: 502-507

Kolvereid L. (1996), "Prediction of employment status choice intentions", *Entrepreneurship Theory and Practice*, Vol. 21 No. 1, pp. 47-58.

Kourilsky, M.L. and Walstad, W.B. (1998), "Entrepreneurship and female youth: knowledge, attitude, gender differences, and educational practices", *Journal of Business Venturing*, Vol. 13 No. 1, pp. 77-88.

Kristiansen, Stein; & Nurul. (2004). Entrepreneurial Intention among Indonesian and Norwegian Students. *Journal of Enterprising Culture*, 12(1), 55-78.

Krauss, S. I., M. Fresse, and C. Friedrich, and J. Unger, J. (2005). "Entrepreneurial Orientation and Success: Psychological Model of Success in Southern African Small Scale Business Owners". *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 14, pp. 315-344

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educ Psychol Meas*, 30 (2), 607-610.

Krueger, N.F (1993). The Impact of Prior Entrepreneurial Exposure on Perceptions of New Venture Feasibility and Desirability. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(1), 5-21.

Krueger, N.F., & Dickson, P.R. (1993). Perceived Self-efficacy and Perceptions of Opportunity and Threat. *Psychological Reports*, 72(3), 1235-1240.

Krueger, N. (1998), "Encouraging the identification of environmental opportunities", *Journal of Organizational Change Management*, Vol. 11 No. 2, pp. 174-83.

Krueger, N.F., Reilly, M.D. and Carsrud, A. (2000), "Competing models of entrepreneurial intentions", *Journal of Business Venturing*, Vol. 15 No 5-6, pp. 411-32.

Kuratko, D.F., & Hodgetts, R.M. (2004). *Entrepreneurship: A Contemporary Approach*. 6rd Edition. London: Dryden Press.

Langowitz, N. and Minniti, M. (2007), "The entrepreneurial propensity of women", *Entrepreneurship Theory & Practice*, Vol. 31 No. 3, pp. 341-364.

Laporan Kesejahteraan Malaysia 2013, *Indeks Kebimbangan menjadi mangsa jenayah*. Diakses pada 30 April 2017, dari www.epu.gov.my/sites/default/files/3Laporan.pdf

Laporan Kesejahteraan Malaysia 2013, *Indeks Kesejahteraan Rakyat Malaysia, 2000-2012*. Diakses pada 30 April 2017, dari www.epu.gov.my/en/content/113-indeks-kesejahteraan-rakyat-malaysia-mwi

Lazear, E.P. (2003), „*Entrepreneurship*“; Discussion Paper Series IZA DP No. 760.

Le, A.T (1999), "Empirical studies of self-employment", *Journal of Economic Surveys*, Vol. 13 No. 4, pp. 381-416.

Lévesque, M. and Minniti, M. (2006), "The effect of aging on entrepreneurial behaviour", *Journal of Business Venturing*, Vol. 21 No. 2, pp. 177-194.

Lee-Gosselin, H. and J. Grise, (1990). "Are women owner-managers challenging our definitions of entrepreneurship? An in-depth survey," *Journal of Business Ethics*, 9(4&5), 423 - 35.

Lengyel, G. (2009). Entrepreneurial Inclination, potential entrepreneurs and risk a Tarki Europeansocial Report, pp. 115-131

Lin~a'n, F. (2004), "Intention-based models of entrepreneurship education", *Piccola Impresa/Small Business*, Vol. 3, pp. 11-35.

Lisa E. Brooks, Chrtsity A. and Rebecca L. (2006). *Community Residents" Perceptions of Prisoner Reentry in Selected Cleveland Neighborhoods*. Research Report, Urban Institute, Justice Policy Center.

Lu, J. and Tao, Z. (2010), "Determinants of entrepreneurial activities in China", *Journal of Business Venturing*, Vol. 25 No. 3, pp. 261-273.

Lynch J.P, Sabol W.J. (2001). Prisoner re-entry in perspective. *Urban Inst.Crime Policy Rep.*, Urban Inst., Washington, DC.

Maizura Z. A. (2009). *A Study of Antecedents On Entrepreneurial Intention, Among Universiti Utara Malaysia (UUM) Students*. Universiti Utara Malaysia, Sintok.

Maire, D., Petersen, J. and Schjerning, B. (2004). “*An econometric inquiry into self-employment in Denmark*”, working paper no. 2004-02, Center for Economic and Business Research (CEBR), London

Manev, I.M., Gyoshev, B.S. and Manolova, T.S. (2005), “The role of human and social capital and entrepreneurial orientation for small business performance in a transitional economy”, *International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, Vol. 5 Nos 3/4, pp. 298-318.

Caliendo. M, Fossen. F, Alexander S.K. (2014). Personality characteristic and the decisions to become and stay self-employment. *Small Business Economics*, Vol. 42, No. 4, pp. 787-814

Margaret Kobia, Damary Sikalich, (2010), "Towards a search for the meaning of entrepreneurship", *Journal of European Industrial Training*, Vol. 34 Issue: 2, pp. 110 – 127.

Marsh RL. (1983). Services for families: a model project to provide services for families of prisoners. *Int J. Offender Ther. Comp. Criminol.* 27(2):56-62.

Mathhew C. Sonfield. (2009). Entrepreneurship and Prisoner Re-entry: A role for collegiate schools of business. *Small Business Institute Journal*, Vol. 4, pp. 66-82

McBurney, D.H. (2001). *Research Methods* (5th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.

McClelland, D.C. (1961). *The Achieving Society*. Princeton, NJ Vn Nostrand.

McClelland, D.C., and Winter, D.G., (1969), *Motivating Economic Achievement*, The Free Press, NY.

Menzies, T. and Paradi, J. (2003), "Entrepreneurship education and engineering students: career paths and business performance", *International Journal of Entrepreneurship & Innovation*, Vol. 4 No. 2, pp. 121-32.

Menzies, T.V., and Paradi, J.C. (2002), "Encouraging technology-based ventures: Entrepreneurship education and engineering graduates", *New England Journal of Entrepreneurship*, Vol. 5 No. 2, pp. 57-64.

Menzies, T.V. and Tatroff, H. (2006), "The propensity of male vs female students to take courses and degree concentrations in entrepreneurship", *Journal of Small Business and Entrepreneurship*, Vol. 19 No. 2, pp. 203-23.

Minniti, M., Arenius, P., dan Langowitz, N. (2005). *Global Entrepreneurship Monitor 2004 Report on Women and Entrepreneurship*: Centre for women's leadership, Babson College, MA, USA and Busnek School, London, Uk

Mitton, D.G. (1989) "The complete entrepreneur", *Entrepreneurship: Theory and Practice*, Vol. 13, pp. 9-19

Mohanty, S.K. (2005). *Fundamentals of Entrepreneurship*. New Delhi: Prentice Hall of India Private Limited.

Mohar, Yusof., Manjit, S.S. and Jain, K.K. (2008). *Entrepreneurial inclination of university students: A case study of students at Tun Abdul Razak University* (UNITAR). UNITAR E-Journal, 4 (1).

Mohd Zahari Ismail, Syed Zamberi Ahmad, (2013). "Entrepreneurship education: an insight from Malaysian polytechnics", *Journal of Chinese Entrepreneurship*, Vol. 5 Issue: 2, pp. 144 – 160

Mohd Majid Konting. (2005). *Kaedah Penyelidikan Pendidikan*. Ed. Ke-7. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka

Mueller, S. L. and Thomas, A. S. (2000). Culture and entrepreneurial potential: A nine country study of locus of control and innovativeness. *Journal of Business Venturing*, 16:51-75.

Muhammad Safizal (2003). *Assessing the entrepreneurial inclination of Universiti Utara Malaysia MBA students. Unpublished Master Thesis*. Universiti Utara Malaysia, Kedah.

Natifah bt Abu Khairi. (2006). *Kecenderungan keusahawanan di kalangan pelajar jurusan perakaunan Kolej Metrikulasi Pulau Pinang*. Seminar penyelidikan Pendidikan Program Matrikulasi, KPM 2006.

Nazruel Ekraim Abu Saare. (2000). *Penagihan Semula: Suatu Kajian Ke Atas Faktor-Faktor Penyebab*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia

Nelson, M., Deess P., and Allen, C.A. (1999). *The First Month Out: Post Incarceration Experiences in New York City*. Vera Inst. Justice, New York.

Noel, T.W. (2002), "Effect of entrepreneurial education on intent to open a business: an explanatory study", *Journal of Entrepreneurship Education*, Vol. 5, pp. 3-14.

Othaman, Norasmah (2002). *Keberkesanan Program Keusahawanan Remaja di Sekolah Menengah*. Phd tesis, Universiti Putra Malaysia.

Nor Aishah dan Yufiza (2006). Motivating factors that influence class F contractors to become entrepreneurs. *Jurnal Pendidikan*, Vol. 31, pp. 107-121.

Norita Deraman, Armanurah Mohamad, Syuhymee Ahmad, Habshah Bakar, Mohamad Yusop Mohd Jani, Mohd Khairuddin Hashim. (2007). *Keusahawanan*. Shah Alam: Mc Graw Hill Education.

Norsaleha Mohd Salleh, Abd Halim Tamuri dan Salleh Mat. (2013). Kesahan dan Kebolehpercayaan Instrumen Penghayatan Akidah. *International Journal of Islamic Thought*. Vol.31, pp. 71-79

Ohlin L. (1954). The stability and validity of parole experience tables. Phd thesis. Univ. Chicago.

Olomi, D.R. and Sinyamule, R.S. (2009).Entrepreneurial inclinations of vocational education students: comparative study of male and female trainees in Iringa Region, Tanzania. *Journal of Enterprising Culture*, 17(1), 103-125.

Oppenheim, A.N. (2000). *Questionnaire Design, Interviewing and Attitude Measurement*. Bloomsbury Academic

Ove C. Hansemark, (1998),"The effects of an entrepreneurship programme on Need for Achievement and Locus of Control of reinforcement ", *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, Vol. 4 Iss 1 pp. 28 – 50

Ozgen, E. (2003), "*Entrepreneurial opportunity recognition: information flow, social and cognitive perspective*", unpublished doctoral dissertation, Rensselaer Polytechnic Institute, Troy, NY

Pallant, J. (2011). *A step by Step Guide to Data Analysis Using the SPSS Program. Survival Manual*. Ed. Ke-4. New South Wales: Allen & Unwin.

Park, J.S. (2005), "Opportunity recognition and product innovation in entrepreneurial high-tech start-ups: a new perspective and supporting case study", *Technovation*, Vol. 25, pp. 739-52.

Pech, R.J. and Cameron, A. (2006), "An entrepreneurial decision process model describing opportunity recognition", *European Journal of Innovation Management*, Vol. 9 No. 1, pp. 61-78

Petridou, E., Sarri, K. and Kyrgidou, L. (2009), "Entrepreneurship education in higher educational institutions: the gender dimension", *Gender in Management: An International Journal*, Vol. 6 No. 4, pp. 547-58.

Pirinsky, C., (2013). "Confidence and economic attitudes", *Journal of Economic Behavior & Organization*, 91, 139-158.

Portney L.G., & Walkins M.R. (1993). *Foundation of Clinical Research: Application to Practice*. East Norwalk, Com.: Appleton & Lang.

Rafika. (2009). *The influence of persuasion and social capital on entrepreneurial intention: A study of cultural comparison between Malaysian and Indonesian students in Universiti Utara Malaysia*. Universiti Utara Malaysia, Sintok

Rajani, N. and Sarada,D. (2008). *Women entrepreneurship and support systems*. *Student Home Community Sci*, 2(2), 107-112. Retrieved from <http://www.krepublishers.com/02-Journals/S-HCS/HCS-02-0-000-08-Web/HCS-02-2-087-08-Abst-Text/HCS-02-2-107-08-064-Rajani-N/HCS-02-2-107-08-064-Rajani-N-Tt.pdf>

Rashid, Fa'iz., (2011) .Pengharapan Pelatih Pusat Serenti Terhadap Latihan Vokasional Di Pusat Serenti Tampoi, Johor, *Journal Of Education Psychology and Counseling*, Vol, 2: 209-243.

Rohana Yusof., (2003). *Penyelidikan Sains Sosial*, Bentong. PTS Publications & Distributor Sdn . Bhd.

Robinson, J. P., Shaver. P. R., dan Wringhtsman, L. S. (1991). *Measure of personality and social psychological attitudes*. California: Academic Press Inc.

Robinson, P.B., Stimpson, D.V., Huefner, J.C. and Hunt, H.K., (1991) "An attitude approach to the prediction of entrepreneurship", *Entrepreneurship: Theory and Practice*, Vol. 15, pp. 13-31.

Ronstadt, R. (1988), "The corridor principle", *Journal of Business Venturing*, Vol. 3 No. 1, pp. 31-40.

Rosli Mahmood, (2010). Pembiayaan Perniagaan. Di dalam Rosli Mahmood, Azrain Nasyarah, Rosli, Mohamad Yusop, Norria, Syahrina, Ahmad Khairi, Hoe Chee Yee, Shamsul Huda, Muhammad Shukri, Shiza Sa'atur, Lily Julienti, Habshah (2nd Edition). *Prinsip-prinsip Keusahawanan*, Cengage Learning Asia Pte Ltd, pp. 229-250

Roslan Hussin. (2003). *Kecenderungan Keusahawanan dalam Kalangan Pelajar-pelajar Sekolah Menengah Agama Rakyat di Negeri Perak*. Latihan Ilmiah Ijazah Sarjana. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

Ross JI, Richards Sc. (2002). *Convict Criminology*. Belmont, CA: Wadsworth.

Rudzi Munap. (2003). *Penilaian Program Diploma Kesetiusahaan Eksekutif di Universiti Teknologi MARA*. Tesis Dr. Fal, Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

Ruslina Saad. (2004). *Hubungan Di Antara Keadaan Berisiko Tinggi Dengan Penagihan Semula Dadah: Satu Kajian di Kalangan Pelatih PERSADA, Sungai Besi*. Tesis Ijazah Sarjana. Bandi: Universiti Kebangsaan Malaysia

Ruta, A., and Mirjam, V. P. (2007). "Illegal entrepreneurship experience: Does it make a difference for business performance and motivation?". *Journal of Business Venturing*, Vol. 22: 283-301.

Sabitha Marican. (2005). Kaedah penyelidikan sains sosial. Petaling Jaya, Selangor: Pearson Prentice Hall.

Sarri, K. dan Trihopoulou, A. (2005). "Female entrepreneurs""personal characteristic and motivation: a review of the Greek situation", *Women in Management Review*, Vol, 20 No.1, pp.22-36

Schumpeter, J. (1934). The theory of economic development. In. E. Okum (ed.), *Studies in Economic Development*. Cambridge MA: Harvard University.

Schumpeter, J.A. (1942), *Capitalism, Socialism, and Democracy*, Harper & Brothers, New York, NY.

Schumpeter, J. (1990). The theory of economic development: An inquiry into profits, capital, credit, interest and the business cycle. In M. Casson (Eds.), *Entrepreneurship*: 105-134. Hants: Edward Elgar Pub. Ltd

Sekaran, U. (2003). *Research methods for business* (4th ed.). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

Sekaran, U., and Bougie, R. (2009). *Research methods for business: A skill-building approach* (5th ed.). United Kingdom: John Wiley and Sons, Ltd, Publication.

Sexton, E. A. & Robinson, P. B. (1990), *The Economic and Demographic Determinants of Self Employment. Frontiers of Entrepreneurship*, Babson College.

Shamsul Hana Abd Rani (2012). *A study of relationship between family support, role model and financial support towards entrepreneurial inclination among UUM non-business students*. Unpublished Master Thesis. Universiti Utara Malaysia, Kedah.

Shane, S., and Venkataraman, S. (2000). The Promise of Entrepreneurship as a Field of Research, *Academy of Management Review*, 25(1): 217–226.

Shane, S. and Kolvereid, L. (1995). National Environment, Strategy and New Venture Performances: A three country study. *Journal of Small Business Management*, 33(2), 37-50.

Shapero, A. and Sokol, L. (1982). *The Social Dimensions of Entrepreneurship*. In C.A. Kent, D.L. Sexton, & K.H. Vesper (Eds.). *Encyclopedia of Entrepreneurship*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 72-90.

Sharifah Nazira Syed Idros (2012). *Kajian terhadap faktor-faktor penyumbang kepada kejayaan dan penglibatan usahawan di kawasan Lembah Klang*. Unpublished Master Thesis. Universiti Utara Malaysia, Kedah.

Shaver, K.G. (1995). The Entrepreneurial Personality Myth. *Business and Economic Review*, 41(3), 20-23.

Shinnar, R., Pruett, M. and Toney, B. (2009), „Entrepreneurship education: attitudes across campus“, *Journal of Education for Business*, Vol. 84 No. 3, pp. 151-9.

Siti Hawa (2009). *Kecenderungan keusahawanan di kalangan pelajar bidang kejuruteraan di institute pengajian tinggi awam di kawasan Utara Semenanjung Malaysia*. Unpublished Thesis. Master. University Utara Malaysia.

Solomon A, Roman Cg, Waul M. (2001). *Summary of focus group with ex-prisoners in the district: ingredients for successful reintegration*. Urban Inst., Washington, DC.

Solomon, G.T. and Fernald, L.W. Jr (1991), “Trends in small business management and entrepreneurship education in the United States”, *Entrepreneurship Theory and Practice*, Spring, pp. 25-39.

Sonfield, M.C. (2009). *Entrepreneurship and prisoner re-entry: a role of collegiate schools of business*. Small Business Institute Journal. Vol(4): 67-82.

Souitaris, V., Zerbinati, S. and Al-Laham, A. (2007), "Do entrepreneurship programs raise entrepreneurial intention of science and engineering students? The effect of learning, inspiration and resources", *Journal of Business Venturing*, Vol. 22 No. 4, pp. 566-591.

Stephen, F., Urbano, D., and Hemmen, S. (2005). The Impact of Institutions on Entrepreneurial Activity. *Managerial and Decision Economics*, 26, 413–419

Stenberg, R.J. and Lubart, T.I. (1999), "*The concept of creativity: prospects and paradigms, 3*", in Sternberg, R.J. (Ed.), *Handbook of Creativity*, Cambridge University Press, New York, NY.

Steurer SJ, Smith L, Tracy A. (2001). *The three- state recidivism study for Maryland, Minesota and Ohio. Draft Rep.*, Correct. Educ. Assoc., Lanham, Md

Suhaini, Norhasyila, Yuslina. (2013). *Faktor-faktor Yang Mempengaruhi Kejayaan Usahawan Kecil MARA di Negeri Perlis*

Summers, D.F. (2000), *The Formation of Entrepreneurial Intentions*, Garland, New York, NY.

Tajeddini, K., and Mueller, S.L. (2009). Entrepreneurial characteristics in Switzerland and the UK: A comparative study of techno-entrepreneurs. *Journal International Entrepreneurship*.

Tan, T. M., Tan, W.L dan Young. J.E. (2000). Entrepreneurial Infrastructure in Singapore: Developing a model and mapping participation. *Journal of Entrepreneurship*, 9(1): 1-25

Taramisi, S. (2009). *An examination on the entrepreneurial intention among Thai students at Universiti Utara Malaysia (UUM)*. Universiti Utara Malaysia, Sintok

Thomas W.Z and Norman M.S (1994). *Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management*, Second Edition, Prentice Hall, New Jersey.

Thuaibah. (2007) , *Penglibatan kaum wanita dalam aktiviti keusahawanan di Negeri Johor : Kajian terhadap faktor-faktor kritikal kejayaan dan kegagalan pengendalian perniagaan*. Unpublished Master Thesis.Universiti Teknologi Malaysia.

Tidd, J., Bessant, J. and Paavitt, K. (1997), *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change*, John Wiley & Sons, Chichester.

Timmons, J.A (1989).*The Entrepreneurship Mind*. Andover. Brick House Publishing

Tubbs, M. E., & Ekeberg, S. E. (1991). The role of intentions in work motivation: Implications for goal-setting theory and research. *Academy of Management Review*, 16:180–199.

Turker, D. and Selcuk, S.S. (2008). Which factors affect entrepreneurial intention of university students? *Journal of European Industrial Training*, 33(2), 142-159

Unit Pengurusan Prestasi dan Pelaksanaan, *PEMANDU*. Diakses pada 20 Mei 2015, dari <http://www.pemandu.gov.my/bm/about.aspx>

Van Gelderen, M., Brand, M., Van Praag, M., Bodewes, W., Poutsma, E. and Van Gils, A. (2006), “Explaining entrepreneurial intentions by means of the theory of planned behavior”, *Career Development International*, Vol. 13 No. 6, pp. 538-59.

Van Praag, M. and van Ophem, H. (1995), “Determinants of willingness and opportunity to start as an entrepreneur”, *Kyklos*, Vol. 48 No. 4, pp. 513-540.

Varela, R.V. and Jimenez, J.E. (2001), “*The effect of entrepreneurship education in the Universities of Cali*”, paper presented at the Babson Conference, Babson.

Venkataraman, S. (1997), “*The distinctive domain of entrepreneurship research*”, *Entrepreneur Theory and Practice*, Vol. 4 No. 7, pp. 38-119.

Vesper, K.H. (1985), *Entrepreneurship Education*, Babson College, Wellesley, MA.

Vesper, K.H. (1990), "New venture strategies", *Journal of Business Venturing*, Vol. 3 No. 4, pp. 23-34.

Vesper, K.H. and McMullen, W.E. (1988), "Entrepreneurship: today course, tomorrow degrees? *Entrepreneurship Theory and Practice* Fall 1988.

Verheul, I., Thurik, R., Grilo, I. and van der Zwan, P. (2012), "Explaining preferences and actual involvement in self-employment: gender and the entrepreneurial personality", *Journal of Economic Psychology*, Vol. 33 No. 2, pp. 325-341.

Wan Liz Ozman, W. O., dan Sulzari, M. (2002). *Memperkasakan usahawan: Panduan lengkap pengurusan perniagaan dan penjenamaan usahawan*. Kuala Lumpur: Golden Books Center.

Wan Syukry, W.D. (2004). *Pengaruh Personaliti Terhadap Kecenderungan Keusahawanan*. Universiti Utara Malaysia, Sintok.

Weber, P. and Schaper, M. (2006), "Understanding the grey entrepreneur", *Journal of Enterprising Culture*, Vol. 12 No. 2, pp. 147-164.

Webster, M. (1985). *Webster's nith new collegiate dictionary*. Meriam-Webster Inc.

Western B, Kling JR, Weiman D. (2001). The labor market consequences of incarceration. *Crime Deling*. 47:410-27

Wikipedia, *Jabatan Penjara Malaysia*. Diakses pada 5 February 2015, dari
:http://ms.wikipedia.org/wiki/Jabatan_Penjara_Malaysia

Wilson, F., Kickul, J. and Marlino, D. (2007), "Gender, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial career intentions: implications for entrepreneurship education", *Entrepreneurship Theory & Practice*, Vol. 31 No. 3, pp. 387-406.

Wilson D, Gallagher C. (2000). A meta analysis of corrections- based education, vocational, and work programs for adult offenders. *J.Res.Crime Delinq.* 37:347-68

Wim Naude. (2010). *Promoting entrepreneurship in developing countries: policy challenges*. World Institute for Development Economics Research of the United Nations University (UNU-WIDER) PolicyBrief, 42010, 1-8.

Wu, S. & Wu, L. (2008). The impact of higher education on entrepreneurial intention of university student in China. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 15(4), 752-774.

Yan Piaw Chua. (2006). *Kaedah dan Statistik Penyelidikan*, 3rd Ed, McGraw-Hill, Malaysia.

Yu-Lin Wang., Andrea D.Ellinger., Yen-Chun Jim Wu, (2013),"Entrepreneurial opportunity recognition: an empirical study of R&D personnel", *Management Decision*, Vol. 51 Iss 2 pp. 248 – 266

Zafir Mohd Makhbul, Fazilah Mohamad Hasun, (2006), *Menjadi Usahawan*, PTS Professional Publishing Sdn. Bhd

Zaidatol Akmalian Lope Pihie, Zakaria Kasa, (2000). Professional traits needed for career success: how it relates to education of future workers. *Journal Psikologi*. 14:75-86

Zellweger, T., Sieger, P. and Halter, F. (2011), "Should I stay or should I go? Career choice intentions of students with family business background", *Journal of Business Venturing*, Vol. 26 No. 5, pp. 521-536.

Zhao, F. (2005), "Exploring the synergy between entrepreneurship and innovation", *International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research*, Vol. 11 No. 1, pp. 25-41

Zhao, H.S., Seibert, S.E. and Hills, G.E. (2005), "The mediating role of self-efficacy in the development of entrepreneurial intentions", *Journal of Applied Psychology*, Vol. 90, pp. 1265-1272.

Zhengxia Peng, Genshu Lu, Hui Kang, (2012). *Entrepreneurial Intentions and Its Influencing Factors: A Survey of the University Students in Xi'an China*, Vol.3, pp. 95-100

LAMPIRAN A

**Othman Yeop Abdullah
Graduate School of Business**

Universiti Utara Malaysia

BORANG KAJI SELIDIK

KECENDERUNGAN KEUSAHAWANAN DALAM KALANGAN BANDUAN SABITAN PENJARA KAJANG & PENJARA WANITA KAJANG

Responden yang dihormati,

Anda terpilih untuk menyertai dalam tinjauan soal selidik ini. Soal selidik ini direka bentuk untuk mengkaji kecenderungan banduan Penjara Kajang Negeri Selangor terhadap bidang keusahawanan. Kajian ini dilakukan untuk memenuhi syarat penganugerahan Sarjana Sains Pengurusan.

Borang soal selidik ini dikemukakan untuk tujuan kajian sahaja.

Kerjasama dan masa yang diluangkan oleh tuan/puan dalam menyempurnakan borang soal selidik adalah sangat dihargai. Saya dahului dengan jutaan terima kasih.

Yang Benar,

Syaima Md Rozlan

**BORANG SOAL SELIDIK INI TERDIRI DARIPADA 10 MUKA SURAT
SAHAJA**

(TERMASUK MUKA SURAT INI)

TERIMA KASIH ATAS KERJASAMA ANDA

Bahagian A: Maklumat Demografi

Sila tandakan (✓) di dalam ruangan petak dan isikan jawapan di ruangan yang telah disediakan.

1. Jantina

☐

Lelaki

☐

Perempuan

2. Umur : _____ tahun

3. Pendidikan

Sekolah Rendah

☐

STPM

☐

Sarjana

☐

PMR/SRP/LCE

☐

Diploma

☐

Ijazah Pertama

☐

SPM/SPMV/MCE

☐

Tidak Bersekolah

☐

Lain-lain (Sila nyatakan): _____

4. Bilangan adik beradik

Sila nyatakana bilangan adik beradik : _____

5. Kedudukan dalam adik beradik

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Nyatakan

6. Status Perkahwinan

☐

Sudah Berkahwin

☐

Belum Berkahwin

☐

Duda / Janda

7. Tempoh berada di penjara : _____

BAHAGIAN B: CIRI-CIRI KEUSAHAWANAN

Arahan: Kategorikan jawapan anda mengikut skala yang diberikan dengan membulatkan di ruang jawapan yang disediakan.

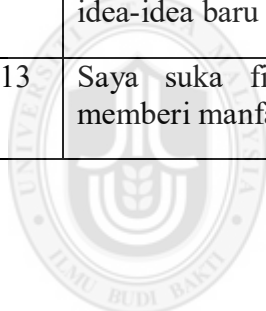
Sangat Tidak Setuju (STS)	Tidak Setuju (TS)	Agak Setuju (AS)	Setuju (S)	Sangat Setuju (SS)
1	2	3	4	5

b(i) INOVASI & KREATIVITI		STS	TS	AS	S	SS
01	Saya seorang yang kreatif dan berinovasi	1	2	3	4	5
02	Saya suka pekerjaan yang memerlukan idea baru berbanding menggunakan idea lama	1	2	3	4	5
03	Saya suka mencipta sesuatu yang baru	1	2	3	4	5
b(ii) KEYAKINAN DIRI		STS	TS	AS	S	SS
04	Saya percaya bahawa saya boleh mencapai apa sahaja yang saya usahakan	1	2	3	4	5
05	Apabila berhadapan dengan tugas yang mencabar, saya pasti boleh melakukannya dengan baik	1	2	3	4	5
06	Saya boleh mencapai apa saja yang saya inginkan dalam hidup kerana saya percaya bahawa saya memiliki kebolehan untuk melakukannya	1	2	3	4	5
07	Saya mampu mencapai matlamat dalam hidup saya	1	2	3	4	5
08	Sama ada saya berjaya ataupun tidak dalam kehidupan, ia bergantung kepada kebolehan saya	1	2	3	4	5

Sangat Tidak Setuju (STS)	Tidak Setuju (TS)	Agak Setuju (AS)	Setuju (S)	Sangat Setuju (SS)
1	2	3	4	5

b(iv) MENGENAL PASTI PELUANG		STS	TS	AS	S	SS
09	Saya percaya idea perniagaan mempunyai kaitan dengan keperluan masyarakat	1	2	3	4	5
10	Saya suka mencari idea-idea yang boleh ditukarkan kepada peluang perniagaan	1	2	3	4	5
11	Saya suka mencari peluang perniagaan yang sesuai dengan minat saya	1	2	3	4	5
12	Saya rasa sungguh seronok apabila berfikir idea-idea baru perniagaan	1	2	3	4	5
13	Saya suka fikir produk baru yang boleh memberi manfaat kepada pengguna	1	2	3	4	5

Universiti Utara Malaysia

BAHAGIAN C: LATIHAN KEMAHIRAN

Arahan: Kategorikan jawapan anda mengikut skala yang diberikan dengan membulatkan jawapan yang disediakan.

Sangat Tidak Setuju (STS)	Tidak Setuju (TS)	Agak Setuju (AS)	Setuju (S)	Sangat Setuju (SS)
1	2	3	4	5

Latihan kemahiran yang disediakan oleh pihak penjara:		STS	TS	AS	S	SS
01	Menarik minat saya untuk menceburkan diri dalam bidang perniagaan	1	2	3	4	5
02	Memberikan saya kemahiran yang diperlukan untuk memulakan perniagaan	1	2	3	4	5
03	Memberikan saya kecekapan yang diperlukan untuk menceburi bidang perniagaan	1	2	3	4	5
04	Memberi saya dorongan untuk saya menjadi bakal perniaga yang berjaya suatu hari nanti	1	2	3	4	5
05	Memberi kesan positif dalam diri saya	1	2	3	4	5
06	Memberi kesedaran dan galakan terhadap bidang perniagaan	1	2	3	4	5
07	Meningkatkan pengetahuan saya	1	2	3	4	5
08	Dapat menambahkan idea baru berkaitan dengan perniagaan	1	2	3	4	5

BAHAGIAN D: BANTUAN KEWANGAN

Arahan: Kategorikan jawapan anda mengikut skala yang diberikan dengan membulatkan jawapan di ruang yang disediakan.

Sangat Tidak Setuju (STS)	Tidak Setuju (TS)	Agak Setuju (AS)	Setuju (S)	Sangat Setuju (SS)
1	2	3	4	5

Saya rasa mudah mendapatkan pinjaman kewangan dari:		STS	TS	AS	S	SS
01	Bank / Institusi kewangan	1	2	3	4	5
02	Kawan	1	2	3	4	5
03	Rakan kongsi	1	2	3	4	5
04	Keluarga	1	2	3	4	5

BAHAGIAN E: SOKONGAN KELUARGA

Arahan: Kategorikan jawapan anda mengikut skala yang diberikan dengan membulatkan jawapan di ruangan yang disediakan.

Sangat Tidak Setuju (STS)	Tidak Setuju (TS)	Agak Setuju (AS)	Setuju (S)	Sangat Setuju (SS)
1	2	3	4	5

Keluarga saya yang akan:		STS	TS	AS	S	SS
01	Memberi maklumat penting tentang produk dan perkhidmatan perniagaan saya	1	2	3	4	5
02	Membantu dalam menyelesaikan masalah perniagaan	1	2	3	4	5
03	Mengambil berat terhadap kegembiraan saya	1	2	3	4	5

BAHAGIAN F: PERSEPSI MASYARAKAT

Arahan: Kategorikan jawapan anda mengikut skala yang diberikan dengan membulatkan jawapan di ruang yang telah disediakan.

Sangat Tidak Setuju (STS)	Tidak Setuju (TS)	Agak Setuju (AS)	Setuju (S)	Sangat Setuju (SS)
1	2	3	4	5

Saya merasai masyarakat :						
01	Melabelkan diri saya sebagai bekas banduan	1	2	3	4	5
02	Memandang rendah terhadap diri saya	1	2	3	4	5
03	Kurang memberi kepercayaan kepada saya apabila saya dibebaskan dari penjara kelak	1	2	3	4	5
04	Berasa kurang selamat kepada saya	1	2	3	4	5
05	Membuat diri saya berasa tertekan	1	2	3	4	5
06	Akan menjauhkan diri daripada saya apabila dibebaskan dari penjara	1	2	3	4	5

BAHAGIAN G: KECENDERUNGAN KEUSAHAWANAN

Arahan: Kategorikan jawapan anda mengikut skala yang diberikan dengan membulatkan jawapan di ruangan yang telah disediakan.

Sangat Tidak Setuju (STS)	Tidak Setuju (TS)	Agak Setuju (AS)	Setuju (S)	Sangat Setuju (SS)
1	2	3	4	5

BIL	PERKARA	STS	TS	AS	S	SS
01	Saya akan memiliki perniagaan sendiri suatu hari nanti	1	2	3	4	5
02	Saya selalu berusaha mencari jalan untuk memulakan perniagaan sendiri	1	2	3	4	5
03	Saya sangat berminat untuk memulakan sebuah perniagaan	1	2	3	4	5
06	Saya merasakan peluang untuk memulakan perniagaan sendiri amat luas	1	2	3	4	5
07	Saya akan mencari jalan untuk bekerja dengan perniaga sekiranya saya diberi peluang tersebut	1	2	3	4	5
08	Jika diberi peluang untuk memilih antara bekerja sendiri atau bekerja dengan orang lain, saya lebih suka untuk bekerja sendiri	1	2	3	4	5
09	Selalu terlintas dalam fikiran saya untuk memulakan perniagaan sendiri	1	2	3	4	5
10	Saya akan berusaha mempelajari ilmu perniagaan supaya saya tidak ketinggalan dalam perniagaan .	1	2	3	4	5
11	Untuk mencapai cita-cita sebagai perniaga berjaya, saya akan berusaha menyertai bengkel perniagaan	1	2	3	4	5
12	Saya sudah memiliki perancangan untuk memulakan perniagaan sendiri	1	2	3	4	5

LAMPIRAN B

UUM

Universiti Utara Malaysia

JABATAN PENJARA MALAYSIA
KEMENTERIAN DALAM NEGERI
IBU PEJABAT PENJARA MALAYSIA
BUKIT WIRA, 43000 KAJANG
SELANGOR

Telefon : 603-87328000
Faks : 603-87168545
<http://www.prison.gov.my>

Rujukan Tuan :
Your Ref :
Rujukan Kami : JP/LTH/Rd/102/3 Kil 20(5)
Your Ref :
Tarikh : 8 September 2015
Date :

Timbalan Pengarah Akademik
UUM Kuala Lumpur
Universiti Utara Malaysia
41-3, Jalan Raja Muda Abdul Aziz
50300 KUALA LUMPUR

(U.P: PROF. MADYA DR. NORLENA HASNAN)

Tuan,

**KAJIAN KECENDERUNGAN KEUSAHAWANAN DALAM KALANGAN BANDUAN
SABITAN LELAKI (PENJARA KAJANG) & BANDUAN SABITAN WANITA (PENJARA
WANITA KAJANG)**

Dengan hormatnya merujuk kepada surat tuan berhubung dengan perkara di atas.

2. Sukacita dimaklumkan bahawa permohonan tuan untuk pelajar Syaima binti Md Rozlan (Kad Pengenal: 870819-14-5064) dari jurusan *Master in Science (Management)* untuk menjalankan kajian bertajuk "Kajian Kecenderungan Keusahawanan Dalam Kalangan Banduan Sabitan Lelaki (Penjara Kajang) & Banduan Sabitan Wanita (Penjara Wanita Kajang) secara edaran borang soal-selidik adalah diluluskan. Borang soal selidik tersebut akan ditadbir oleh Pegawai Penjara yang bertugas di Penjara Kajang dan Penjara Wanita Kajang.

3. Kelulusan ini tertakluk kepada syarat-syarat seperti di Lampiran A. Segala urusan lanjut berhubung perkara ini hendaklah dibincangkan dengan Pengerah berkaitan di alamat berikut :-

3.1 Pengerah
Penjara Kajang
43000 Kajang
SELANGOR
No. Tel: 03-87364620

..2/-

"Memperkasakan Medal Ihsan"
"Kebajikan Diutamakan, Organisasi Dimartabatkan"

Galeri Produk Penjara Ibu Pejabat Penjara Malaysia - Tel: 03-87328000 Faks: 03-87540545; Galeri Produk Penjara Alor Setar - Tel: 04-7506344 Faks: 04-7515040; Galeri Produk Penjara Ayer Keroh - Tel: Faks: 06-25116634; Galeri Produk Penjara Kota Bharu - Tel: 09-3211543 Faks: 09-3210960

Certified to ISO 9001:2008
Cert. No. MY-AR-4742

3.2 Pengarah
Penjara Wanita Kajang
43000 Kajang
SELANGOR
No. Tel: 03-87341025

4. Kelulusan ini adalah khusus untuk tujuan penyelidikan sahaja dan bukan bagi maksud hebahan sama ada media cetak/elektronik. Begitu juga maklumat yang diperolehi tidak boleh disebarikan kepada mana-mana pihak termasuklah media massa.

5. Jabatan Penjara Malaysia juga amat mengalu-alukan setiap pelajar/ penyelidik untuk menyertai Sukarelawan Koreksional Jabatan Penjara Malaysia. Pendaftaran boleh dibuat melalui portal Jabatan Penjara Malaysia di www.prison.gov.my.

Sekian, terima kasih.

"BERKHIDMAT UNTUK NEGARA"

Saya yang menurut perintah,

(TKPJ SUPRI BIN HASHIM)

Timbalan Pengarah Dasar Kepenjaraan (Dasar)
b.p. Komisioner Jeneral Penjara
Malaysia

- s.k
1. Timbalan Ketua Pengarah Penjara (Pengurusan)
  2. Pengarah Pengurusan Banduan
Ibu Pejabat Penjara Malaysia
(u.p: Timbalan Pengarah Pengurusan Banduan (Vokasional & Industri)
  3. Pengarah Penjara Kajang, Selangor &
Pengarah Penjara Wanita Kajang, Selangor

- *Bersama-sama ini disertakan sesalnan Ringkasan Eksekutif dan Borang Soal Selidik untuk semakan pihak tuan.*
- *Sukacita sekiranya pihak tuan dapat melantik seorang Pegawai Penyelaras bagi membantu mengedar dan mengumpul semula borang soal selidik tersebut.*
- *Responden adalah terdiri daripada 177 banduan lelaki dan 177 banduan wanita (warganegara Malaysia yang bekerja)*

4. Syaima binti Md Rozlan
Emel: aima_198@yahoo.com
No. Tel: 012-5490164

- *Kerjasama puan dipohon untuk menyediakan kemudahan seperti pensil dan borang soal- selidik yang mencukupi bagi tujuan ini.*

LAMPIRAN C: KEPUTUSAN ANALISIS FAKTOR

1) Ciri-ciri keusahawanan

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.803
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	502.104
	df	78
	Sig.	.000

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared			Rotation Sums of Squared		
				Loadings			Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.729	36.375	36.375	4.729	36.375	36.375	3.193	24.561	24.561
2	1.620	12.465	48.840	1.620	12.465	48.840	2.568	19.756	44.317
3	1.534	11.798	60.638	1.534	11.798	60.638	2.122	16.321	60.638
4	.916	7.047	67.685						
5	.809	6.225	73.910						
6	.689	5.297	79.206						
7	.589	4.531	83.737						
8	.496	3.813	87.550						
9	.410	3.153	90.703						
10	.364	2.797	93.500						
11	.320	2.460	95.961						
12	.306	2.354	98.314						
13	.219	1.686	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotated Component Matrix^a

	Component		
	1	2	3
1. Saya seorang yang kreatif dan berinovasi			.790
2. Saya suka pekerjaan yang memerlukan idea baru berbanding menggunakan idea lama			.721
3. Saya suka mencipta sesuatu yang baru			.856
4. Saya percaya bahawa saya boleh mencapai apa sahaja yang saya usahakan	.657		
5. Apabila berhadapan dengan tugas yang mencabar, saya pasti boleh melakukannya dengan baik	.694		
6. Saya boleh mencapai apa saja yang saya inginkan dalam hidup kerana saya percaya bahawa saya memiliki kebolehan untuk melakukannya	.816		
7. Saya mampu mencapai matlamat dalam hidup saya	.770		
8. Sama ada saya berjaya ataupun tidak dalam kehidupan, ia bergantung kepada kebolehan saya	.721		
9. Saya percaya idea perniagaan mempunyai kaitan dengan keperluan masyarakat		.665	
10. Saya suka mencari idea-idea yang boleh ditukarkan kepada peluang perniagaan		.644	
11. Saya suka mencari peluang perniagaan yang sesuai dengan minat saya		.767	
12. Saya rasa sungguh seronok apabila berfikir idea-idea baru perniagaan		.636	
13. Saya suka fikir produk baru yang boleh memberi manfaat kepada pengguna		.723	

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 5 iterations.

2) Latihan Kemahiran

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.824
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	438.913
	df	28
	Sig.	.000

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.510	56.377	56.377	4.510	56.377	56.377	2.818	35.222	35.222
2	1.049	13.108	69.485	1.049	13.108	69.485	2.741	34.263	69.485
3	.666	8.329	77.814						
4	.551	6.884	84.698						
5	.450	5.627	90.325						
6	.368	4.596	94.920						
7	.233	2.907	97.828						
8	.174	2.172	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotated Component Matrix^a

	Component	
	1	2
1.Menarik minat saya untuk menceburkan diri dalam bidang perniagaan	.872	
2.Memberikan saya kemahiran yang diperlukan untuk memulakan perniagaan	.817	
3.Memberikan saya kecekapan yang diperlukan untuk menceburi bidang perniagaan		.611
4.Memberi saya dorongan untuk saya menjadi bakal perniaga yang berjaya suatu hari nanti		.687
5.Memberi kesan positif dalam diri saya		.841
6.Memberi kesedaran dan galakan terhadap bidang perniagaan		.795
7.Meningkatkan pengetahuan saya		.603
8.Dapat menambahkan idea baru berkaitan dengan perniagaan	.784	

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 3 iterations.

UUM
Universiti Utara Malaysia

3) Bantuan Kewangan

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.704
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	62.209
	df	6
	Sig.	.000

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2.038	50.941	50.941	2.038	50.941	50.941
2	.779	19.480	70.421			
3	.702	17.553	87.974			
4	.481	12.026	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
Bank / Institusi kewangan	.646
Rakan kongsi	.801
Kawan	.766
Keluarga	.625

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 1 components extracted.

4) Sokongan Keluarga

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.588
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	80.267
	df	3
	Sig.	.000

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	1.933	64.442	64.442	1.933	64.442	64.442
2	.762	25.408	89.850			
3	.305	10.150	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
Memberi maklumat penting tentang produk dan perkhidmatan perniagaan saya	.858
Membantu dalam menyelesaikan masalah perniagaan	.892
Mengambil berat terhadap kegembiraan saya	.634

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 1 components extracted.

5) Persepsi Masyarakat

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.895
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1416.086
	df	15
	Sig.	.000

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.416	73.601	73.601	4.416	73.601	73.601
2	.623	10.389	83.990			
3	.294	4.902	88.892			
4	.277	4.616	93.509			
5	.218	3.632	97.141			
6	.172	2.859	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
Melabelkan diri saya sebagai bekas banduan	.781
Memandang rendah terhadap diri saya	.867
Kurang memberi kepercayaan kepada saya apabila saya dibebaskan dari penjara kelak	.879
Berasa kurang selamat kepada saya	.895
Membuat diri saya berasa tertekan	.838
Akan menjauhkan diri daripada saya apabila dibebaskan dari penjara	.883

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 1 components extracted.

6) Kecenderungan Keusahawanan

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.900
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	652.488
	df	45
	Sig.	.000

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	6.032	60.325	60.325	6.032	60.325	60.325
2	.806	8.056	68.381			
3	.744	7.439	75.820			
4	.571	5.715	81.535			
5	.454	4.541	86.076			
6	.369	3.690	89.766			
7	.338	3.377	93.143			
8	.292	2.920	96.063			
9	.236	2.365	98.428			
10	.157	1.572	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
1.Saya akan memiliki perniagaan sendiri suatu hari nanti	.798
2.Saya selalu berusaha mencari jalan untuk memulakan perniagaan sendiri	.790
3.Saya sangat berminat untuk memulakan sebuah perniagaan	.837
4.Saya merasakan peluang untuk memulakan perniagaan sendiri amat luas	.761
5.Saya akan mencari jalan untuk bekerja dengan perniaga sekiranya saya diberi peluang tersebut	.586
6.Jika diberi peluang untuk memilih antara bekerja sendiri atau bekerja dengan orang lain, saya lebih suka untuk bekerja sendiri	.755
7.Selalu terlintas dalam fikiran saya untuk memulakan perniagaan sendiri	.856
8.Saya akan berusaha mempelajari ilmu perniagaan supaya saya tidak ketinggalan dalam perniagaan .	.755
9.Untuk mencapai cita-cita sebagai perniaga berjaya, saya akan berusaha menyertai bengkel perniagaan	.810
10.Saya sudah memiliki perancangan untuk memulakan perniagaan sendiri	.787

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 1 components extracted.

LAMPIRAN D: ANALISIS KEBOLEHPERCAYAAN

1) Ciri-ciri keusahawanan

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.845	.848	13

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1.Saya seorang yang kreatif dan berinovasi	46.98	41.804	.444	.442	.837
2.Saya suka pekerjaan yang memerlukan idea baru berbanding menggunakan idea lama	46.46	40.917	.471	.378	.836
3.Saya suka mencipta sesuatu yang baru	46.63	41.451	.386	.489	.843
4.Saya percaya bahawa saya boleh mencapai apa sahaja yang saya usahakan	46.39	40.554	.603	.554	.827
5.Apabila berhadapan dengan tugas yang mencabar, saya pasti boleh melakukannya dengan baik	46.34	41.403	.511	.512	.833

6.Saya boleh mencapai apa saja yang saya inginkan dalam hidup kerana saya percaya bahawa saya memiliki kebolehan untuk melakukannya	46.44	39.974	.620	.620	.826
7.Saya mampu mencapai matlamat dalam hidup saya	46.27	41.023	.554	.565	.830
8.Sama ada saya berjaya ataupun tidak dalam kehidupan, ia bergantung kepada kebolehan saya	46.53	40.996	.431	.409	.839
9.Saya percaya idea perniagaan mempunyai kaitan dengan keperluan masyarakat	46.39	39.769	.571	.506	.829
10.Saya suka mencari idea-idea yang boleh ditukarkan kepada peluang perniagaan	46.44	39.680	.670	.515	.823
11.Saya suka mencari peluang perniagaan yang sesuai dengan minat saya	46.22	40.744	.536	.478	.831
12.Saya rasa sungguh seronok apabila berfikir idea-idea baru perniagaan	46.24	42.715	.426	.294	.838
13.Saya suka fikir produk baru yang boleh memberi manfaat kepada pengguna	46.51	43.409	.294	.299	.847

2) Latihan Kemahiran

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.886	.888	8

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1.Menarik minat saya untuk menceburkan diri dalam bidang perniagaan	27.60	20.732	.598	.594	.879
2.Memberikan saya kemahiran yang diperlukan untuk memulakan perniagaan	27.53	21.349	.716	.659	.867
3.Memberikan saya kecekapan yang diperlukan untuk menceburi bidang perniagaan	27.67	20.557	.734	.633	.864
4.Memberi saya dorongan untuk saya menjadi bakal perniaga yang berjaya suatu hari nanti	27.62	20.571	.707	.585	.867
5.Memberi kesan positif dalam diri saya	27.57	22.502	.492	.370	.887
6.Memberi kesedaran dan galakan terhadap bidang perniagaan	27.69	20.530	.707	.653	.867
7.Meningkatkan pengetahuan saya	27.47	21.134	.645	.439	.873
8.Dapat menambahkan idea baru berkaitan dengan perniagaan	27.45	21.406	.677	.631	.870

3) Bantuan Kewangan

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.669	.674	4

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1.Bank / Institusi kewangan	10.03	5.480	.392	.166	.651
2.Kawan	10.49	5.331	.500	.292	.567
3.Rakan kongsi	10.18	5.544	.561	.331	.532
4.Keluarga	9.29	6.640	.373	.145	.650

4) Sokongan Keluarga

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.716	.714	3

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1.Memberi maklumat penting tentang produk dan perkhidmatan perniagaan saya	7.98	2.392	.604	.475	.549
2.Membantu dalam menyelesaikan masalah perniagaan	7.97	1.950	.662	.509	.455
3.Mengambil berat terhadap kegembiraan saya	7.66	2.854	.370	.147	.811

5) Persepsi Masyarakat

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.928	.928	6

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1.Melabelkan diri saya sebagai bekas banduan	15.11	33.138	.694	.570	.927
2. Memandang rendah terhadap diri saya	14.88	31.741	.805	.696	.913
3.Kurang memberi kepercayaan kepada saya apabila saya dibebaskan dari penjara kelak	14.85	31.629	.818	.679	.911
4.Berasa kurang selamat kepada saya	14.71	31.176	.839	.751	.908
5.Membuat diri saya berasa tertekan	14.70	32.130	.762	.631	.918
6.Akan menjauhkan diri daripada saya apabila dibebaskan dari penjara	14.74	31.151	.822	.737	.910

6) Kecenderungan Keusahawanan

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.925	.926	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1.Saya akan memiliki perniagaan sendiri suatu hari nanti	36.27	39.592	.738	.653	.917
2.Saya selalu berusaha mencari jalan untuk memulakan perniagaan sendiri	36.42	40.246	.731	.631	.917
3.Saya sangat berminat untuk memulakan sebuah perniagaan	36.34	39.972	.784	.686	.914
4.Saya merasakan peluang untuk memulakan perniagaan sendiri amat luas	36.53	40.957	.701	.538	.919
5.Saya akan mencari jalan untuk bekerja dengan perniaga sekiranya saya diberi peluang tersebut	36.40	43.242	.518	.334	.927
6.Jika diberi peluang untuk memilih antara bekerja sendiri atau bekerja dengan orang lain, saya lebih suka untuk bekerja sendiri	36.20	40.282	.691	.608	.919

7.Selalu terlintas dalam fikiran saya untuk memulakan perniagaan sendiri	36.24	39.637	.809	.710	.913
8.Saya akan berusaha mempelajari ilmu perniagaan supaya saya tidak ketinggalan dalam perniagaan .	36.36	40.703	.688	.628	.919
9.Untuk mencapai cita-cita sebagai perniaga berjaya, saya akan berusaha menyertai bengkel perniagaan	36.47	39.938	.757	.671	.916
10.Saya sudah memiliki perancangan untuk memulakan perniagaan sendiri	36.52	38.585	.728	.549	.918

UUM
Universiti Utara Malaysia

LAMPIRAN E: DAPATAN NORMALITI

1) Ciri-ciri keusahawanan

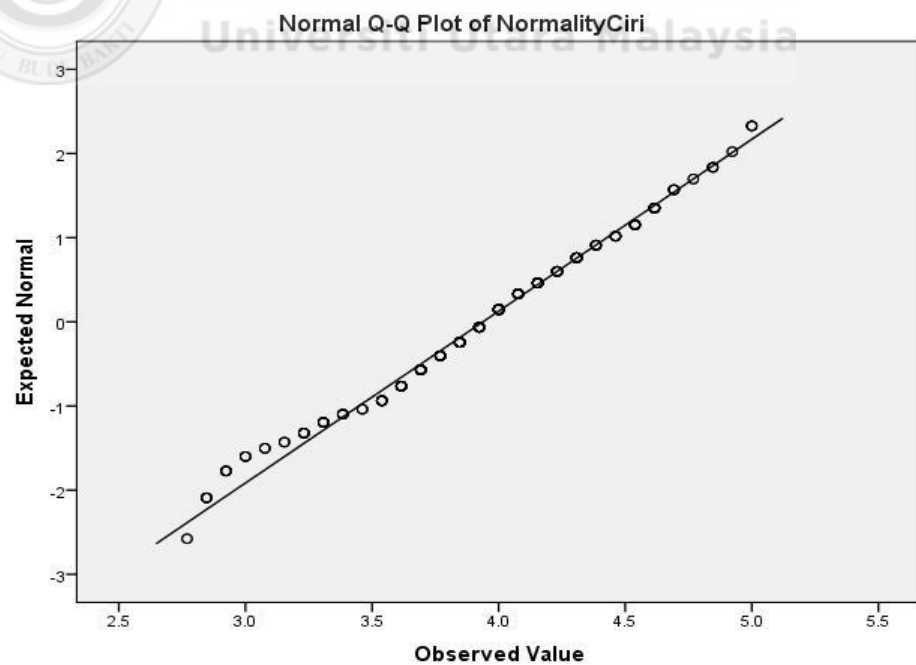
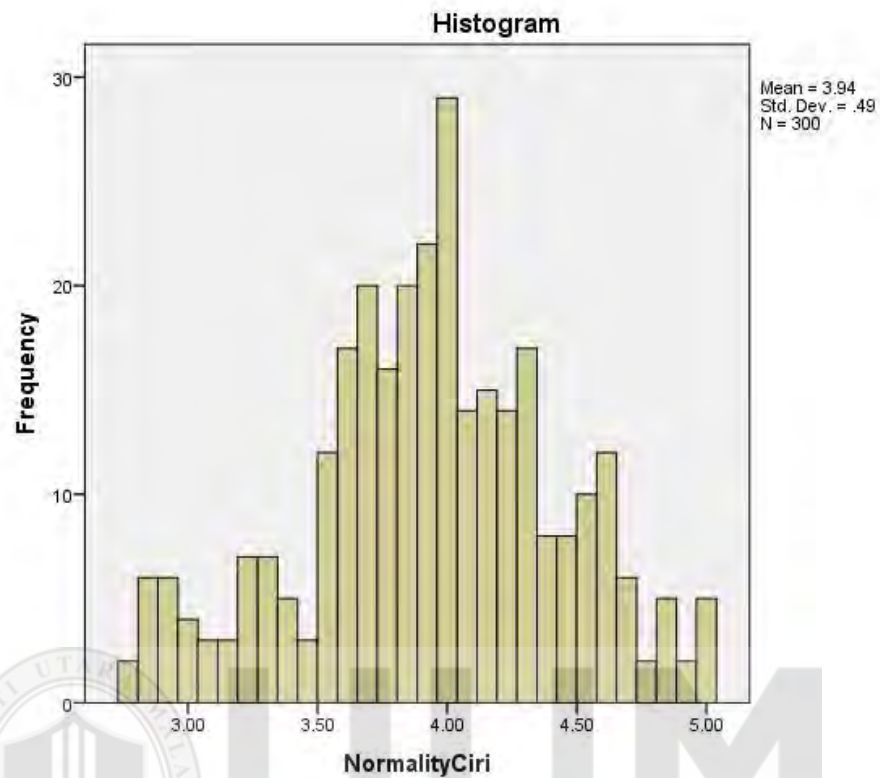
Descriptives

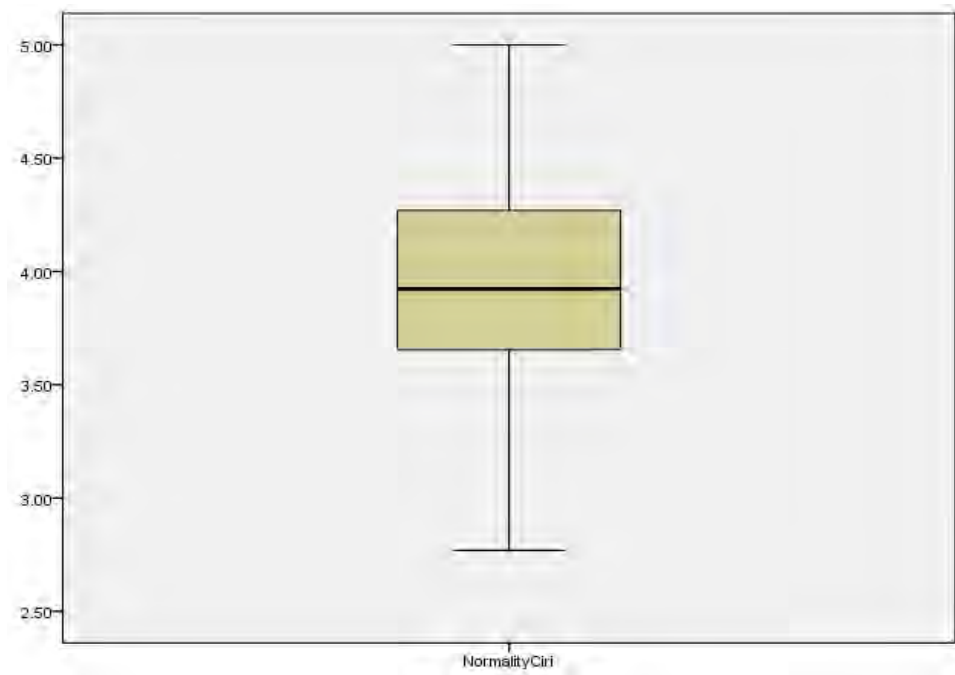
			Statistic	Std. Error
NormalityCiri	Mean		3.9379	.02827
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	3.8823	
		Upper Bound	3.9936	
	5% Trimmed Mean		3.9442	
	Median		3.9231	
	Variance		.240	
	Std. Deviation		.48960	
	Minimum		2.77	
	Maximum		5.00	
	Range		2.23	
	Interquartile Range		.65	
	Skewness		-.187	.141
	Kurtosis		-.162	.281

Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
NormalityCiri	.062	300	.008	.985	300	.003

a. Lilliefors Significance Correction

UUM
Universiti Utara Malaysia

2) Latihan Kemahiran

Descriptives

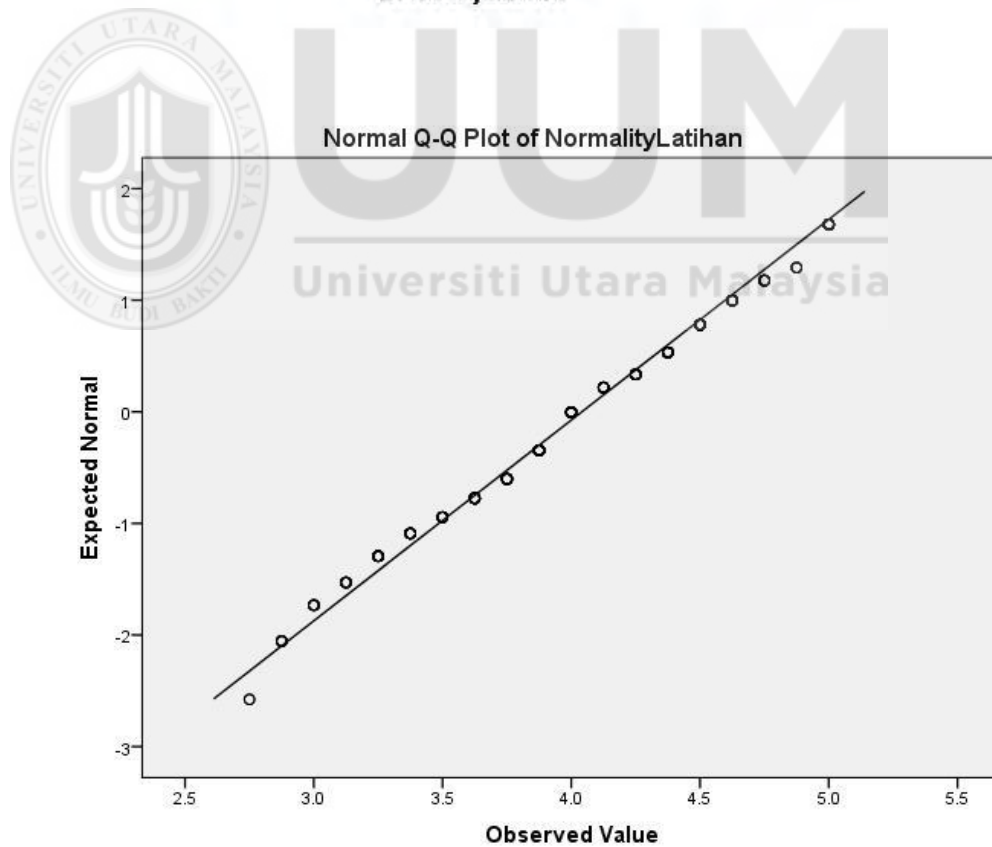
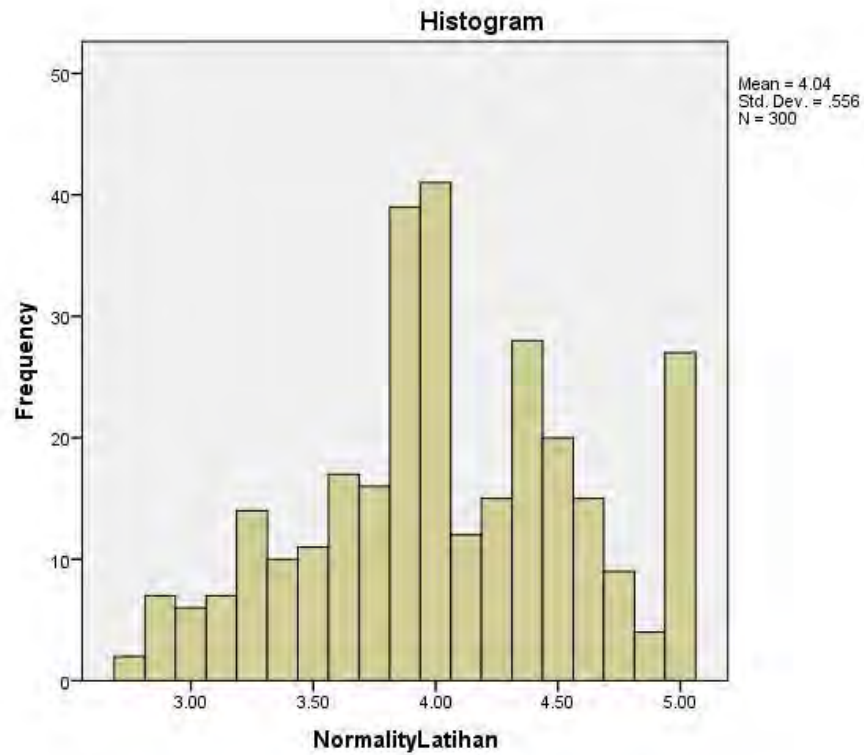
			Statistic	Std. Error
NormalityLatihan	Mean		4.0413	.03210
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	3.9781	
		Upper Bound	4.1044	
	5% Trimmed Mean		4.0509	
	Median		4.0000	
	Variance		.309	
	Std. Deviation		.55594	
	Minimum		2.75	
	Maximum		5.00	
	Range		2.25	
	Interquartile Range		.72	
	Skewness		-.110	.141
	Kurtosis		-.545	.281

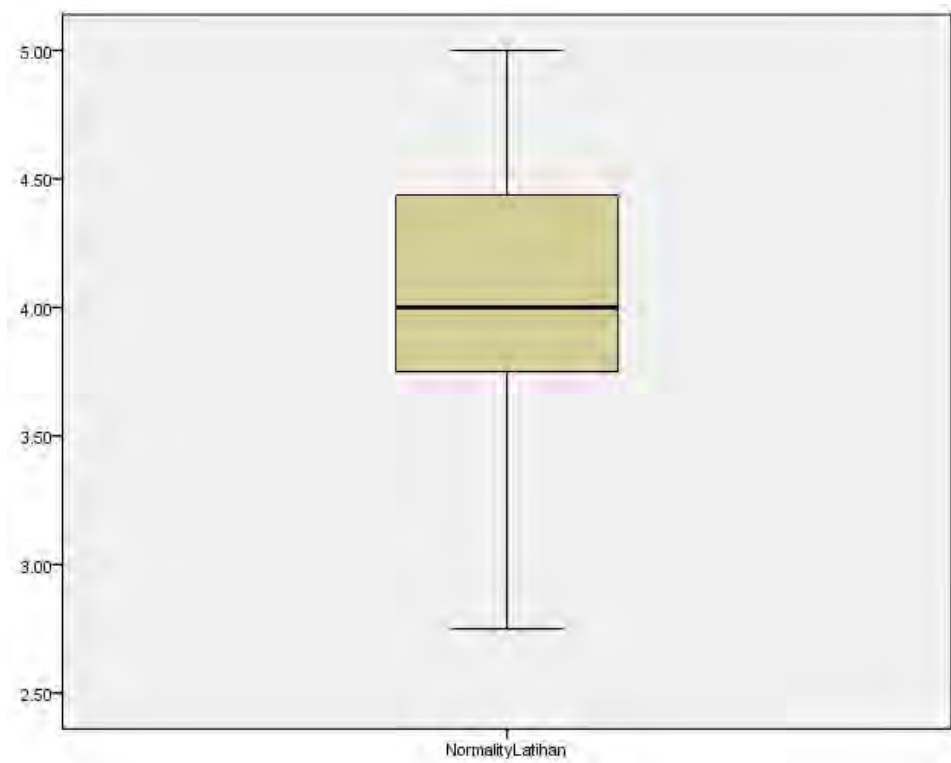
Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
NormalityLatihan	.096	300	.000	.973	300	.000

a. Lilliefors Significance Correction

UUM
Universiti Utara Malaysia

3) Bantuan Kewangan

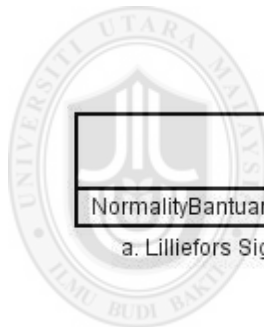
Descriptives

			Statistic	Std. Error
NormalityBantuan	Mean		3.5133	.04102
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	3.4326	
		Upper Bound	3.5941	
	5% Trimmed Mean		3.5306	
	Median		3.5000	
	Variance		.505	
	Std. Deviation		.71052	
	Minimum		1.50	
	Maximum		5.00	
	Range		3.50	
	Interquartile Range		1.00	
	Skewness		-.325	.141
	Kurtosis		.090	.281

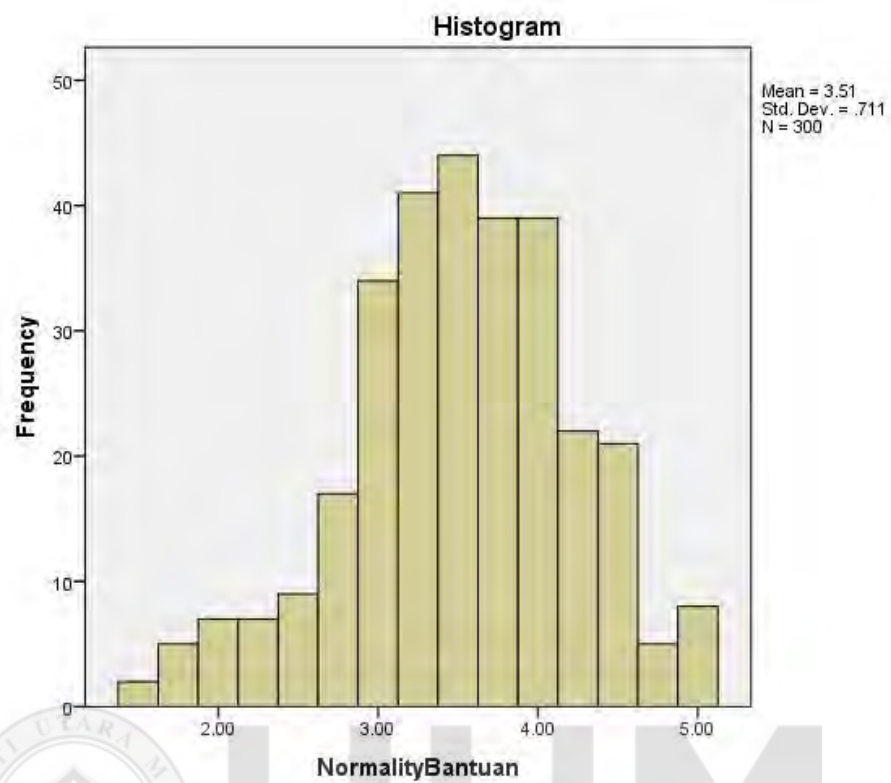
Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
NormalityBantuan	.086	300	.000	.978	300	.000

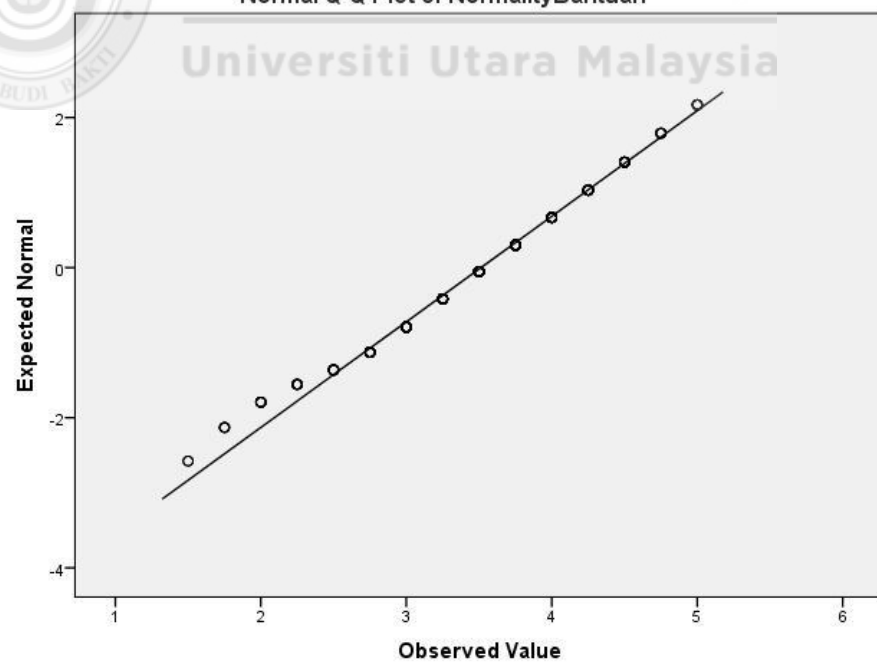
a. Lilliefors Significance Correction

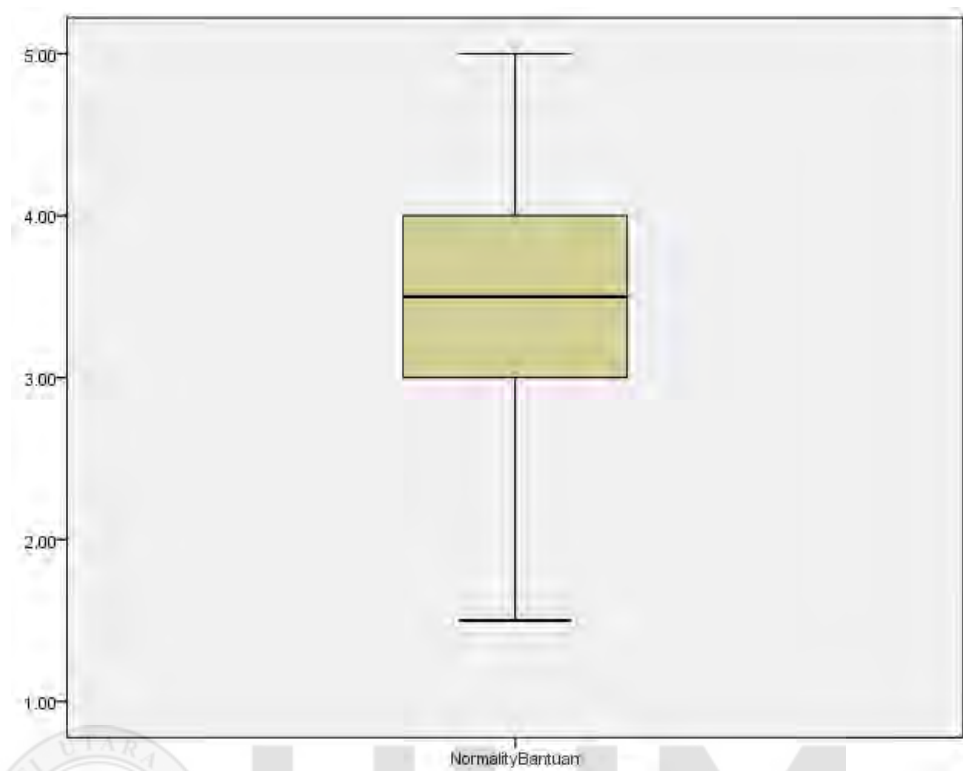

UUM
Universiti Utara Malaysia

Normal Q-Q Plot of NormalityBantuan

UUM
Universiti Utara Malaysia

4) Sokongan Keluarga

Descriptives

			Statistic	Std. Error
NormalitySokongan	Mean		4.0444	.03762
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	3.9704	
		Upper Bound	4.1185	
	5% Trimmed Mean		4.0605	
	Median		4.0000	
	Variance		.425	
	Std. Deviation		.65163	
	Minimum		2.33	
	Maximum		5.00	
	Range		2.67	
	Interquartile Range		1.00	
	Skewness		-.186	.141
	Kurtosis		-.667	.281

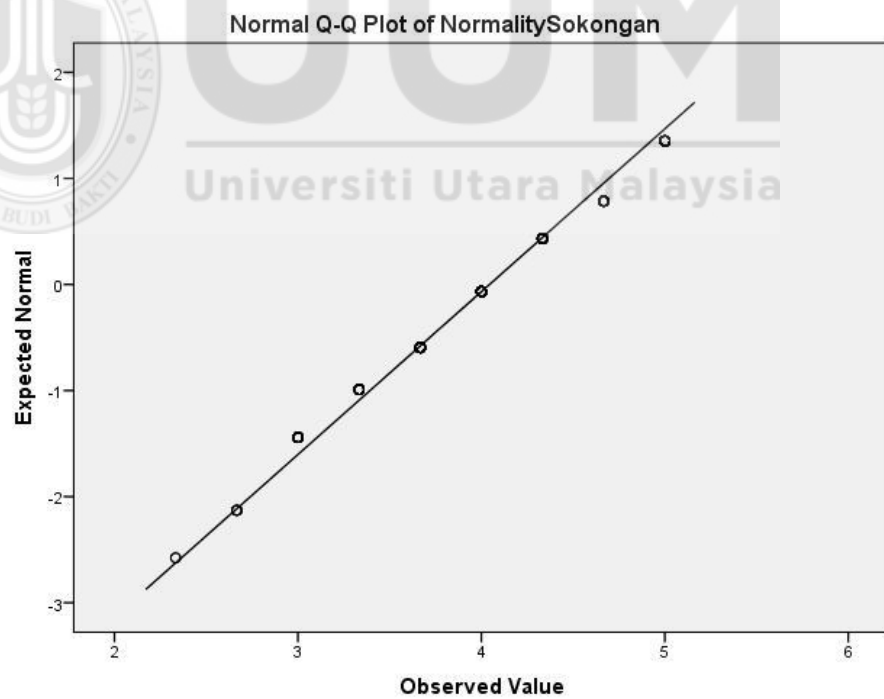
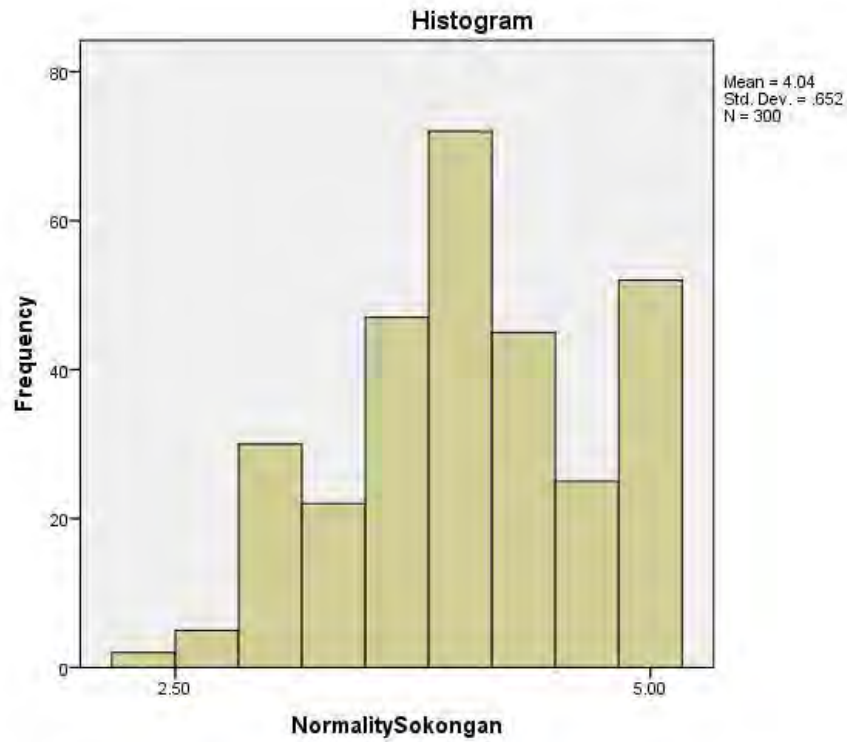
Tests of Normality

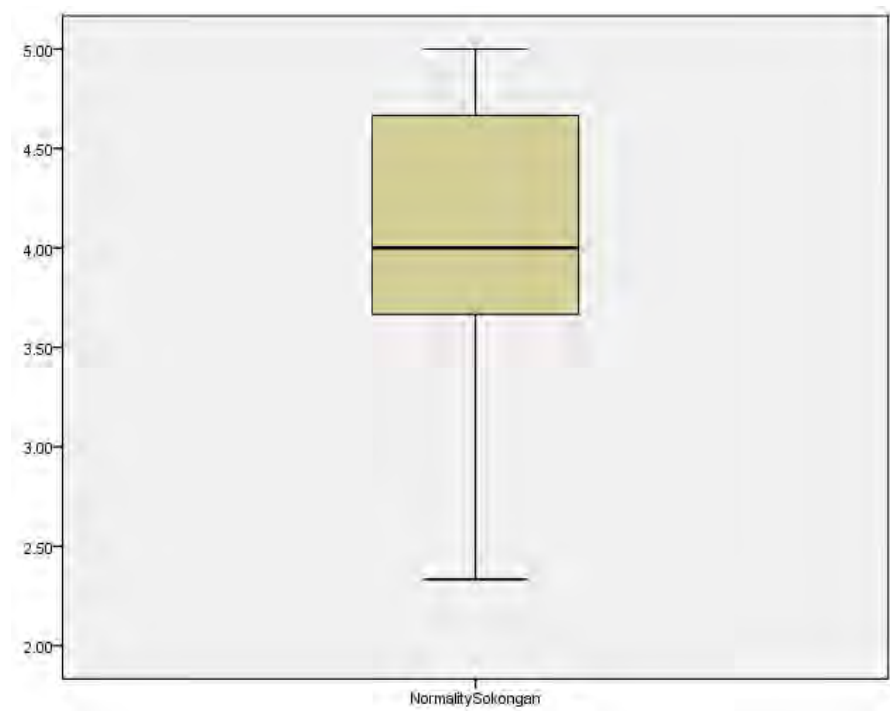
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
NormalitySokongan	.121	300	.000	.941	300	.000

a. Lilliefors Significance Correction

Universiti Utara Malaysia

UUM
Universiti Utara Malaysia

5) Persepsi Masyarakat

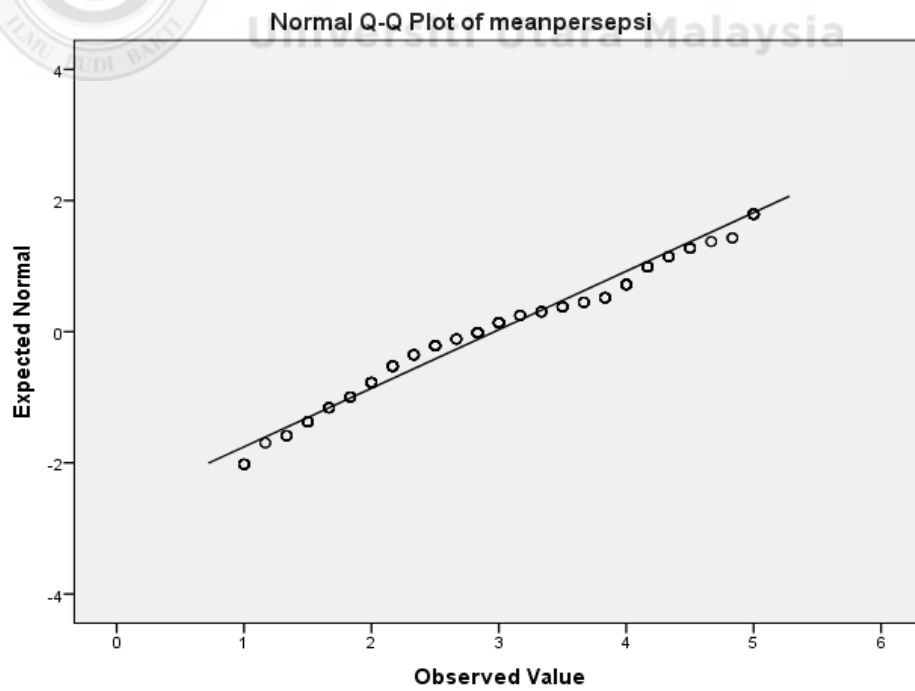
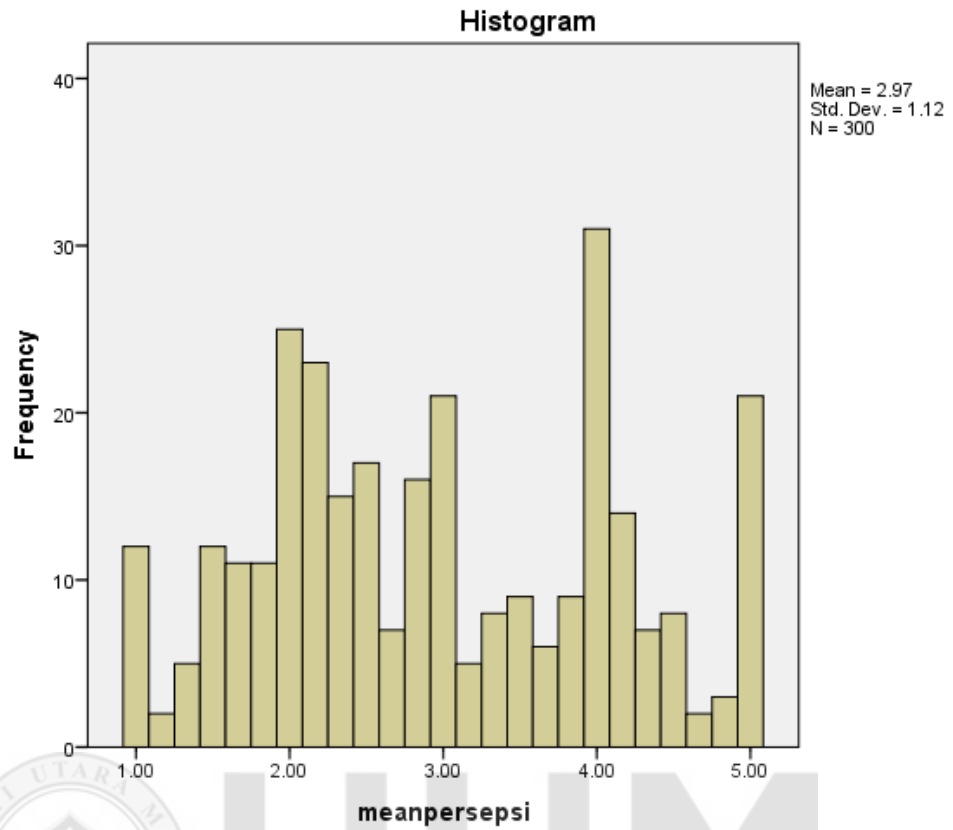
Descriptives

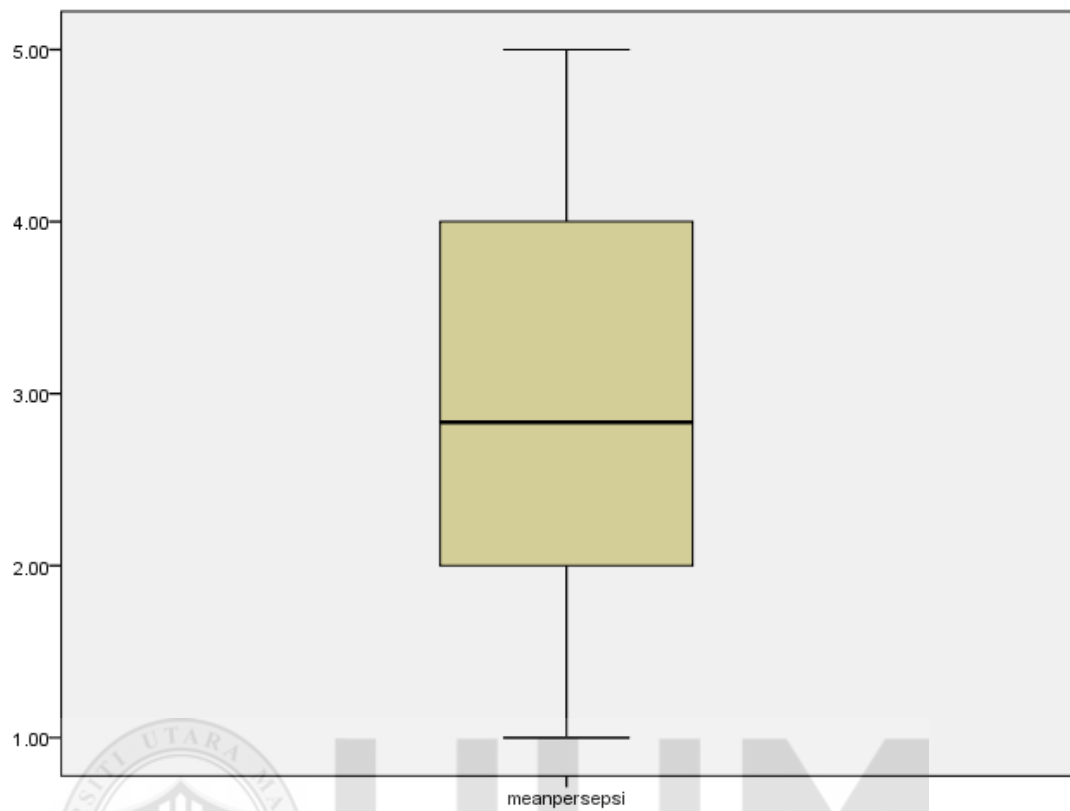
			Statistic	Std. Error
meanpersepsi	Mean		2.9661	.06468
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2.8388	
		Upper Bound	3.0934	
	5% Trimmed Mean		2.9599	
	Median		2.8333	
	Variance		1.255	
	Std. Deviation		1.12026	
	Minimum		1.00	
	Maximum		5.00	
	Range		4.00	
	Interquartile Range		2.00	
	Skewness		.188	.141
	Kurtosis		-1.019	.281

Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
meanpersepsi	.109	300	.000	.956	300	.000

a. Lilliefors Significance Correction

UUM
Universiti Utara Malaysia

6) Kecenderungan Keusahawanan

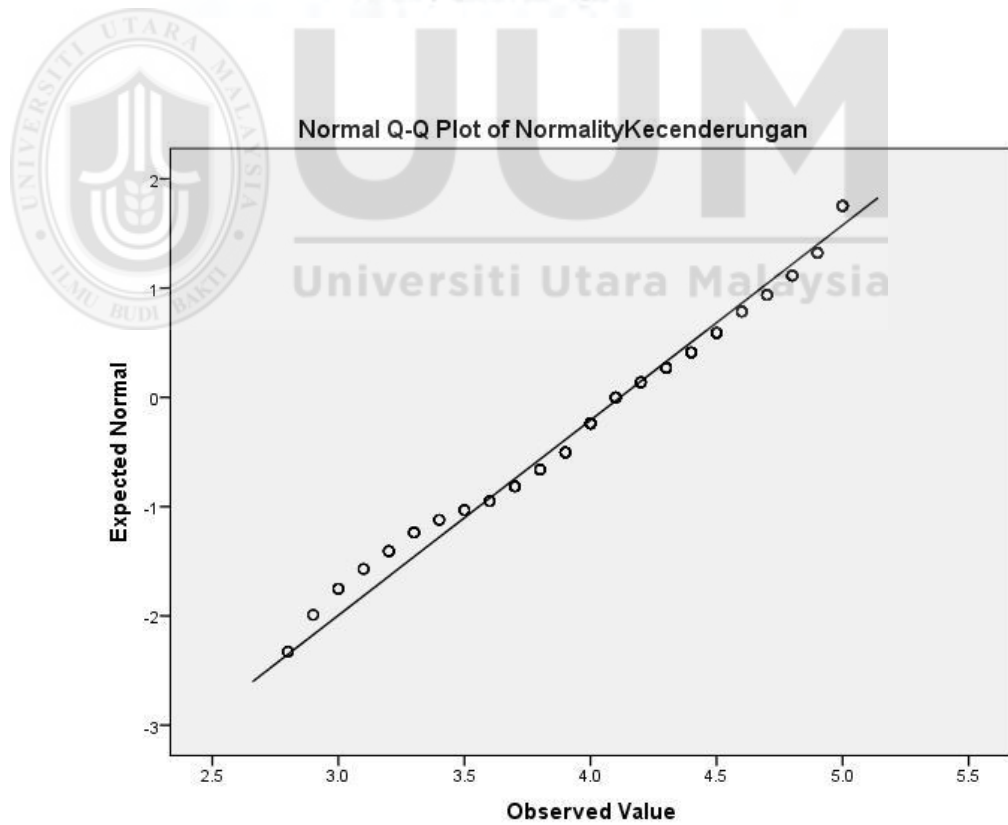
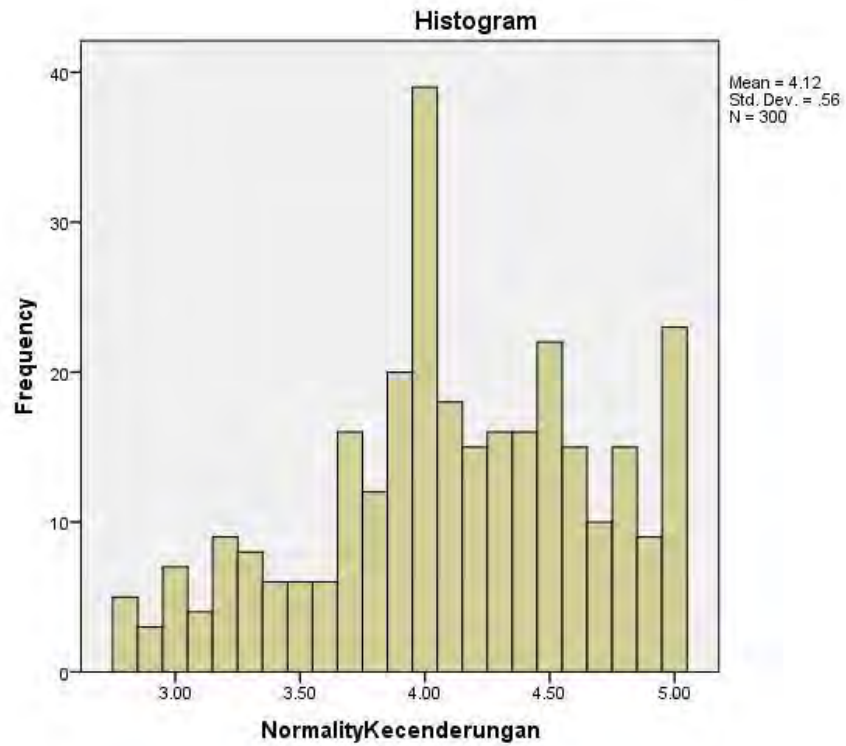
Descriptives

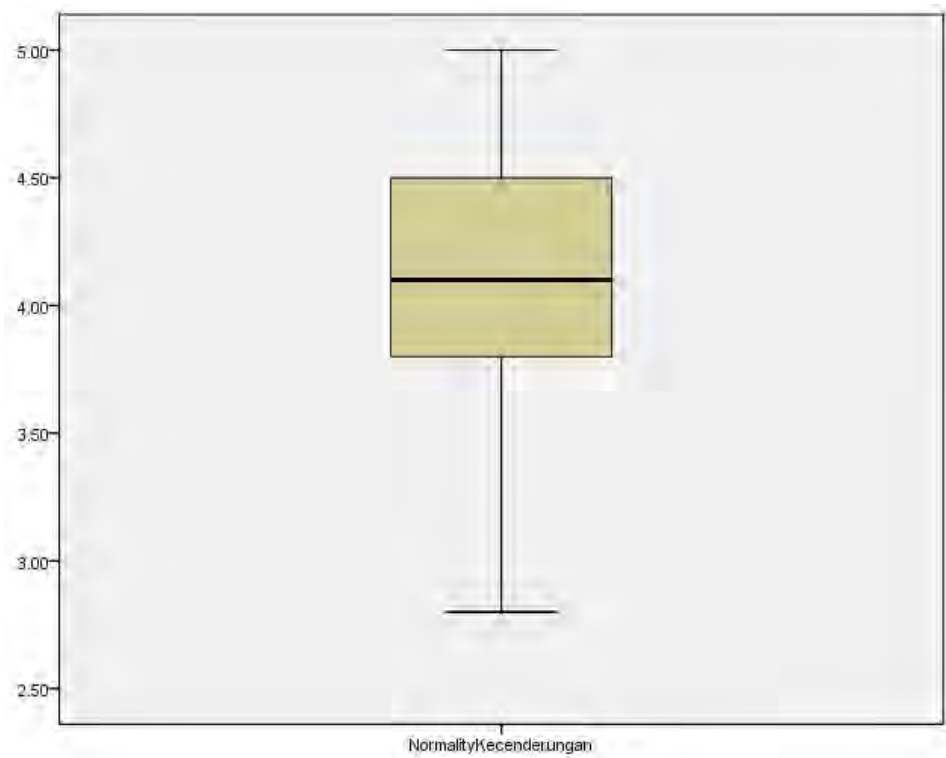
			Statistic	Std. Error
NormalityKecenderungan	Mean		4.1173	.03234
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	4.0537	
		Upper Bound	4.1810	
	5% Trimmed Mean		4.1352	
	Median		4.1000	
	Variance		.314	
	Std. Deviation		.56019	
	Minimum		2.80	
	Maximum		5.00	
	Range		2.20	
	Interquartile Range		.70	
	Skewness		-.347	.141
	Kurtosis		-.484	.281

Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
NormalityKecenderungan	.077	300	.000	.966	300	.000

a. Lilliefors Significance Correction

UUM
Universiti Utara Malaysia

LAMPIRAN F: DAPATAN ANALISIS DEKSRIPTIF

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
meanpersepsi	300	1.00	5.00	2.9661	1.12026	1.255	.188	.141	-1.019	.281
CiriKuesahawanan	300	2.77	5.00	3.9379	.48960	.240	-.187	.141	-.162	.281
LatihanKemahiran	300	2.75	5.00	4.0413	.55594	.309	-.110	.141	-.545	.281
BantuanKewangan	300	1.50	5.00	3.5133	.71052	.505	-.325	.141	.090	.281
SokonganKeluarga	300	2.33	5.00	4.0444	.65163	.425	-.186	.141	-.667	.281
KecenderunganKeusahawanan	300	2.80	5.00	4.1173	.56019	.314	-.347	.141	-.484	.281
Valid N (listwise)	300									

Frekuensi

Statistics

	Jantina	Umur	Pendidikan	Bil adik beradik	Kedudukan adik beradik	Status perkahwinan	Tempoh berada di penjara
N Valid	300	300	300	300	300	300	300
Missing	0	0	0	0	0	0	0
Mean	1.50	1.77	2.84	1.99	1.13	1.63	1.36
Std. Deviation	.501	.819	1.469	.754	.341	.483	.691
Variance	.251	.671	2.157	.568	.116	.233	.478
Skewness	.000	.918	1.427	.022	2.168	-.556	2.147
Std. Error of Skewness	.141	.141	.141	.141	.141	.141	.141
Kurtosis	-2.013	.346	2.952	-1.235	2.719	-1.702	4.427
Std. Error of Kurtosis	.281	.281	.281	.281	.281	.281	.281
Minimum	1	1	1	1	1	1	1
Maximum	2	4	8	3	2	2	4

1) Jantina

Jantina

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Lelaki	150	50.0	50.0	50.0
	Perempuan	150	50.0	50.0	100.0
	Total	300	100.0	100.0	

2) Umur

Umur

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	21-31	129	43.0	43.0	43.0
	32 dan ke atas	171	57.0	57.0	100.0
	Total	300	100.0	100.0	

3) Pendidikan

Pendidikan

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Sekolah rendah	49	16.3	16.3	16.3
	pmr/srp/lce	74	24.7	24.7	41.0
	spm/spmw/mce	122	40.7	40.7	81.7
	stpm	21	7.0	7.0	88.7
	diploma	20	6.7	6.7	95.3
	sarjana	2	.7	.7	96.0
	ijazah pertama	4	1.3	1.3	97.3
	tidak bersekolah	8	2.7	2.7	100.0
	Total	300	100.0	100.0	

4) Bilangan Adik-beradik

Bil adik beradik

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1-3	87	29.0	29.0	29.0
4-6	130	43.3	43.3	72.3
7 dan ke atas	83	27.7	27.7	100.0
Total	300	100.0	100.0	

5) Kedudukan dalam adik beradik

Kedudukan adik beradik

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1-5	260	86.7	86.7	86.7
6-10	40	13.3	13.3	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6) Status Perkahwinan

Status perkahwinan

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Berkahwin/Duda/janda	110	36.7	36.7	36.7
Belum berkahwin	190	63.3	63.3	100.0
Total	300	100.0	100.0	

7) Tempoh berada di penjara

Tempoh berada di penjara

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-5	222	74.0	74.0	74.0
	6-10	57	19.0	19.0	93.0
	11-15	13	4.3	4.3	97.3
	16 dan keatas	8	2.7	2.7	100.0
	Total	300	100.0	100.0	

UUM

Universiti Utara Malaysia

LAMPIRAN G: PENILAIAN TAHAP

1) Kecenderungan Keusahawanan

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance
Saya akan memiliki perniagaan sendiri suatu hari nanti	299	1	5	4.10	.886	.785
Saya selalu berusaha mencari jalan untuk memulakan perniagaan sendiri	300	1	5	4.09	.837	.700
Saya sangat berminat untuk memulakan sebuah perniagaan	300	1	5	4.17	.829	.688
Saya merasakan peluang untuk memulakan perniagaan sendiri amat luas	300	1	5	4.03	.837	.701
Saya akan mencari jalan untuk bekerja dengan perniaga sekiranya saya diberi peluang tersebut	300	1	5	4.10	.754	.569
Jika diberi peluang untuk memilih antara bekerja sendiri atau bekerja dengan orang lain, saya lebih suka untuk bekerja sendiri	300	1	5	4.27	.775	.601
Selalu terlintas dalam fikiran saya untuk memulakan perniagaan sendiri	300	1	5	4.16	.795	.632
Saya akan berusaha mempelajari ilmu perniagaan supaya saya tidak ketinggalan dalam perniagaan .	300	1	5	4.15	.800	.641
Untuk mencapai cita-cita sebagai perniaga berjaya, saya akan berusaha menyertai bengkel perniagaan	300	1	5	4.09	.889	.791
Saya sudah memiliki perancangan untuk memulakan perniagaan sendiri	300	1	5	4.01	.941	.886
Valid N (listwise)	299					

2) Ciri-ciri keusahawanan

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation	Variance
Saya seorang yang kreatif dan berinovasi	300	1	5	1081	3.60	.939	.882
Saya suka pekerjaan yang memerlukan idea baru berbanding menggunakan idea lama	300	1	5	1169	3.90	.865	.748
Saya suka mencipta sesuatu yang baru	300	1	5	1126	3.75	.918	.842
Saya percaya bahawa saya boleh mencapai apa sahaja yang saya usahakan	300	1	5	1193	3.98	.828	.685
Apabila berhadapan dengan tugas yang mencabar, saya pasti boleh melakukannya dengan baik	300	1	5	1179	3.93	.821	.674
Saya boleh mencapai apa saja yang saya inginkan dalam hidup kerana saya percaya bahawa saya memiliki kebolehan untuk melakukannya	300	1	5	1190	3.97	.861	.741
Saya mampu mencapai matlamat dalam hidup saya	300	1	5	1175	3.92	.799	.639
Sama ada saya berjaya ataupun tidak dalam kehidupan, ia bergantung kepada kebolehan saya	300	1	5	1186	3.95	.857	.734
Saya percaya idea perniagaan mempunyai kaitan dengan keperluan masyarakat	300	1	5	1187	3.96	.912	.831
Saya suka mencari idea-idea yang boleh ditukarkan kepada peluang perniagaan	300	1	5	1189	3.96	.815	.664
Saya suka mencari peluang perniagaan yang sesuai dengan minat saya	300	1	5	1252	4.17	.836	.699
Saya rasa sungguh seronok apabila berfikir idea-idea baru perniagaan	300	1	5	1226	4.09	.830	.688
Saya suka fikir produk baru yang boleh memberi manfaat kepada pengguna	300	1	5	1205	4.02	.844	.712
Valid N (listwise)	300						

3) Latihan Kemahiran

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean		Std. Deviation	Variance
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Statistic
1.Menarik minat saya untuk menceburkan diri dalam bidang perniagaan	300	1	5	1200	4.00	.048	.834	.696
2.Memberikan saya kemahiran yang diperlukan untuk memulakan perniagaan	300	1	5	1202	4.01	.051	.877	.769
3.Memberikan saya kecekapan yang diperlukan untuk menceburi bidang perniagaan	300	1	5	1179	3.93	.047	.809	.654
4.Memberi saya dorongan untuk saya menjadi bakal perniaga yang berjaya suatu hari nanti	299	1	5	1219	4.08	.049	.850	.722
5.Memberi kesan positif dalam diri saya	300	1	5	1220	4.07	.045	.786	.618
6.Memberi kesedaran dan galakan terhadap bidang perniagaan	300	1	5	1219	4.06	.044	.754	.568
7.Meningkatkan pengetahuan saya	300	1	5	1231	4.10	.046	.801	.641
8.Dapat menambahkan idea baru berkaitan dengan perniagaan	300	1	5	1224	4.08	.047	.814	.662
Valid N (listwise)	299							

4) Bantuan Kewangan

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation	Variance
1.Bank / Institusi kewangan	300	1	5	1044	3.48	1.268	1.608
2.Kawan	300	1	5	908	3.03	1.136	1.290
3.Rakan kongsi	300	1	5	1010	3.37	1.112	1.236
4.Keluarga	300	1	5	1254	4.18	.965	.931
Valid N (listwise)	300						

5) Sokongan Keluarga

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation	Variance
1.Memberi maklumat penting tentang produk dan perkhidmatan perniagaan saya	300	1	5	1166	3.89	.881	.776
2.Membantu dalam menyelesaikan masalah perniagaan	300	1	5	1192	3.97	.880	.775
3.Mengambil berat terhadap kegembiraan saya	300	1	5	1282	4.27	.788	.621
Valid N (listwise)	300						

6) Pecepsi Masyarakat

Descriptive Statistics

	N	Range	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance
Melabelkan diri saya sebagai bekas banduan	300	4	1	5	2.68	1.297	1.682
Memandang rendah terhadap diri saya	300	4	1	5	2.92	1.296	1.679
Kurang memberi kepercayaan kepada saya apabila saya dibebaskan dari penjara kelak	300	4	1	5	2.95	1.291	1.666
Berasa kurang selamat kepada saya	300	4	1	5	3.09	1.311	1.718
Membuat diri saya berasa tertekan	300	4	1	5	3.10	1.311	1.720
Akan menjauhkan diri daripada saya apabila dibebaskan dari penjara	300	4	1	5	3.06	1.335	1.782
Valid N (listwise)	300						

LAMPIRAN H: UJIAN T

1) Jantina

Group Statistics

	KecenderunganKeusahawana n	
	Jantina	
	Lelaki	Perempuan
N	150	150
Mean	4.2767	3.9580
Std. Deviation	.48968	.58209
Std. Error Mean	.03998	.04753

Independent Samples Test

		KecenderunganKeusahawana	
		Equal variances assumed	Equal variances not assumed
Levene's Test for Equality of Variances	F	3.787	
	Sig.	.053	
t-test for Equality of Means	t	5.131	5.131
	df	298	289.518
	Sig. (2-tailed)	.000	.000
	Mean Difference	.31867	.31867
	Std. Error Difference	.06211	.06211
	95% Confidence Interval of the Difference	Lower	.19644
		Upper	.44091

2) Umur

Group Statistics

	Umur	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
KecenderunganKeusahawanan	21-31	129	4.1124	.55972	.04928
	32 dan ke atas	171	4.1211	.56216	.04299

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
KecenderunganKeusahawanan	Equal variances assumed	.046	.831	.132	298	.895	-.00865	.06544	-.13742	.12013
	Equal variances not assumed			.132	276.4	.895	-.00865	.06540	-.13739	.12009

3) Status perkahwinan

Group Statistics

Status perkahwinan		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
KecenderunganKeusahawanan	Berkahwin/Duda/janda	110	4.1455	.53461	.05097
	Belum berkahwin	190	4.1011	.57524	.04173

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
KecenderunganKeusahawanan	Equal variances assumed	1.358	.245	.661	298	.509	.04440	.06718	-.08780	.17661
	Equal variances not assumed			.674	241.516	.501	.04440	.06588	-.08537	.17417

LAMPIRAN I: DAPATAN ANOVA SATU HALA

1) Bilangan adik-beradik

Descriptives

KecenderunganKeusahawanan

	1-3	4-6	7 dan ke atas	Total
N	87	130	83	300
Mean	4.1034	4.1454	4.0880	4.1173
Std. Deviation	.54824	.52829	.62262	.56019
Std. Error	.05878	.04633	.06834	.03234
95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound 4.9866	4.0537	3.9520	4.0537
	Upper Bound 4.2203	4.2371	4.2239	4.1810
Minimum	2.80	2.80	2.80	2.80
Maximum	5.00	5.00	5.00	5.00

Test of Homogeneity of Variances

KecenderunganKeusahawanan

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1.790	2	297	.169

ANOVA

KecenderunganKeusahawanan

	Between Groups	Within Groups	Total
Sum of Squares	.191	93.639	93.830
df	2	297	299
Mean Square	.095	.315	
F	.302		
Sig.	.739		

LAMPIRAN J: DAPATAN ANALISIS KORELASI PEARSON

Correlations

		CiriKuesahaw anan	LatihanKema hiran	BantuanKewa ngan	SokonganKel uarga	Kecenderung anKeusahaw anan	meanperseps i
CiriKuesahawanan	Pearson Correlation	1	.548**	.202**	.395**	.571**	.275**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.000
	N	300	300	300	300	300	300
LatihanKemahiran	Pearson Correlation	.548**	1	.103	.367**	.515**	.093
	Sig. (2-tailed)	.000		.075	.000	.000	.108
	N	300	300	300	300	300	300
BantuanKewangan	Pearson Correlation	.202**	.103	1	.233**	.191**	-.024
	Sig. (2-tailed)	.000	.075		.000	.001	.684
	N	300	300	300	300	300	300
SokonganKeluarga	Pearson Correlation	.395**	.367**	.233**	1	.423**	.141*
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.000	.014
	N	300	300	300	300	300	300
KecenderunganKeusahawanan	Pearson Correlation	.571**	.515**	.191**	.423**	1	.206**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.001	.000		.000
	N	300	300	300	300	300	300
meanpersepsi	Pearson Correlation	.275**	.093	-.024	.141*	.206**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.108	.684	.014	.000	
	N	300	300	300	300	300	300

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

LAMPIRAN K: DAPATAN ANALISIS REGRASI BERGANDA

Model Summary^d

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.571 ^a	.326	.324	.46056
2	.620 ^b	.385	.380	.44096
3	.643 ^c	.414	.408	.43109

a. Predictors: (Constant), CiriKuesahawanan

b. Predictors: (Constant), CiriKuesahawanan, LatihanKemahiran

c. Predictors: (Constant), CiriKuesahawanan, LatihanKemahiran, SokonganKeluarga

d. Dependent Variable: KecenderunganKeusahawanan

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	30.618	1	30.618	144.346	.000 ^b
	Residual	63.211	298	.212		
	Total	93.830	299			
2	Regression	36.079	2	18.040	92.775	.000 ^c
	Residual	57.751	297	.194		
	Total	93.830	299			
3	Regression	38.822	3	12.941	69.634	.000 ^d
	Residual	55.008	296	.186		
	Total	93.830	299			

a. Dependent Variable: KecenderunganKeusahawanan

b. Predictors: (Constant), CiriKuesahawanan

c. Predictors: (Constant), CiriKuesahawanan, LatihanKemahiran

d. Predictors: (Constant), CiriKuesahawanan, LatihanKemahiran, SokonganKeluarga

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.543	.216		7.150	.000
	CiriKuesahawanan	.654	.054	.571	12.014	.000
2	(Constant)	1.081	.224		4.820	.000
	CiriKuesahawanan	.473	.062	.413	7.590	.000
	LatihanKemahiran	.291	.055	.288	5.299	.000
3	(Constant)	.825	.229		3.599	.000
	CiriKuesahawanan	.412	.063	.360	6.559	.000
	LatihanKemahiran	.250	.055	.248	4.563	.000
	SokonganKeluarga	.163	.042	.190	3.842	.000

a. Dependent Variable: KecenderunganKeusahawanan

Excluded Variables^a

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics
						Tolerance
1	LatihanKemahiran	.288 ^b	5.299	.000	.294	.699
	BantuanKewangan	.079 ^b	1.634	.103	.094	.959
	SokonganKeluarga	.234 ^b	4.676	.000	.262	.844
	meanpersepsi	.053 ^b	1.067	.287	.062	.924
2	BantuanKewangan	.081 ^c	1.759	.080	.102	.959
	SokonganKeluarga	.190 ^c	3.842	.000	.218	.811
	meanpersepsi	.071 ^c	1.504	.134	.087	.919
3	BantuanKewangan	.052 ^d	1.135	.257	.066	.929
	meanpersepsi	.062 ^d	1.340	.181	.078	.917

a. Dependent Variable: KecenderunganKeusahawanan

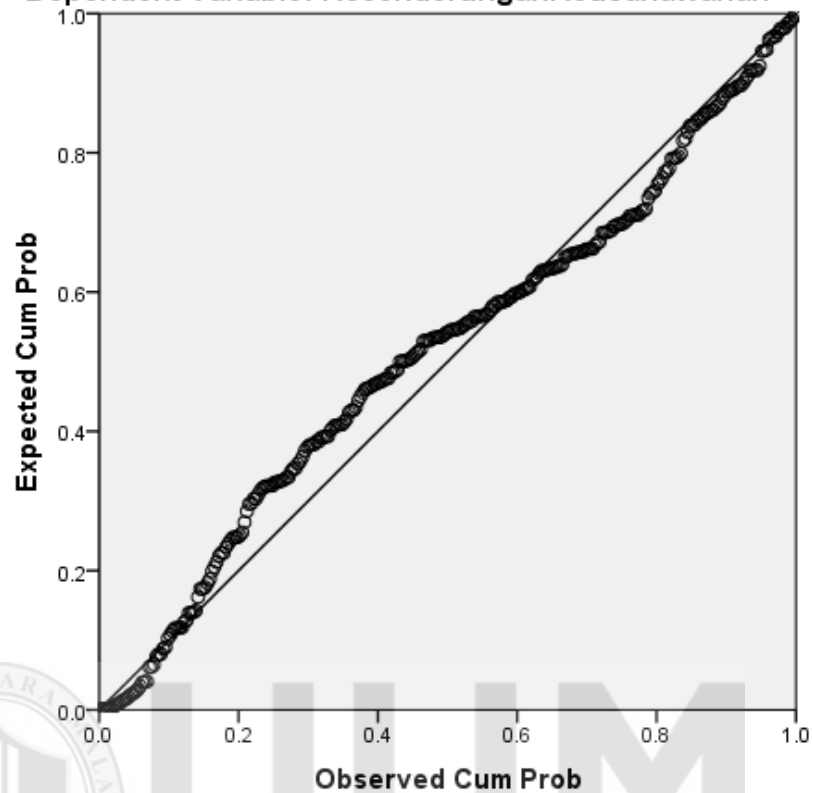
b. Predictors in the Model: (Constant), CiriKuesahawanan

c. Predictors in the Model: (Constant), CiriKuesahawanan, LatihanKemahiran

d. Predictors in the Model: (Constant), CiriKuesahawanan, LatihanKemahiran, SokonganKeluarga

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Dependent Variable: KecenderunganKeusahawanan

Scatterplot

Dependent Variable: KecenderunganKeusahawanan

